

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

DONES I HOMES
EN LA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

*Rosario Fernández-Coronado González,
M.ª Eugenia González Sanjuán*

DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA I ANTROPOLOGIA SOCIAL

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
2009

© Universitat de València i autors

Edita: Publicacions de la Universitat de València

ISBN: 978-84-370-7620-1

Dipòsit legal: V-4134-2009

Impressió: Impremta Lluís Palàcios, Sueca

✓

Índex

Presentació.....□	9
Introducció.....□	11
1. Estudiants □	13
1.1. Estudiants de grau.....	13
1.1.1. Com són i com accedeixen.....	13
1.1.2. Àrees de coneixement en què es matriculen	20
1.1.3. Les titulacions que demanden	22
1.1.4. Asimetries entre la matrícula i la graduació	32
1.2. Estudiants de postgrau	43
1.2.1. Postgraus propis i màsters oficials	43
1.2.1. Doctorat.....	45
2. Personal docent i investigador	55
2.1. On se situen: categories i àrees de coneixement	55
2.2. Càrrecs acadèmics que ocupen: departaments i centres	64
2.3. Trajectòria laboral i activitat investigadora	67
3. Personal d'administració i serveis	81
3.1. Com es distribueix: règim jurídic i grup professional	81
3.2. Carrera professional	90
4. Personal vinculat a projectes d'investigació	95
5. Òrgans de representació i govern	99
5.1. El Claustre.....	99
5.2. Juntes de centre, comissions de contractació i comissions d'elaboració dels plans d'estudi	102
5.3. El Consell de Govern	110
5.4. Altres òrgans de representació i govern	111
6. Conclusions	113
7. Bibliografia □	117
8. Annexos.....□	119

Presentació

Durant l'any 2009, la Unitat d'Igualtat de la Universitat de València ha tingut com a objectiu prioritari, d'acord amb el Pla Estratègic, l'elaboració del Pla d'Igualtat que estableix la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre dones i hòmens. Com a administració pública, i com a empresa, la Universitat deu, no sols complir la dita exigència, sinó també aprofitar-la com una oportunitat per a donar a conèixer entre els seus membres les dimensions d'igualtat i desigualtat existents, indagar sobre les seues causes i abast, produir debat i plantejar les mesures necessàries per a acabar amb les desigualtats entre els gèneres. Justament, en aquest sentit es pronunciava el Rector en un informe recent al Claustre quan afirmava que *“la Universitat de València no pot ni ha d'aconter-se amb un compliment estricte de les previsions legals. I encara que la Llei ens obliga a elaborar un Pla d'Igualtat, més enllà d'aquest manament legal ens obliga el nostre compromís estatutari amb el principi d'igualtat efectiva”*.

La redacció d'un Pla d'Igualtat requereix d'un diagnòstic previ de situació que ajude a determinar prioritats i urgències. L'estudi que es presenta, realitzat per les professores María Eugenia González Sanjuan i María Rosario Fernández-Coronado, per encàrrec de la Unitat, compleix la funció de primer informe a partir del qual ha treballat la Comissió redactora del Pla. El treball s'ha realitzat des d'una perspectiva descriptiva utilitzant fonts secundàries que han possibilitat la construcció de sèries temporals sobre la major part dels aspectes considerats, i mostra les diferències en la presència i posició dels distints gèneres tant entre els estudiants com entre el professorat i el personal d'administració i serveis; dóna compte, també, dels canvis que en aquestos tres col·lectius s'han experimentat al llarg dels últims anys i apunta les tendències previsible d'evolució.

El Servei d'Anàlisi i Planificació ha facilitat la tasca aportant les seues pròpies dades i coordinant la captació de les produïdes per altres serveis. Al llarg de la realització de l'informe, s'ha comptat també amb la participació de grups de persones expertes que han prestat la seua col·laboració aportant suggeriments i crítiques, que han millorat significativament la informació inicial i han proposat futures línies d'investigació.

Malgrat que en les estadístiques de la nostra Universitat s'inclou regularment la variable sexe i la major part de les vegades la informació apareix diferenciada, la veritat és que encara hui es fa difícil abordar algunes de les qüestions centrals en l'anàlisi de la igualtat, com la possible existència de desigualtats salarials o els diferents usos del temps. Per tant, resulta necessari continuar indagant per a trobar més i millors explicacions sobre les situacions de desigualtat, les seues causes i els seus efectes i, així, poder dissenyar i aplicar les mesures apropiades per a aconseguir que en la nostra universitat no es produïsquen situacions de discriminació per a un o altre gènere.

Entre la comunitat universitària, a vegades, circula la idea que la igualtat entre barons i dones ja existeix o, en tot cas, de que les desigualtats més evidents es van a resoldre amb el temps i l'esforç individual. Per tant, no es requeriria de polítiques específiques. No obstant això, el contingut, les conclusions i les recomanacions de l'informe-diagnòstic, proporcionen una visió més rigorosa dels fets i mostren que hi ha trets estructurals de desigualtat molt persistents, que no es transformaran per la seua pròpia inèrcia si no s'adopten les polítiques adequades. La meta d'igualtat de gènere que proposen els nostres estatuts a la comunitat universitària requereix de la planificació institucional i del compromís personal.

A. OLGA QUIÑONES
Directora de la Unitat d'Igualtat

Introducció

La igualtat entre dones i homes, a pesar de constituir un principi jurídic universal que recullen diferents textos internacionals i la carta magna, és encara un assumpte pendent en la societat espanyola.

La llei orgànica 3/2007, de 22 de març, d'igualtat entre dones i homes, pretén promoure la igualtat efectiva entre ambdós sexes combatent les distintes manifestacions de la discriminació, de les quals no escapa el sistema universitari. En efecte, els estudis realitzats sobre les dones en la universitat han mostrat la seua diferent i desigual presència. Les dones i els homes es concentren en titulacions diferents, tenen trajectòries professionals distintes i accedeixen desigualment als llocs de gestió i de representació.

Entre les nombroses mesures que planteja la nova normativa per a fomentar la igualtat i eradicar la discriminació es troba l'elaboració i aplicació dels plans d'igualtat, obligatoris per a les empreses i organitzacions de més de dos-cents cinquanta treballadors¹. La redacció d'aquests plans ha d'anar precedida, afirma la llei, de l'elaboració d'un diagnòstic previ.

En aquest sentit, la Universitat de València està obligada a redactar un pla d'igualtat i, per tant, a realitzar un diagnòstic previ que servisca de base per a la presentació i justificació de les mesures proposades. Amb l'objecte d'atendre aquest requisit s'ha realitzat el present estudi, que ofereix informació sobre la presència i posició d'ambdós sexes en les distintes instàncies de la Universitat de València i mostra les diferències existents en els models que apareixen en la matrícula i entre el professorat i el personal d'administració i serveis.

D'aquest objectiu general es deriven els següents objectius específics:

- Analitzar la tendència que ha mostrat els últims anys la distribució per sexes en els tres col·lectius de la institució universitària.
- Estudiar la segregació horitzontal per sexes, és a dir, la concentració d'homes o de dones en determinades àrees de coneixement, tant en els estudiants com en el personal acadèmic.

---

¹ *Llei d'igualtat*, 2007, article 45.

- Examinar la segregació vertical o posició diferencial en la jerarquia del PDI i del PAS (categories i càrrecs de responsabilitat).
- Avaluar la participació per sexes en els òrgans de representació i govern de tots els integrants de la comunitat universitària.
- Realitzar una anàlisi longitudinal que permeta conèixer les trajectòries educatives i laborals de les persones que entren a formar part de la universitat.
- Identificar les principals desigualtats de gènere, és a dir, determinar si aquestes diferències es corresponen amb models de gènere i acaben situant les dones en una posició de desavantatge.

Les dades utilitzades per a realitzar aquesta anàlisi corresponen majoritàriament als cursos acadèmics compresos entre 2002/03 i 2007/08, i les ha proporcionades el Servei d'Anàlisi i Planificació de la Universitat de València. Ofereixen una primera aproximació a l'anàlisi de la situació d'homes i dones en la Universitat de València que, encara que incompleta en alguns aspectes, permet satisfer les necessitats del diagnòstic inicial.

Els continguts de l'informe s'estructuren en sis apartats. En primer lloc s'ofereix una descripció de la distribució dels estudiants en els diferents cicles, amb especial referència a les branques de coneixement i els estudis que aquestes engloben. En segon lloc s'exposa la situació del personal docent i investigador segons les categories, àrees, trajectòries i càrrecs que ocupen. En tercer lloc, l'informe se centra en el personal d'administració i serveis, per destacar la seua vinculació amb la Universitat de València segons el seu règim jurídic, el grup i la promoció professional. En quart lloc, es realitza una breu descripció del personal vinculat a projectes d'investigació. La presència de les dones i els homes en els òrgans de representació i govern ocupa el quinquè apartat. Finalment, s'exposen les principals conclusions que es deriven de l'anàlisi realitzada.

1. Estudiants

1.1. ESTUDIANTS DE GRAU

1.1.1. Com són i com accedeixen

L'informe *La Universitat espanyola en xifres*, de 2008, patrocinat i publicat per la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE), assenyala que la demanda efectiva global de les universitats públiques presencials ha patit una reducció de matrícula pròxima al 14% els últims sis anys. Es tracta d'un fenomen general, que també es constata en la Universitat de València, perquè encara que en aquesta el descens en anys recents no ha estat tan acusat, les dades revelen que del curs acadèmic 2002/03 al 2007/08 el nombre d'estudiants de grau ha passat de 46.989 a 45.731.

Junt amb la pèrdua d'efectius, també ha variat lleugerament en el transcurs d'aquests anys la seua composició per sexes. Com reflecteix la taula 1, les dones continuen representant una proporció molt superior a la dels homes, però es produeix una gradual caiguda de la matrícula femenina, de manera que les estudiants han descendit del 64,7% al 61,3%, mentre que els estudiants han augmentat del 35,3% al 38,7%.

TAULA 1
Evolució de la matrícula de grau per sexes (2002-08)

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002/03	30.419	64,7	16.570	35,3	46.989
2003/04	30.136	64,8	16.352	35,2	46.488
2004/05	29.293	64,1	16.389	35,9	45.682
2005/06	28.908	63,5	16.587	36,5	45.495
2006/07	28.660	62,9	16.914	37,1	45.574
2007/08	28.014	61,3	17.717	38,7	45.731

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La dada més important que inequívocament reflecteix la taula és el de la predominança clara de la matrícula femenina. No es tracta d'un fenomen nou, perquè l'any 1994 el nombre de dones amb titulació universitària va superar per primera vegada el nombre d'homes amb aquest mateix nivell d'estudis². Ara bé, la diferència per sexes que presenta la Universitat de València és sensiblement superior a la mitjana espanyola, que dona una xifra de dones en els estudis de primer i segon cicle del 54,7% per al curs 2007/08³.

En analitzar retrospectivament i amb una perspectiva dilatada en el temps la incorporació de les dones als estudis en la Universitat de València, s'adverteix l'enorme lentitud d'aquest procés (taula A 1 de l'annex). En el primer curs de què hi ha constància de matrícula femenina, el de 1912/13, una dona cursa oficialment la llicenciatura de Filosofia i Lletres, una altra la de Medicina, vint-i-set es formen per a ser llevadores⁴ (vint-i-quatre per la modalitat no oficial) i dues per a ser practicants (també de manera no oficial).

Molt lentament les dones van accedint a les aules de la nostra universitat, de tal manera que en 1920/21 són set en la carrera de Medicina, dues en Filosofia i Lletres, cinc en Químiques i una en Dret, aquesta última de manera no oficial. Per la seua banda, en els estudis de llevadora consten 26 dones (20 no oficials) i en els de practicant 9 (5 no oficials)

Una dècada després, la presència femenina continua sent testimonial. Si el total d'estudiants en aquestes carreres puja a 1.222 oficials, només 38 són dones, i dels 812 no oficials només 26, la qual cosa representa en ambdues modalitats un 3%. En particular, es localitzen en la llicenciatura de Filosofia i Lletres, en la qual representen el 28% de la matrícula, mentre que en Dret ni tan sols assoleixen l'1%, i en Medicina a penes el superen.

Del període que va des del curs anterior a la guerra civil fins al de 1945/46, no es disposa d'informació, però s'observa que en aquest últim les estudiants ja s'aproximen a un 10% (9,4) entre les titulacions de Químiques, Dret, Filosofia i Lletres, i Medicina. Ara bé, es manté la tendència ja apuntada de la concentració en els estudis de Filosofia i Lletres, carrera en què pràcticament la meitat són dones (49,4%). En Medicina o Dret la seua presència continua sent insignificant (3%), mentre que en Químiques representen un poc més del 15%.

A mitjan decenni dels cinquanta (1955/56), la matrícula femenina assoleix el 18,5% de la matrícula oficial i el 8,3% de la no oficial, proporcions que s'elevan de manera apreciable deu cursos després (1965/66) i arriben en ambdues modalitats al 26%. Des de llavors i fins a 1981/82 la presència de dones en xifres absolutes i relatives és creixent, perquè si bé no es compta amb dades de tots aquests anys, en aqueix curs ja representen el 44% de la matrícula, i només dos cursos després, en 1983/84, s'equipara la proporció de les dones amb la dels homes (50%), la qual cosa és una veritable fita en la història de la nostra universitat.

Des d'aquesta data, el percentatge de dones en els estudis de primer i segon cicle manté un creixement progressiu: 54,4% en 1985/86, 60% en 1991/92 i 1994/95 i, com s'ha vist, en els cursos del segle XXI aquesta taxa sempre ha estat superior al 60%.

D'altra banda, les xifres dels anys 80 i 90 mostren la preferència de les dones per determinats estudis i la seua consegüent feminització. Algunes titulacions es mantenen amb un innegable predomini de dones al llarg d'aquests cursos, com en Infermeria, Filologia, Filosofia i Ciències de l'Educació, Farmàcia o Psicologia, i altres que s'implanten en aquest temps ja naixen molt feminitzats, com succeeix amb Treball Social, Fisioteràpia i Odontologia.

² Així ho indica l'informe *Mujeres y Hombres en España*, p. 24.

³ Segons les dades de l'*Avance de Alumnado Universitario. Curso 2007-2008*.

⁴ Tots els anys amb la dada sobre la matrícula de llevadores (fins al curs 1931-1932) mostren que aquests estudis només eren cursats per dones.

Menció a banda mereixen les carreres de Dret i Medicina, tant per la seua llarga trajectòria en la nostra universitat com per aglutinar una important proporció d'estudiants. En ambdues, les dones van superar per primera vegada el 50% de la matrícula en la segona meitat dels anys 80 del passat segle (en Dret, aquest salt es va donar en 1986/87, i en Medicina en 1988/89).

Però, com accedeixen actualment els estudiants a la nostra universitat? Les dades de la taula 2 mostren l'evolució de la modalitat d'ingrés utilitzada pels nous estudiants universitaris. La forma més habitual d'entrada és la de superar les proves d'accés a la universitat (PAU)⁵, amb percentatges més o menys estables i molt semblants per a ambdós sexes, que oscil·len entre el 84,7% i el 83,1% per a elles, i el 84,9% i el 83,1% per a ells, a l'inici i al final del període analitzat. La mateixa situació s'observa en examinar l'accés via COU/LOGSE: la distància és mínima i a penes arriba al 2% en l'últim curs acadèmic.

TAULA 2
Evolució de l'ingrés segons modalitat d'accés a la universitat (%)

MODALITAT INGRÉS	CURS											
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
PAU	84,7	84,9	83,5	83,5	82,6	83,2	82,3	83,3	84,1	84,2	84,2	83,1
COU / LOGSE	1,8	1,9	2,1	2,1	2,4	2,2	2,3	2,1	2,1	1,9	1,9	1,6
FP	8,3	5,9	8,3	6,1	7,8	5,8	7,2	5,4	7,1	5,3	7,2	6,2
Majors de 25	1,6	3,3	1,5	3,6	1,5	3,2	1,4	2,9	1,2	2,7	1,3	3,0
Altres	3,6	3,9	4,6	4,6	5,7	5,5	6,8	6,2	5,5	5,8	5,3	6,0
Desconeguda	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les diferències més destacades entre sexes s'observen en l'accés a través del cicle formatiu de formació professional (FP) i les proves per a majors de 25 anys. Les dones ingressen, en segon lloc, a través de la FP: en els anys analitzats va utilitzar aquesta via entre el 8% d'elles, en el primer curs observat, i el 7% en l'últim. En el cas dels homes aquest percentatge està sorprenentment dos punts percentuals per baix, encara que en l'últim curs, 2007/08, la diferència es redueix un punt. Les dades semblen indicar que a pesar de la tradicional masculinització dels estudis de formació professional⁶, són elles en major grau que els seus companys masculins qui decideixen continuar amb el procés de formació en la universitat.

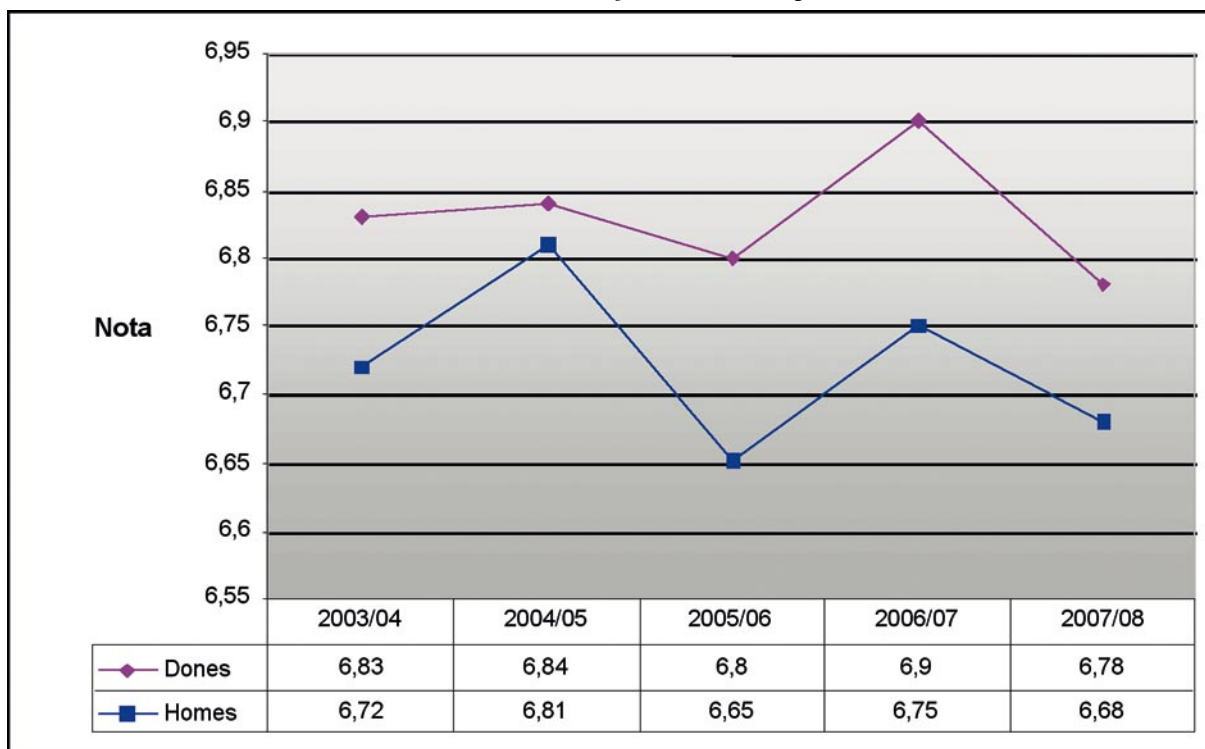
L'accés per a majors de 25 anys és triat per tan sols un 1,3% de dones, amb un lleugeríssim retrocés de la preferència d'aquesta via. Per la seua banda, els homes s'incorporen a través d'aquesta modalitat en major proporció, concretament en un 3%, dada que es correspon amb el major percentatge d'ells en les edats de 25 a 45 anys, com comprovarem més endavant.

⁵ Prova d'accés que també és coneguda amb el nom de selectivitat.

⁶ Aquesta tendència s'ha anat reduint els últims anys. Segons el Ministeri d'Educació, Política Social i Esport, en aquest curs, 2008-2009, hi ha a Espanya 520.800 alumnes de formació professional, un 1,9% més que el curs passat. Es distribueixen de la següent manera: 238.779 en formació professional de grau mitjà i 218.760 en el grau superior, amb presència majoritària de dones en el grau superior (50,7%) i d'homes en el grau mitjà (53,1%).

GRÀFIC 1

Evolució de la nota mitjana d'accés per sexes

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

El gràfic 1 presenta l'evolució de la nota mitjana d'accés a la Universitat de València segons el sexe. Cal destacar al respecte que la puntuació mitjana de les dones és més elevada que la dels homes. Si bé és cert que la diferència es redueix en el curs acadèmic 2004/05, les distàncies més grans es donen en els dos cursos següents. No obstant això, en 2007/08 es torna a produir la mateixa disparitat observada a l'inici del període. Les dades també permeten veure amb claredat el descens de la nota d'accés des de l'inici al final del període i per a ambdós sexes.

No obstant això, aquest indicador amaga enormes variacions segons les notes de tall de cada un dels estudis, condicionades directament per l'oferta i la demanda de places. De l'anàlisi de l'evolució de la mitjana d'accés es despren, en primer lloc, que són les dones les que constantment obtenen millors mitjanes en el 37% de les carreres, i al llarg dels cinc anys estudiats, mentre que els homes ho aconsegueixen en el 3%. En el percentatge restant es perceben petites oscil·lacions en tot el quinquenni, encara que amb un predomini, quasi sistemàtic, de millors qualificacions en les dones. En segon lloc, les llicenciatures en què es donen mitjanes superiors són les de Medicina i Periodisme (entorn del 8,5), amb especial menció de la mitjana més alta obtinguda per les dones (8,57) en el curs 2004/05 en els estudis de Periodisme. Així mateix, es pot observar que curs rere curs són elles les que obtenen en ambdues carreres les millors qualificacions d'accés de tota la universitat. En tercer lloc, els estudis d'Enginyeria Informàtica, Ciències del Treball i Psicopedagogia destaquen per tenir les qualificacions mitjanes més baixes en el seu conjunt (per sota de 6,2). No obstant això, en les dues últimes disciplines la nota mitjana de les dones és, en tot el període, superior a la dels homes, mentre que en Enginyeria Informàtica és la mitjana d'ells la que sistemàticament supera la de les dones.

En definitiva, les dones tenen qualificacions mitjanes d'accés més elevades que els seus companys masculins, la qual cosa també els permet matricular-se en major grau que ells en els estudis triats com a primera opció, com ho mostren les xifres de la taula 3 que es presenta a continuació.

TAULA 3
Evolució de la matrícula en primera opció per sexe %

CURS	DONES	HOMES	TOTAL
2003/04	3.617 (68,2)	1.690 (31,8)	5.307 (100,0)
2004/05	3.183 (63,6)	1.823 (36,4)	5.006 (100,0)
2005/06	3.288 (64,6)	1.797 (35,4)	5.085 (100,0)
2006/07	3.248 (62,3)	1.964 (37,7)	5.212 (100,0)
2007/08	2.982 (55,9)	2.356 (44,1)	5.338 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Efectivament, són les dones qui aconsegueixen matricular-se en la primera opció triada en major proporció que els homes, fet que es constata al llarg de tots els cursos acadèmics, si bé les grans diferències observades a l'inici del període (36,4 punts) es redueixen significativament al final d'aquest (11,8).

En analitzar les dades per titulació s'observa que elles trien matricular-se en primera opció en les diplomatures en un nombre que supera en més del doble el dels homes, excepte en les titulacions enquadrades en els estudis tècnics i la diplomatura d'Educació Física de Magisteri. No obstant això, convé ressaltar que en els estudis de Treball Social, Fisioteràpia, Empresarials i Relacions Laborals, les grans diferències entre dones i homes observades a l'inici del període es redueixen radicalment al final.

Respecte a les llicenciatures, es constata un comportament semblant de les dades: és major el nombre de dones que hi accedeixen en primera opció, amb diferències destacades que arriben a més del doble, respecte als homes, en Medicina i Odontologia. També s'observa que la tendència s'encamina a una reducció dels contrastos en la majoria d'aquests estudis. Igualment, i traçant la mateixa pauta descrita amb anterioritat, ells s'orienten cap als estudis tècnics i carreres com ara ADE, Geografia, Història, Filosofia, Ciències Polítiques, i Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.

És indubtable que les variables de caràcter sociodemogràfic, com ara l'edat i la situació laboral, poden proporcionar una imatge dels canvis experimentats en els estudiants de la Universitat de València els sis últims cursos. L'anàlisi d'aquestes dades permet apreciar petites però significatives diferències entre sexes. La taula 4 presenta l'evolució del percentatge del total de dones i del total d'homes en cada categoria d'edat.

TAULA 4

Evolució de la distribució de la matrícula per grups d'edat (%)

EDAT	CURS											
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
< de 25	77,6	69,6	75,9	67,4	75,0	67,2	73,9	66,4	72,7	66,2	71,3	65,1
25 a 30	16,4	21,4	17,5	22,5	18,0	22,3	18,3	22,2	18,7	21,8	18,9	21,4
31 a 40	3,4	5,8	3,8	6,5	4,1	6,8	4,7	7,4	5,3	7,7	6,0	8,3
> de 40	1,8	2,8	2,1	3,2	2,2	3,3	2,4	3,6	2,6	3,8	3,0	4,4
Ignorada	0,8	0,4	0,7	0,4	0,7	0,4	0,7	0,4	0,7	0,5	0,8	0,8
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Com es pot observar, el major contingent de les i els estudiants es concentra en el grup d'edat de menys de 25 anys. De fet, en el curs 2002/03, el percentatge de dones matriculades amb menys de 25 anys arribava al 77,6%, i el d'homes al 69,6% (8 punts per sota de les dones). Per tant, trobem una matrícula "jove", i resulta especialment jove el perfil de la matrícula femenina.

En considerar l'evolució d'aquesta distribució de la matrícula al llarg del sexenni analitzat també es constata una reducció dels percentatges corresponents a la cohort de menys de 25 anys, amb la consegüent ampliació dels valors de les cohorts més "madures". Així, en el curs 2007/08 el percentatge de dones de menys de 25 anys s'ha reduït 6 punts (71,3%) i el d'homes 4 (65,1%).

En conseqüència, val la pena ressenyar tres aspectes:

Primer: la matrícula de la UV és predominantment jove.

Segon: aquest caràcter es dona de manera més marcada entre les dones que entre els homes.

Tercer: hi ha una tendència cap a la "maduració" de la matrícula, que es presenta especialment entre els homes, perquè en aquest grup les cohorts de 31 a 40 anys i més de 40 anys experimenten un creixement notable: en conjunt ambdues cohorts superen els 7 punts de diferència entre 2002/03 i 2007/08.

L'increment del percentatge de matrícula en aquestes edats més madures es pot deure, d'una banda, a l'augment de l'oferta d'estudis de segon cicle, la qual cosa permet obtenir una titulació afegida prolongant uns anys l'estada en la universitat o retornant-hi, com mostren les xifres de l'ascens del nombre de titulades i titulats que opten per matricular-se en altres estudis. D'altra banda, també pot explicar-se per l'accés a la formació universitària per mitjà de la via dels majors de 25 anys de les persones que no van tenir aquesta oportunitat el seu dia, bé per accedir als estudis de formació professional i incorporar-se al mercat laboral⁷ bé d'aquelles altres que ocupen un lloc de treball i inicien els estudis universitaris per trobar una via de promoció laboral.

Les dades que recull la taula 5 mostren que la proporció de matriculats d'ambdós sexes que compatibilitzen els seus estudis amb un treball està experimentant un augment gradual, de tal manera que si en el curs 2002/03 treballava un poc més del 15%, cinc cursos després

⁷ En l'anàlisi de les modalitats d'accés a la universitat realitzada en aquestes pàgines es comprova com hi ha un percentatge més alt d'homes que de dones que utilitzen aquesta via per a accedir als estudis universitaris.

aquest règim de dedicació quasi s'ha duplicat (28,5%)*. No obstant això, les diferències per sexe són notòries si es distingeix el nombre d'hores destinades a l'activitat retribuïda: mentre que és semblant en ambdós el percentatge dels qui treballen menys de quinze hores setmanals (un poc més del 6% en quasi tots els cursos), és bastant superior el percentatge de barons que treballen quinze o més hores al llarg de la setmana.

TAULA 5
Evolució del règim de dedicació a l'estudi (%)

SITUACIÓ LABORAL	CURS											
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
No treballa	85,8	80,1	79,1	73,5	78,4	73,3	76,7	71,9	74,3	69,9	72,6	67,9
Treballa < de 15 hores	3,8	5,2	6,2	6,6	6,1	6,4	6,3	6,2	6,3	6,5	6,7	6,9
Treballa 15 o més hores	9,6	13,8	13,7	19,3	14,8	19,7	17,0	21,9	18,6	23,0	20,0	24,5
Desconegut	0,8	0,9	1,0	0,6	0,7	0,6	0,0	0,0	0,8	0,6	0,7	0,7
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La demanda d'estudis universitaris, a més d'estar estretament relacionada amb l'estructura demogràfica, està associada a la seua duració. Així ho posen de manifest les dades de la taula 6, en la qual, en desagregar la matrícula entre estudis de primer cicle (diplomatures), estudis de primer i segon cicle (llicenciatures) i estudis que només són de segon cicle, s'adverteix un augment d'estudiants en titulacions de cicle curt i una pèrdua de matrícula en els cicles llargs, si bé els estudis de només segon cicle també creixen durant aquests anys.

En incorporar la variable de sexe a l'anàlisi s'observa que la participació femenina varia en funció de la duració dels estudis. En les diplomatures, la proporció de dones és notablement superior a la d'homes, i també més elevada que la del conjunt d'estudiants de grau en la Universitat de València.

Enfront de la tendència general descendent de la matrícula, en aquests estudis ha augmentat els seus valors any rere any. Aquest fenomen s'explica essencialment per l'increment de la matriculació masculina, perquè mentre que la xifra d'alumnes es manté amb escasses oscil·lacions, la corresponent als alumnes ha experimentat un progressiu i significatiu creixement. En termes percentuals aquests han passat del 29,7% al 36,5% al llarg d'aquests anys. En conseqüència, es pot parlar d'una certa contracció o reducció de la feminització d'aquest tipus d'estudis.

* Aquesta tendència es constata també en altres països europeus, com revelen les xifres d'Eurostudent. (<http://www.eurostudent.eu/report2005/Downloads/Synopsis%20of%20Indicators/SY>). En el cas de la Universitat de València, l'estudi realitzat per Inés Soler Julve, referit als estudiants de l'àrea de Socials, revelà que la motivació més important per a treballar mentre s'està estudiant és la de costejar les despeses personals ("dineros de butxaca").

TAULA 6
Evolució de la matrícula de grau, per sexe i cicle (%)

CURS	Primer cicle		Primer i segon cicle		Segon cicle	
	DONES	HOMES	DONES	HOMES	DONES	HOMES
2002/03	8.487 (70,3)	3.594 (29,7)	21.010 (62,8)	12.439 (37,2)	922 (63,2)	537 (36,8)
2003/04	8.811 (71,0)	3.606 (29,0)	20.276 (62,6)	12.134 (37,4)	1.049 (63,2)	612 (36,8)
2004/05	8.747 (69,3)	3.883 (30,7)	19.475 (62,1)	11.877 (37,9)	1.071 (63,0)	629 (37,0)
2005/06	8.681 (67,7)	4.151 (32,3)	18.908 (61,8)	11.671 (30,2)	1.319 (63,3)	765 (36,7)
2006/07	8.833 (66,7)	4.407 (33,3)	18.391 (61,1)	11.732 (38,9)	1.436 (64,9)	775 (35,1)
2007/08	8.582 (63,5)	4.931 (36,5)	17.865 (60,1)	11.861 (39,9)	1.567 (62,9)	925 (37,1)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Com s'ha assenyalat, la pèrdua de matrícula s'ha concentrat en les llicenciatures i la reducció es dona tant entre les dones com entre els homes, si bé en el primer cas ha experimentat un descens superior. Les dades indiquen que les 21.000 alumnes i els 12.439 alumnes del curs 2002/03 representaven el 62,8% i el 37,2%, respectivament, mentre que les xifres més recents alteren moderadament la distribució per sexe i donen la proporció següent: 60% dones i 40% homes.

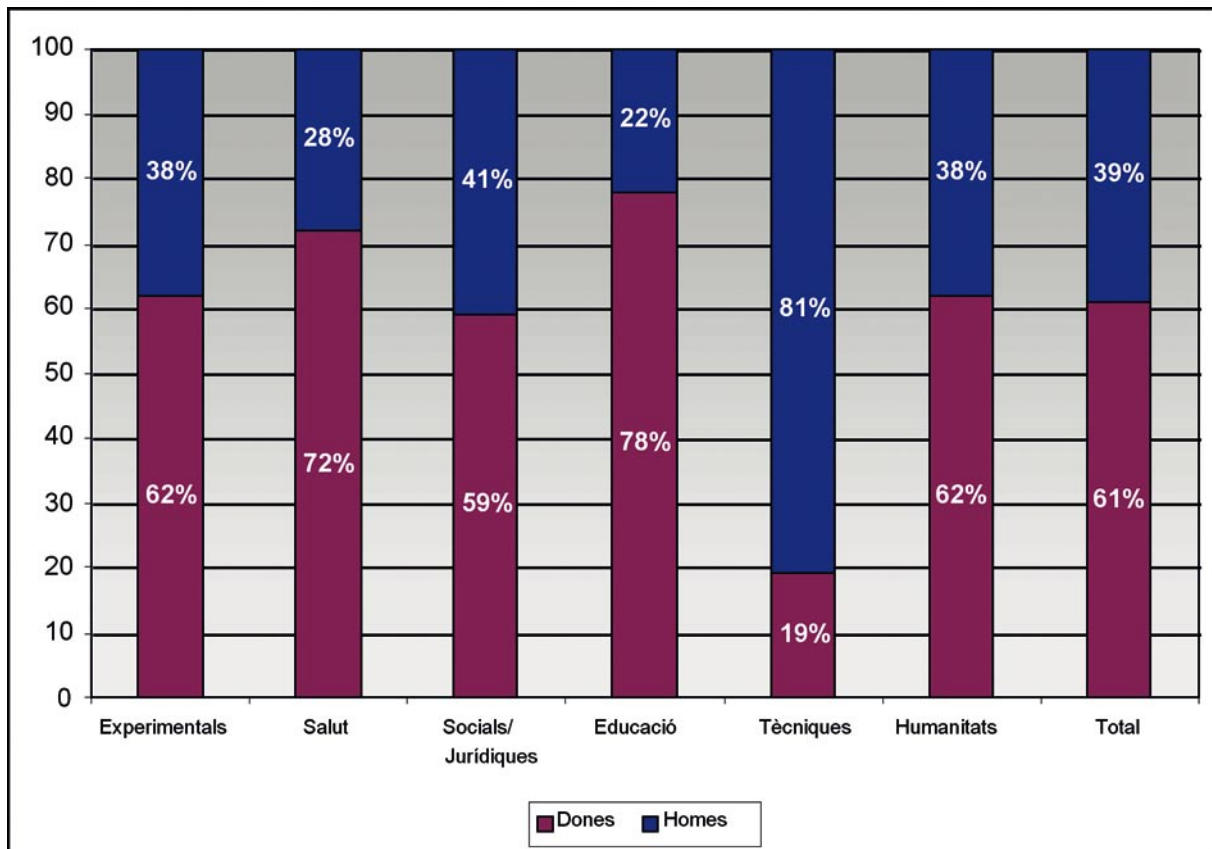
Finalment, els estudis de segon cicle presenten un augment sostingut durant aquest període (com a conseqüència de la recent implantació d'alguns d'ells), i és superior la participació de les dones en tots els cursos acadèmics, en concret varien entre el 63% i el 65%.

1.1.2. Àrees de coneixement en què es matriculen

La nostra mirada es detindrà ara en el nombre de matriculats per àrees de coneixement, la classificació de les quals és la següent: Ciències Experimentals, Ciències de la Salut, Ciències Socials i Jurídiques, Educació, Estudis Tècnics i Humanitats.

GRÀFIC 2

Distribució de la matrícula per sexe i àrea de coneixement, 2007/08

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

El nombre de matriculats per àrees de coneixement en el curs 2007/2008 permet apreciar que, de les sis àrees definides, cinc constitueixen àmbits feminitzats, ja que la mitjana de dones matriculades se situa per damunt del 66%. En concret, tal com es comprova en el gràfic 2, les àrees amb major matrícula femenina són les d'Educació (78%), Ciències de la Salut (72%), Ciències Experimentals (62%), Humanitats (62%) i Ciències Socials i Jurídiques (59%). Només l'àrea d'Estudis Tècnics presenta un perfil altament masculinitzat amb un 81% d'homes matriculats, enfront d'un 19% de dones.

Passem a examinar l'evolució en les preferències de dones i d'homes en el moment de decantar-se per una o altra àrea. En la taula 7, les xifres reflecteixen que les estudiants es decideixen majoritàriament per l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques, amb un percentatge de matriculades que a penes pateix variacions. Al mateix temps, es percep una lleugera tendència a l'alça entre l'inici i el final del període (48,2% i 48,9% respectivament). Segueixen en importància numèrica les àrees de Ciències de la Salut i Humanitats, en les quals es dibuixen direccions oposades: en Salut s'aprecia una lleugera tendència a l'alça (del 14,4% passa al 14,8%), mentre que en Humanitats el declivi és continu, amb una disminució de dones de quasi punt i mig en el període (del 14,6% al 13,2%), la qual cosa revela una certa contracció de l'interès per aquests estudis. L'àrea menys feminitzada és la de les carreres tècniques, amb un percentatge de dones que a penes arriba a l'1,5%, amb una tendència a la baixa en els últims anys.

TAULA 7

Evolució de la distribució dels/les estudiants per àrees de coneixement (%)

ÀREA*	CURS											
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
1	11,8	13,8	11,9	13,3	12,0	13,0	12,3	12,4	12,1	12,0	11,9	11,5
2	14,4	9,1	14,3	8,9	14,2	8,6	14,3	9,1	14,5	9,0	14,8	8,9
3	48,2	49,7	48,1	50,7	48,4	51,6	48,2	51,7	48,9	53,0	48,9	54,5
4	9,6	3,5	9,9	3,6	10,1	3,6	10,1	4,0	10,1	4,2	10,0	4,5
5	1,4	8,7	1,5	8,9	1,5	9,1	1,4	9,3	1,3	8,8	1,2	8,0
6	14,6	15,2	14,3	14,6	13,8	14,1	13,7	13,5	13,1	13,0	13,2	12,6
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

*Àrea: 1 = Ciències Experimentals; 2 = Ciències de la Salut; 3 = Ciències Socials i Jurídiques; 4 = Ciències de l'Educació; 5 = Estudis tècnics; 6 = Humanitats.

Així mateix, en la taula 7 es pot apreciar com els homes també opten majoritàriament per l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques. En aquest cas, contràriament a allò que s'ha observat en les seues companyes, la tendència és clarament a l'alça. Més encara, es tracta de l'àrea que experimenta un major increment de matrícula masculina, que passa d'un 49,7% en el curs 2002/03, a un 54,5% en l'últim curs. En segon i tercer lloc, els homes es matriculen en les àrees d'Humanitats i Experimentals, encara que en elles la caiguda de la matrícula constitueix una constant. Els Estudis Tècnics presenten preferències en la matrícula que es mantenen al llarg dels anys, entre el 8% i el 9%. Només l'àrea d'Educació, l'última per la qual es decanten, experimenta una pujada d'un punt percentual (del 3,5% passa al 4,5%).

En definitiva, podem dir que en l'últim curs acadèmic, l'elecció majoritària d'ells i elles es dirigeix a l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques (48,9% i 54,5% respectivament). En les àrees d'Humanitats i Experimentals els percentatges són molt semblants. La diferència important entre sexes la trobem en Salut, preferida pel 15% d'elles enfront del 9% d'ells; Educació, amb una diferència de 5,5 punts percentuals a favor de les dones, i, sobretot, el contrast entre ambdós sexes es manifesta en els Estudis Tècnics, amb una distància de set punts percentuals entre homes i dones. No obstant això, tal com veurem en el següent apartat, aquestes xifres oculten importants contrastos.

1.1.3. Les titulacions que es demanen

Les dades desagregades per àrea de coneixement i titulació⁹ permeten realitzar una anàlisi dels estudis que mostren trajectòries més o menys constants en els percentatges de

⁹ Els estudis corresponents a cada una de les àrees, segons el servei d'informació de la Universitat de València (DISE), són els següents:

1. Ciències Experimentals: diplomatura d'Òptica i Optometria; Llicenciatura de Biologia Bioquímica, Ciències Ambientals, Estadística, Física, Matemàtiques, Química.

2. Ciències de la Salut. Diplomatures: Fisioteràpia, Infermeria, Nutrició i Dietètica, Podologia. Llicenciatures: Ciència i Tecnologia dels aliments, Farmàcia, Medicina, Odontologia.

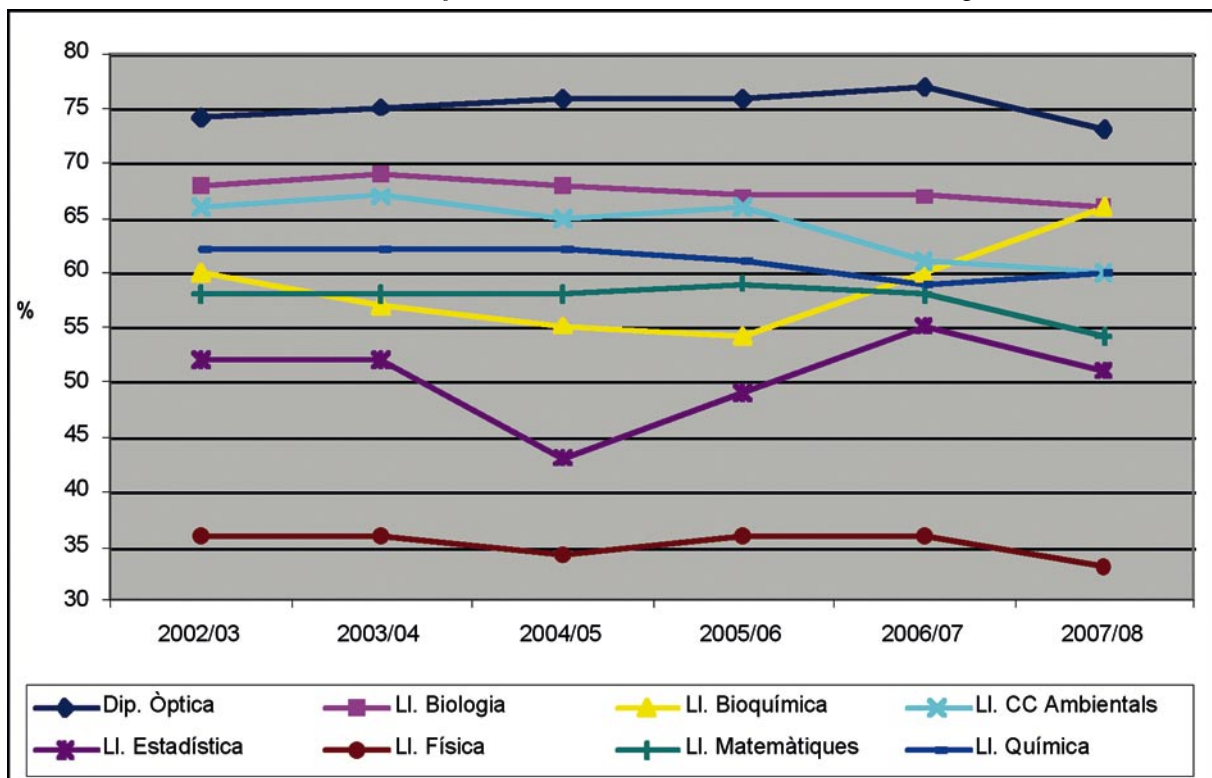
3. Ciències Socials i Jurídiques. Diplomatures: Empresarials, Logopèdia, Relacions Laborals, Treball Social, Turisme. Llicenciatures: ADE, Actuarials i Financeres, Ciències Polítiques i de l'Administració, Ciències del Treball, Criminologia, Dret, Economia, Investigació i Tècniques de Mercat, Psicologia, Sociologia. Dobles titulacions:

feminització¹⁰, encara que amb intensitats diferents, i que varien des dels estudis en què la presència de la dona és majoritària fins a aquells altres en què la seua presència és pràcticament testimonial. D'altra banda, també podem diferenciar dos grups amb tendències oposades: el format per les carreres que perden efectius femenins i les que guanyen en el nombre de matriculades.

Així, per exemple, el gràfic 3 mostra l'evolució de la matrícula femenina en els estudis de la primera de les àrees: Ciències Experimentals. S'hi pot observar l'existència de preferències divergents en les distintes carreres. D'una banda, la diplomatura d'Òptica, clarament feminitzada, ja que aconsegueix pics del 77% en el curs 2006/07 i manté alts percentatges en tots els anys. No obstant això, en l'últim curs es produeix una pèrdua en el nombre de matriculades, que es concreta en quatre punts percentuals. Les carreres de Biologia, Química i Matemàtiques també presenten un alt grau de feminització, amb percentatges que no baixen del 60% en les dues primeres i que es mantenen constants en Matemàtiques (entre el 54% i el 58%).

GRÀFIC 3

Evolució de la matrícula femenina en els estudis de Ciències Experimentals

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

ADE més Graduat Europeu en Direcció d'Empreses, ADE més Dret, Economia més Graduat en Economia Europea, Sociologia més Ciències Polítiques i de l'Administració.

4. Educació. Diplomatures: Educació Social, Magisteri (set especialitats). Llicenciatures: Ciències de l'Activitat Física i Esport, Pedagogia, Psicopedagogia.

5. Estudis Tècnics. Enginyeries: Electrònica, Informàtica, Química. Enginyeria Tècnica en Telecomunicació. Especialitats: Sistemes Electrònics i Telemàtica.

6. Humanitats. Diplomatura de Biblioteconomia i Documentació. Llicenciatures: Comunicació Audiovisual, Filologia (Clàssica, Hispànica, Francesa, Italiana, Catalana, anglesa, Alemanya), Filosofia, Geografia, Història, Història de l'Art, Humanitats, Periodisme, Traducció i Interpretació.

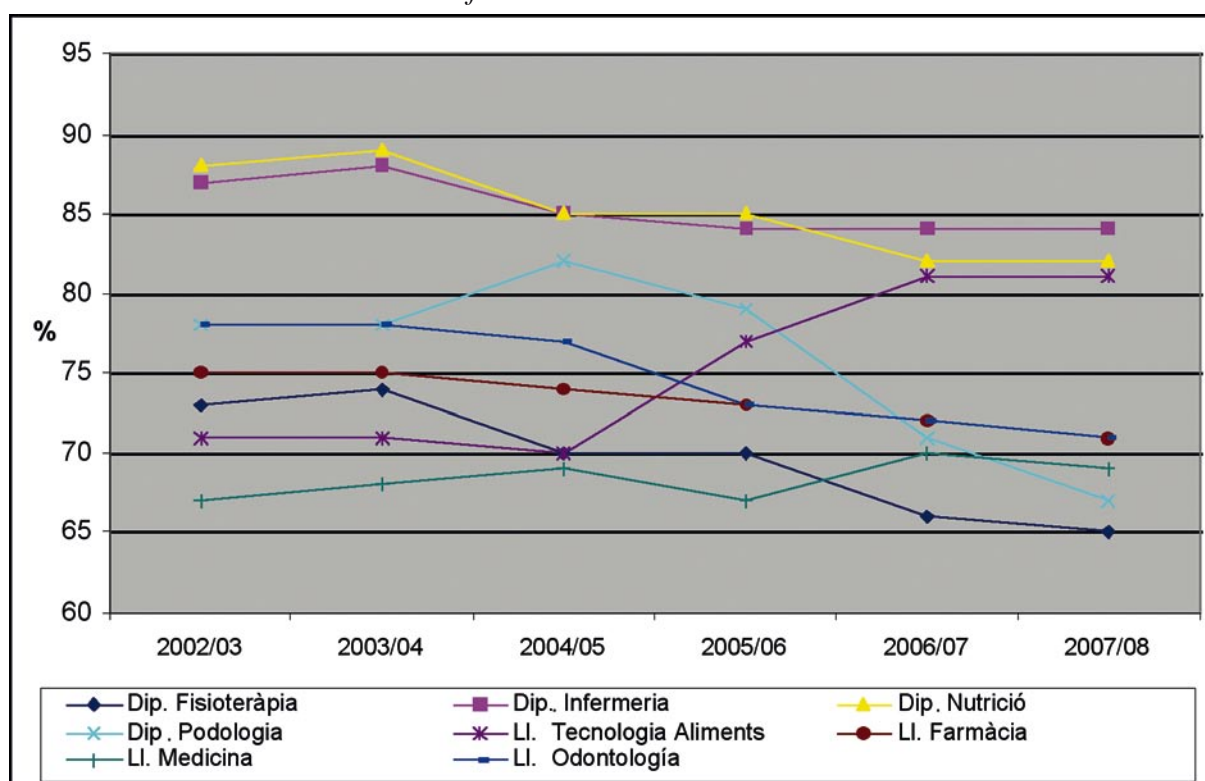
¹⁰ Les petites oscil·lacions en els percentatges de feminització d'aquest grup d'estudis no superen en cap cas els sis punts percentuals entre el seu valor mínim i màxim.

D'altra banda, si es presta atenció a les carreres que perden o guanyen matriculades es constata que la titulació de Ciències Ambientals es troba en el primer grup, amb un descens de sis punts percentuals, i la llicenciatura de Bioquímica es troba en el segon: en els dos últims cursos experimenta un creixement de la matrícula femenina que passa del 54% al 66%. Finalment, els estudis de Física són els que tenen una presència de dones més baixa, entorn del 35% de mitjana i amb una tendència decreixent en l'últim any, perquè perd tres punts percentuals i marca encara més l'elevada masculinització d'aquests estudis.

Les titulacions de l'àrea de Ciències de la Salut estan clarament feminitzades, ja que en totes elles el percentatge de dones matriculades no baixa del 65%, com s'observa en el gràfic presentat a continuació.

GRÀFIC 4

Evolució de la matrícula femenina en els estudis de Ciències de la Salut

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les diplomatures de Nutrició Humana i Dietètica i d'Infermeria presenten el volum més elevat de matrícula femenina de l'àrea, la qual cosa les situa en el grup d'estudis més feminitzats. Els percentatges en ambdues titulacions no baixen del 82% al llarg dels anys, encara que, això sí, amb fluctuacions i pèrdues d'efectius que no sembla que estiguen marcant una tendència a la baixa, ja que en els últims cursos el percentatge de dones es manté estable. La llicenciatura de Farmàcia també s'inclou en aquest grup en mantenir alts percentatges de feminització, encara que amb lleugeres oscil·lacions.

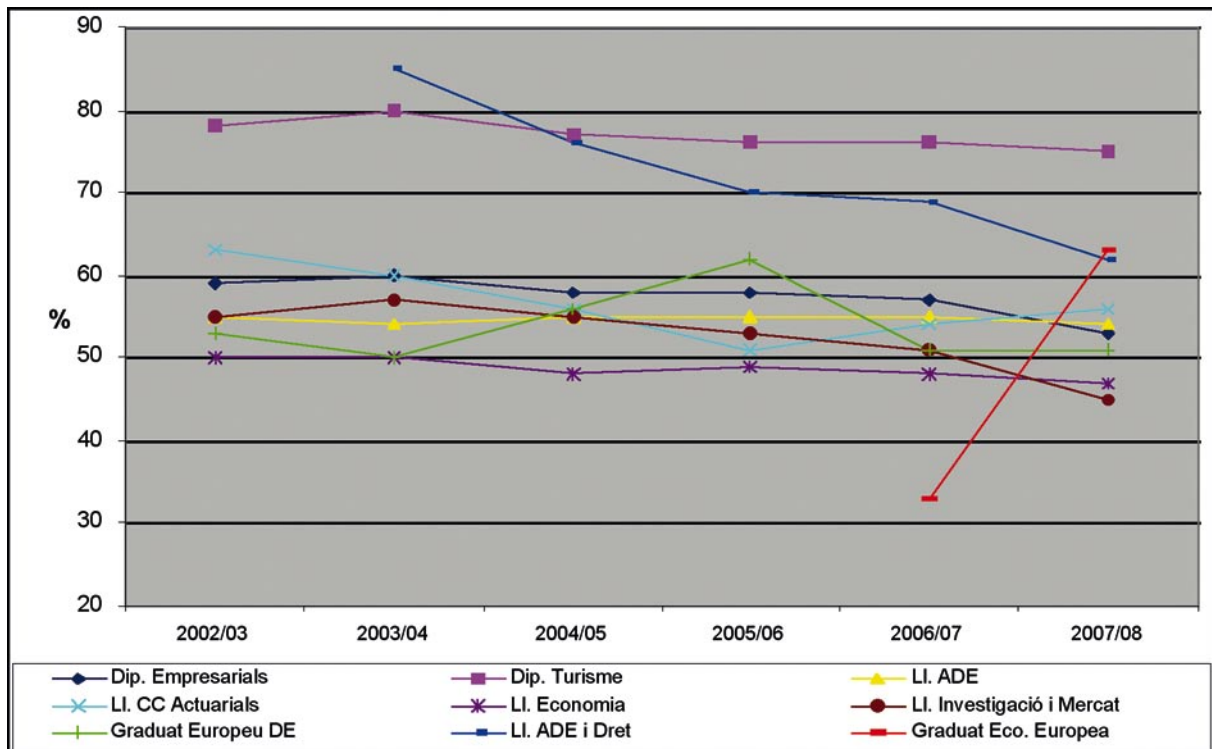
Les llicenciatures de Medicina i de Ciència i Tecnologia dels Aliments augmenten el nombre de matriculades en el tram de temps observat. La primera d'elles experimenta un menor creixement (passa del 67% al 69%), mentre que en la segona l'increment és de deu punts percentuals i passa de tenir el 71% de dones en les seues aules al 81%, i s'igualava d'aquesta manera amb els estudis més feminitzats de l'àrea. En el grup que perd efectius

femenins es troben les diplomatures de Podologia, amb una minva d'11 punts percentuals; Fisioteràpia, que perd vuit punts i passa del 73% al 65%, i la llicenciatura d'Odontologia, el descens de la qual és d'un 7%. A pesar d'això, tots els estudis de l'àrea de Salut poden considerar-se com feminitzats.

A l'hora d'analitzar l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques, i per a una millor visualització dels distints estudis en el gràfic, s'ha dividit l'àrea en dos grups: d'una banda, els estudis d'Economia i, d'una altra, les titulacions restants de l'àrea.

GRÀFIC 5

Evolució de la matrícula femenina en Ciències Socials i Jurídiques (Estudis d'Economia)

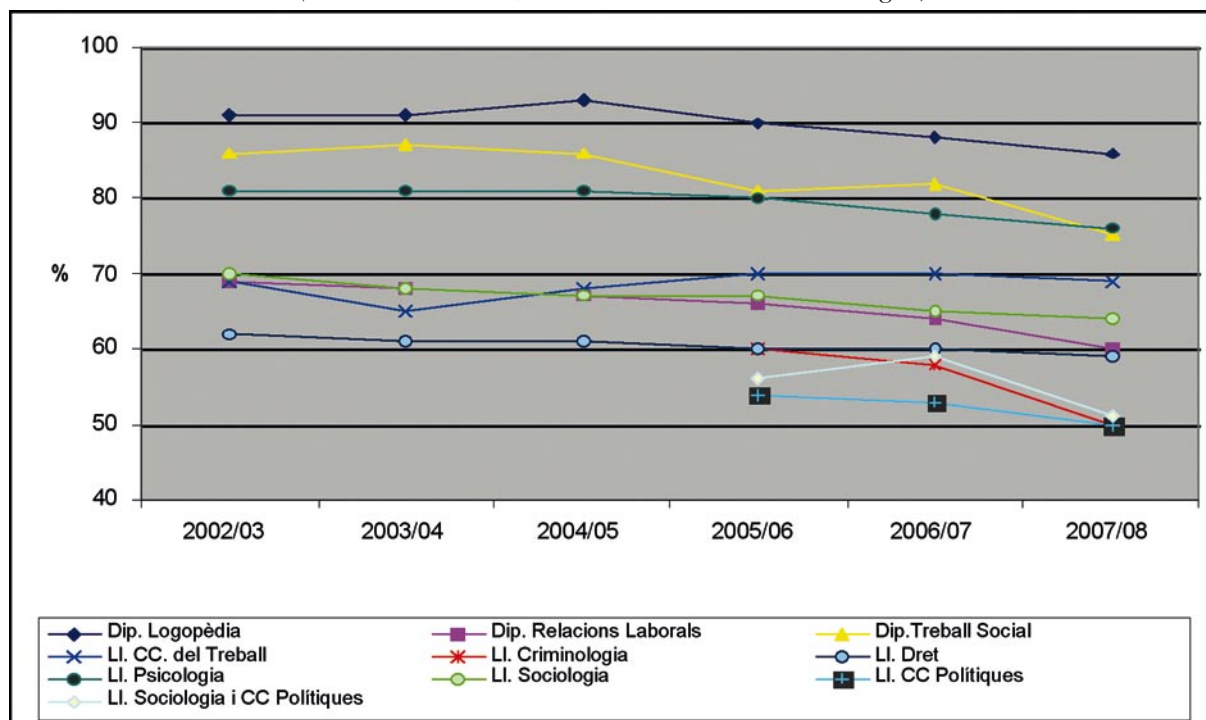
Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La imatge del gràfic 5 mostra que la diplomatura de Turisme presenta una major concentració de dones, amb la qual cosa segueix la tònica habitual de feminització de les diplomatures. A més, també presenta una estabilitat en el temps, ja que passa del 78% al 75% de matriculades. Les llicenciatures d'ADE i Graduat Europeu en ADE donen percentatges estables d'efectius femenins entorn del 55% i 54%, la primera, i al voltant del 53% i 51%, la segona. La llicenciatura d'Economia té la menor proporció de matriculades, sempre per sota del 50%.

Entre els estudis emmarcats en el grup que perd dones es troben la diplomatura d'Empresarials, amb un 7% menys de matriculades, ja que baixa del 60% al 53% en l'últim curs, i el mateix comportament s'observa en la llicenciatura de segon cicle d'Investigació i Tècniques de Mercat (10 punts de descens), en Ciències Actuarials (7 punts) i en la doble llicenciatura d'ADE i Dret, amb una pèrdua del 23 punts, la més significativa de tota l'àrea. Únicament, guanya matrícula femenina el títol de Graduat en Economia Europea, encara que les xifres de matriculades i matriculats són tan baixes que un augment en un curs de poques dones dispara els percentatges.

En la resta d'estudis d'aquesta àrea de coneixement també es perceben diferents tendències que es reflecteixen en les dades del següent gràfic.

GRÀFIC 6
*Evolució de la matrícula femenina en Ciències Socials i Jurídiques
 (Estudis de Dret, Ciències Socials i Psicologia)*

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

De nou, és una diplomatura, Logopèdia, la que presenta major taxa de feminització. Els percentatges de matriculades són superiors al 90% en els quatre primers cursos acadèmics, amb un lleu descens en els dos cursos restants. No obstant això, aquest no aconsegueix els cinc punts percentuals. Les llicenciatures de Ciències del Treball, Dret i Psicologia, mantenen constant la seua proporció de dones, encara que amb petites oscil·lacions que, en tot cas, no posen en dubte la seua elevada feminització.

En el grup que mostra una clara reducció de matrícula femenina estan les diplomatures de Treball Social, Relacions Laborals i la llicenciatura de Sociologia, acompanyades de tres carreres de recent implantació: Criminologia, Ciències Polítiques i la doble titulació en Sociologia i Ciències Polítiques. Un dels estudis en què descendeix més acusadament el percentatge de dones és la diplomatura de Treball Social, amb un 86% de matriculades a l'inici del període i un 75% al final (perd, per tant, 11 punts percentuals). No obstant això, a pesar d'aquest descens, continua mantenint una elevada concentració femenina.

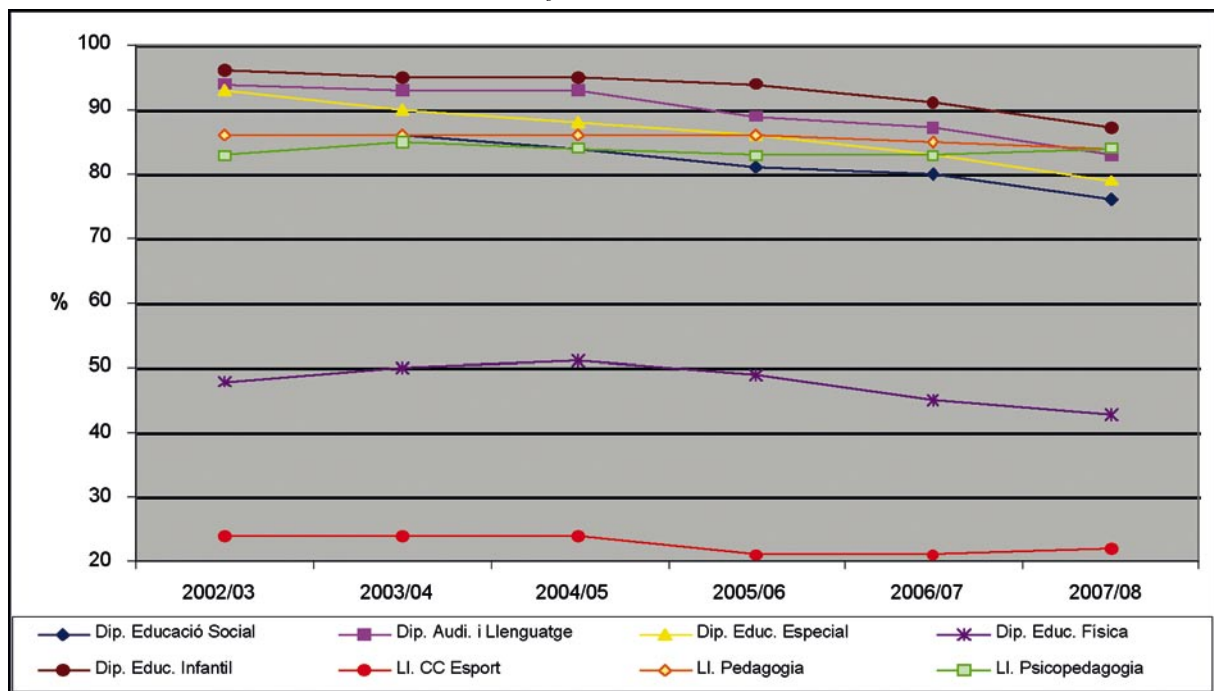
La matrícula de les dones cau un 9% en Relacions Laborals, que passa del 69% al 60% en els sis cursos observats. En Sociologia la pèrdua és menor, voreja els sis punts percentuals entre l'inici i el final del període (ja que passa del 70% al 64% de matriculades). Les tres carreres restants d'aquest grup també experimenten un descens, encara que la seua recent implantació no permet encara albirar tendències consolidades. A més, la titulació doble no mostra cap pauta específica, possiblement a causa de l'heterogeneïtat d'aquest tipus d'estudis.

En l'àrea d'Educació, representada en el gràfic 7, elles predominen clarament, fet que es constata sobretot en la diplomatura de Magisteri, en què algunes de les seues especialitats superen àmpliament el 90% de matriculades, la qual cosa representa les xifres més elevades de dones en la Universitat de València durant els tres primers cursos acadèmics. Per exemple, en l'especialitat d'Educació Infantil, nou de cada deu estudiants són dones. A més, en la meitat de les especialitats el percentatge d'elles no baixa del 80% en els sis cursos acadèmics.

També es pot ressaltar que les especialitats de Magisteri incloses en el gràfic, així com la diplomatura en Educació Social presenten un comportament molt semblant entre elles: si en el curs 2002/03 tenien entre el 82% i el 96% de dones matriculades, en l'últim curs s'observa una pronunciada tendència a la pèrdua d'efectius femenins, que oscil·len entre 14 i 11 punts percentuals, a pesar de seguir amb un alt nombre de matriculades. En contrast, es produeix un augment del nombre d'homes matriculats en aquestes diplomatures.

GRÀFIC 7

Evolució de la matrícula femenina en els estudis d'Educació

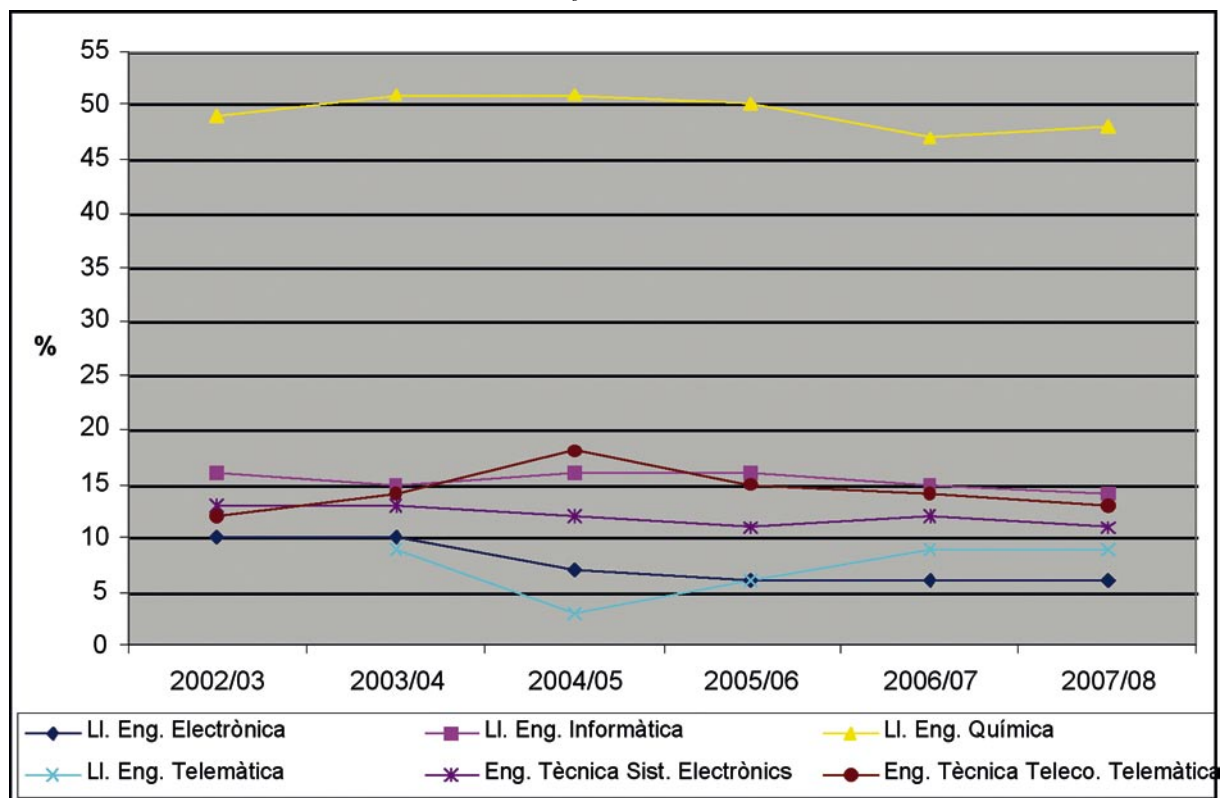
Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les llicenciatures de Pedagogia i Psicopedagogia es mantenen com a carreres àmpliament feminitzades amb percentatges de matrícula entorn del 85% i pèrdues poc significatives en l'últim curs.

Inversament, l'especialitat d'Educació Física de Magisteri i la llicenciatura de l'Activitat Física i l'Esport són les que presenten una clara masculinització dins de l'àrea, per sota de la barrera del 50% de matriculades, en la primera, i lluny del 25% en la segona.

Aquesta masculinització de les carreres esportives, però més intensa encara, es dona en les carreres tècniques (gràfic 8), en què hi ha una presència femenina entorn d'una mitjana de l'11% al llarg dels anys estudiats. Aquesta és la tònica en quasi totes les carreres d'aquest àmbit, en el qual, a més, l'Enginyeria Electrònica i l'Enginyeria Telemàtica presenten els percentatges més baixos de dones de totes les àrees.

GRÀFIC 8
Evolució de la matrícula femenina en els estudis Tècnics

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

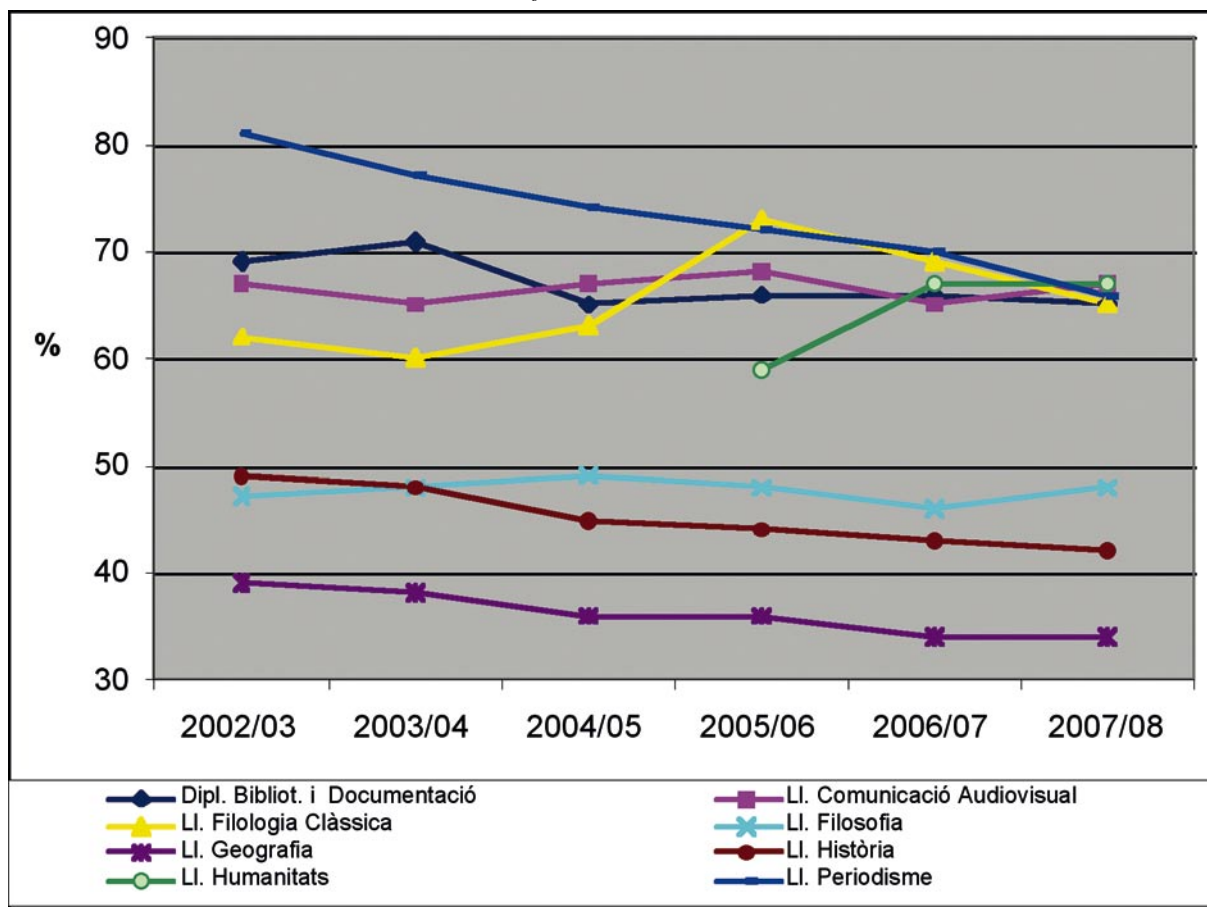
Menció a banda mereix especialment la carrera d'Enginyeria Química, l'única amb una presència mitjana de dones entorn del 50%.

Finalment, en els estudis d'Humanitats, representats en el gràfic 9, les especialitats de Filologia arriben fins a percentatges del 80% de matrícula femenina, que es poden considerar com clarament feminitzades en sobrepassar àmpliament la barrera del 50% de matriculades i mantenir més o menys constant el percentatge al llarg dels cursos analitzats.

El cas oposat és el de les carreres de Filosofia, Geografia i Història, en què, efectivament, els termes s'inverteixen: són els seus homòlegs masculins els qui en quasi un 60% es matriculen en aquestes titulacions, i amb una xifra que supera àmpliament aquest percentatge en la carrera de Geografia (66%). Al mateix temps, s'hi pot observar una certa tendència a la baixa o a l'estancament dels efectius femenins.

GRÀFIC 9

Evolució de la matrícula femenina en els estudis d'Humanitats

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

D'altra banda, en la carrera de Periodisme es produeix una tendència constant de reducció de la matrícula femenina. Si en el curs 2002/03 les dones suposaven el 81%, cinc cursos després s'observa una disminució del seu pes en 15 punts percentuals, amb un 66%.

Si ens fixem en els estudis en què les dones incrementen la seua presència de forma significativa, el cas més destacat és la llicenciatura d'Humanitats, que passa del 59% al 67%, encara que la curta trajectòria d'aquesta titulació (tres cursos acadèmics) no permet afirmar si es tracta o no d'una tendència.

L'anàlisi culmina presentant en la següent taula una relació dels estudis amb un alt percentatge de matrícula (més del 80%) de dones i/o homes, considerats com altament feminitzats i/o masculinitzats, i els que presenten un percentatge entre el 80% i el 60%, que es consideren com feminitzats i/o masculinitzats.

TAULA 8

Relació d'estudis segons grau de feminització i masculinització

ESTUDIS	+ del 80% de matrícula	Entre 80% i 60% de matrícula
FEMINITZATS	<ul style="list-style-type: none"> • Dip. Nutrició • Dip. Infermeria • Dip. Logopèdia • Dip. Treball Social • Dip. Educació Infantil • Dip. Audició i Llenguatge • Dip. Educació Especial • Ll. Psicopedagogia 	<ul style="list-style-type: none"> • Dip. Òptica • Ll. Biològiques • Ll. CC Ambientals • Ll. Química • Dip. Podologia • Dip. Fisioteràpia • Ll. Medicina • Ll. Ciència i Tec. dels Aliments • Ll. Odontologia • Ll. Farmàcia • Dip. Turisme • Ll. ADE • Ll. Psicologia • Ll. Sociologia • C del Treball • Dip. Relacions Laborals • Ll. Dret • Dip. Educació Social • Ll. Periodisme • Ll. Comunicació Audiovisual • Ll. Filologia Clàssica • Dip. Biblioteconomia i Documentació
MASCULINITZATS	<ul style="list-style-type: none"> • Ll. Enginyeria Electrònica • Ll. Enginyeria Telemàtica • Ll. Enginyeria Informàtica • Dip. Eng. Sistemes Electrònics • Dip. Eng. Teleco. i Telemàtica 	<ul style="list-style-type: none"> • Ll. Física • Ll. CC Activitat Física i Esport • Ll. Geografia

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En definitiva, les dades examinades mostren l'existència d'una clara diferenciació horitzontal per sexe i per carreres en la Universitat de València que es manté amb un alt grau d'estabilitat al llarg del període¹¹. Fet, d'altra banda, que també es manifesta en universitats del nostre entorn, com la Universitat de les Illes Balears i la Pompeu Fabra¹².

Així mateix, pot dir-se que durant aquests anys la presència de dones és majoritària en un ampli nombre d'estudis, sobretot en les diplomatures. Un altre aspecte cridaner que s'ha detectat és la concentració de dones i la més escassa presència masculina en els estudis relacionats amb l'educació i les professions assistencials, encara hui considerats socialment com "típics" quant al gènere. Al contrari, hi ha una alta concentració d'homes i molt dèbil participació femenina en les especialitats tècniques i esportives.

¹¹ La diferenciació horitzontal mesura l'índex de concentració en els sectors o disciplines ocupacionals per sexe, sense realitzar cap avaluació de les oportunitats.

¹² Cf. els informes per al pla d'igualtat presentats per aquestes universitats.

Conclourem aquesta descripció de la matrícula de grau examinant les xifres corresponents a altres indicadors que reforcen la major presència de les dones en altres dimensions: primer, les beques de col·laboració en departaments que oferta el Ministeri, i, segon, la nova matrícula dels qui ja han aconseguit la graduació.

En l'últim curs de la carrera, els/les estudiants de totes les llicenciatures incloses en les àrees de coneixement poden optar a les beques de col·laboració que convoca el Ministeri amb competències en l'àmbit d'universitats. Aquestes beques tenen l'objecte de fomentar la prestació de serveis i la realització de pràctiques en distints departaments, alhora que els beneficiaris s'inicien en tasques d'investigació¹³.

La distribució per sexes de les beques concedides en el període de referència mostra que des del curs acadèmic 2003/04 i fins al 2007/08 han estat més dones que homes els beneficiaris, amb una oscil·lació dels percentatges entre el 53,4% i el 68,4% (taula 9).

TAULA 9

Evolució de les beques de col·laboració del Ministeri d'Educació per sexes

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2003/04	88	58,3	63	41,7	151
2004/05	86	53,4	75	46,6	161
2005/06	85	55,2	69	44,8	154
2006/07	112	60,2	74	39,8	186
2007/08	121	68,4	56	31,6	177

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Un cert nombre de matriculats/des en la Universitat de València compta ja amb un títol universitari (taula 10). Les xifres de graduats que durant els últims cursos opten per complementar o reorientar la seua formació matriculant-se en una altra carrera mostren un clar predomini del sexe femení, perquè al llarg d'aquests anys entorn de dos de cada tres són dones.

TAULA 10

Evolució dels/les estudiants de grau amb títol universitari, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002/03	493	65,4	261	34,6	754
2003/04	480	65,2	256	34,8	736
2004/05	389	63,4	225	36,6	614
2005/06	355	62,4	214	37,6	569
2006/07	544	67,8	258	32,2	802
2007/08	524	64,9	284	35,1	808

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

¹³ Els requisits són: 1. No estar en possessió o en disposició legal d'obtenir un títol acadèmic de llicenciatura, enginyeria o arquitectura. 2. Haver aprovat el primer cicle i almenys el 45% dels crèdits que integren el segon (en Medicina el 60%). 3. Haver obtingut com a nota mitjana la qualificació que establisca la convocatòria. 4. Estar matriculat en aqueix curs acadèmic en ensenyança oficial de la totalitat de les assignatures o crèdits que falten per a finalitzar els estudis. 5. Presentar un projecte de col·laboració puntuat pel Consell de Departament en el qual haja de dur-se a terme.

La titulació per la qual s'inclinen preferentment tant els homes com les dones és la llicenciatura de Dret. A més ho fan en proporcions semblants. Altres titulacions que destaquen en aquests últims anys són les llicenciatures d'Administració i Direcció d'Empreses, Criminologia, Història, Història de l'Art, Humanitats, Medicina, Psicologia i Psicopedagogia, la diplomatura de Ciències Empresarials i els estudis de grau en Criminologia. En quasi totes elles, la matrícula de dones és significativament superior¹⁴, amb un evident predomini en els estudis de Psicologia i Psicopedagogia.

D'un altre costat, i encara que les xifres absolutes siguen molt reduïdes, hi ha estudis en què la matriculació de dones és nul·la. Són concretament les Enginyeries Electrònica, Informàtica i Telecomunicacions.

1.1.4. Asimetries entre la matrícula i la graduació

El descens de matrícula en els estudis de grau es reflecteix nítidament en l'evolució dels estudiants que es titulen (taula 11). Efectivament, si en el curs 2002/2003 es van titular 7.250 estudiants, quatre cursos després ho feren 6.233, amb una caiguda d'un poc més de mil titulats, que en termes percentuals suposa un 14%. No obstant això, la distribució per sexes dels que acaben la seua formació es manté pràcticament inalterable durant aquests anys: les dones representen entorn de 7 de cada 10 casos. A Espanya també és superior la xifra de graduades, que en concret arriba al 61% en el curs 2007/08.¹⁵ La diferència existent entre la nostra universitat i la mitjana espanyola es pot deure, entre altres factors, al major percentatge de matrícula femenina en la Universitat de València.

TAULA 11
Evolució del nombre de titulats i titulades, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002/03	5.008	69,1	2.242	30,9	7.250
2003/04	4.688	69,2	2.084	30,8	6.772
2004/05	4.425	69,2	1.968	30,8	6.393
2005/06	4.359	69,6	1.903	30,4	6.262
2006/07	4.306	69,1	1.927	30,9	6.233

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La següent taula incorpora a la informació anterior el tipus de cicle que s'ha cursat. En sintonia amb les dades de matrícula per cicles, les dones representen sempre un percentatge superior, especialment en les carreres de primer cicle, atès que són les més feminitzades. Amb mínimes variacions d'un curs a un altre, les dades mostren que de cada quatre estudiants que obtenen una diplomatura, tres són dones i que, de cada tres que obtenen una llicenciatura, dos són dones. Per la seua banda, dels qui han conclòs durant aquests anys els estudis que són només de segon cicle, entre el 63% i 69% són dones.

¹⁴ Els únics estudis en què els homes superen les dones en algun curs són els relacionats amb l'empresa i la llicenciatura d'Història.

¹⁵ Dades bàsiques del sistema universitari espanyol, curs 2008/09.

TAULA 12

Evolució del nombre de titulats i titulades, per sexe i cicle (%)

CURS	Primer cicle		Primer i segon cicle		Segon cicle	
	DONES	HOMES	DONES	HOMES	DONES	HOMES
2002/03	1.627 (74,2)	567 (25,8)	3.163 (66,8)	1.575 (33,2)	218 (68,6)	100 (31,4)
2003/04	1.727 (76,1)	544 (23,9)	2.757 (65,9)	1.424 (34,1)	204 (63,8)	116 (36,2)
2004/05	1.727 (75,7)	553 (24,3)	2.481 (65,3)	1.316 (34,7)	217 (68,7)	99 (31,3)
2005/06	1.761 (76,3)	547 (23,7)	2.355 (66,0)	1.213 (34,0)	243 (63,0)	143 (37,0)
2006/07	1.706 (75,4)	558 (24,6)	2.326 (65,7)	1.217 (34,3)	274 (64,3)	152 (35,7)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En comparar les xifres d'estudiants de grau amb les dels qui es titulen es pot apreciar que durant aquest període el percentatge de les alumnes que es titulen és superior al percentatge de les que estan cursant els estudis. Es tracta d'una constant que es produeix durant tots els cursos, tant en les diplomatures com en les llicenciatures¹⁶ i que també es dona en les xifres globals de les universitats espanyoles¹⁷. A la llum d'aquestes dades queda patent que és superior la proporció de dones que conclou els estudis, però aquesta afirmació ha de posar-se en relació amb les xifres relatives a les taxes d'abandó, de graduació en el temps previst i d'eficiència, que examinarem posteriorment.

Per la seua banda, el nombre d'anys de permanència en el sistema universitari depèn sobretot de la duració dels estudis, però també del règim de dedicació (si l'activitat acadèmica es combina o no amb una activitat laboral i en quines condicions). Potser ací es trobe una de les claus que expliquen que any rere any la xifra percentual d'homes titulats siga inferior a la d'homes matriculats, com semblen suggerir les dades presentades sobre la situació laboral dels i les estudiants.

L'accés de les dones a l'educació superior de primer i segon cicle és una realitat inqüestionable. Una tendència positiva a pesar que, com s'apuntava anteriorment, encara subsistisca concentració de dones en estudis qualificats tradicionalment de femenins i una reduïda presència en les carreres tècniques i esportives. Un element de desigualtat més preocupant, si tenim en compte que les dones no sols opten pels estudis universitaris en major grau que els seus homòlegs masculins, sinó que a més sembla que obtenen iguals o millors resultats en els indicadors de rendiment acadèmic.

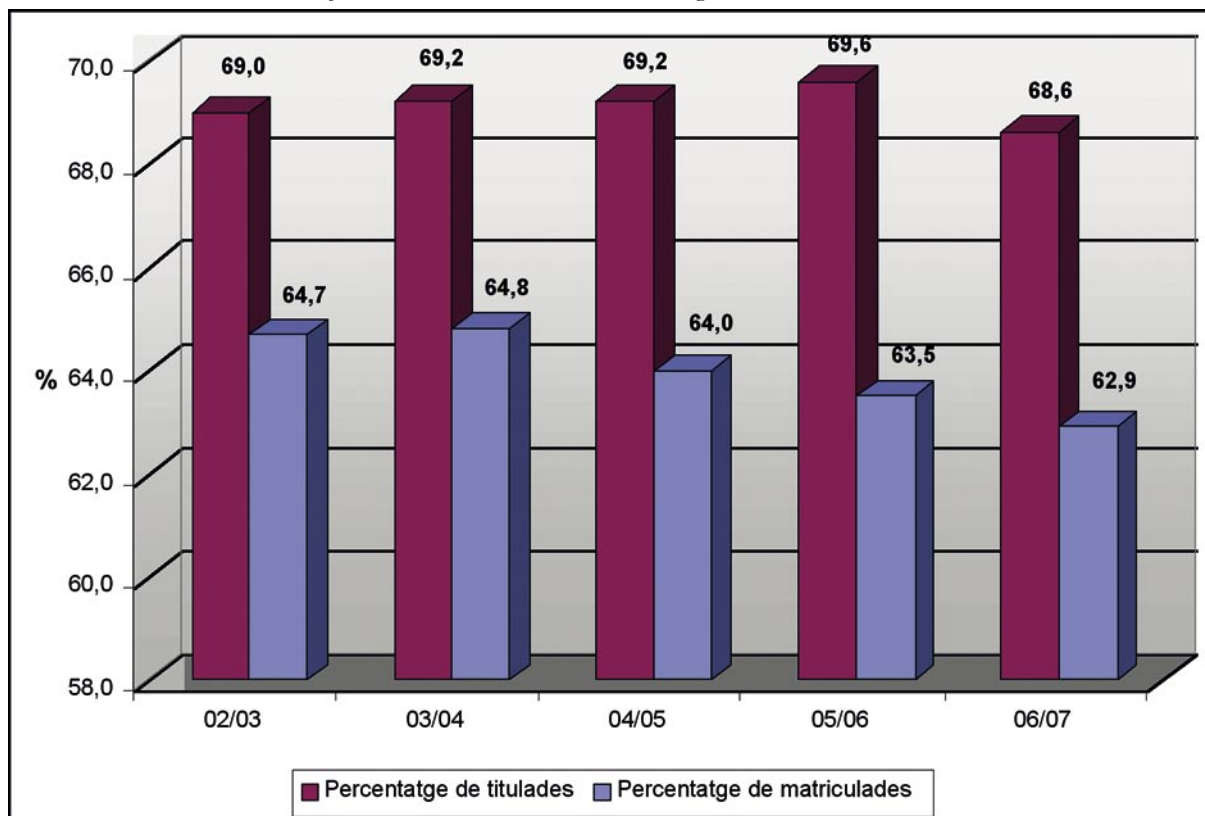
Com un dels indicadors principals del rendiment es troba en l'obtenció del títol, a continuació es compararan més exhaustivament les xifres de matrícula i les de graduació de les universitàries. El gràfic 10 reflecteix que el percentatge de dones que es titulen supera, curs rere curs, el de les dones que es matriculen. Diferència que, a més, s'ha anat ampliant fins a situar-se entorn dels 6 punts percentuals en els últims anys.

¹⁶ L'única excepció, a penes rellevant, es dona en el curs 2005/06 en els estudis de segon cicle.

¹⁷ Les dades es poden consultar en l'*Avance de Alumnado Universitario. Curso 2007-08*, ja citat.

GRÀFIC 10

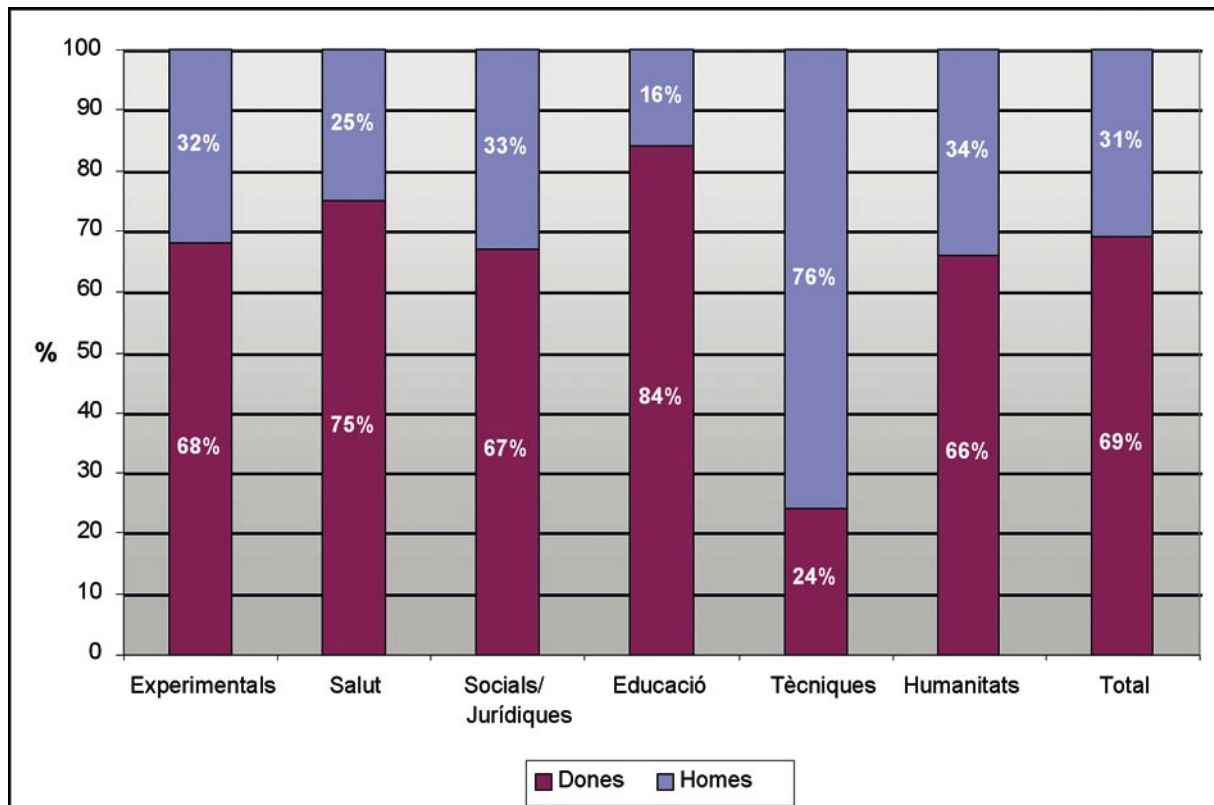
Evolució de les diferències entre matrícula i graduació en el cas de les dones

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si examinem les dades del curs 2006/07, observem que les universitàries representen quasi el 63% de la matrícula i quasi el 69% de les persones que es graduen. Aquests quasi sis punts de diferència, que ho són fonamentalment d'abandó masculí, es reflecteixen en les distintes àrees de coneixement i en els seus diferents estudis, com es comprova en les dades del gràfic 11.

GRÀFIC 11
Titulació per sexes i àrea de coneixement, 2006/2007

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les xifres del curs 2006/07 mostren que de les sis àrees de coneixement, de nou, cinc constitueixen àmbits feminitzats a l'hora d'obtenir la titulació. En concret, i tal com s'aprecia en el gràfic 11, les àrees amb major graduació femenina són les de Ciències de l'Educació (84%), Ciències de la Salut (75%), Ciències Experimentals (68%), Ciències Socials i Jurídiques (67%) i Humanitats (66%). L'àrea d'Estudis Tècnics, com era d'esperar, és l'única amb perfil clarament masculinitzat, amb el 76% de llicenciats, enfront d'un 24% de llicenciades.

L'anàlisi de l'evolució d'aquest indicador, que s'ofereix en la taula 13, revela invariablement el mateix panorama: les xifres de dones titulades es troben molt per damunt de les xifres corresponents als homes titulats en totes les àrees, i l'única excepció a aquesta pauta, com ja hem dit, és la que es refereix als estudis tècnics.

TAULA 13

Evolució del nombre de titulats i titulades, per sexe i àrea de coneixement. %

	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
DONES	%	%	%	%	%
Experimentals	64	65	63	64	68
Salut	76	76	77	79	75
Socials/ Jurídiques	68	68	67	67	67
Educació	85	83	88	84	84
Tècniques	21	26	25	25	24
Humanitats	65	66	66	68	66
HOMES					
Experimentals	36	35	37	36	32
Salut	24	24	23	21	25
Socials/ Jurídiques	32	32	33	33	33
Educació	15	17	12	18	16
Tècniques	79	74	75	75	76
Humanitats	35	34	34	32	34

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Al mateix temps, en tres de les àrees s'observa una certa tendència a l'increment del percentatge de titulades: en els estudis experimentals l'augment, des de l'inici al final del període, és de 4 punts (64% i 68% respectivament); en els estudis tècnics crida l'atenció l'increment percentual de 4 punts de les graduades, a pesar de ser estudis masculinitzats, la qual cosa mostra que les dones que es matriculen en aquests estudis mantenen alts graus de fidelitat acadèmica; i, finalment, els estudis d'Humanitats, que reflecteixen xifres que oscil·len entre el 65% i el 68%, amb augment d'un punt percentual des de l'inici al final de l'interval.

L'àrea d'Educació és la que presenta un major resultat femení en aquest indicador, d'acord amb la taxa més elevada de matrícula femenina. Les oscil·lacions són poc importants. S'observa una certa estabilització de xifres, que voregen el 85%. Aquesta tendència es percep també en la resta de les àrees de coneixement, encara que en la de Salut, la segona quant a volum de llicenciades, els percentatges decauen clarament en l'últim curs, que passen del 79% al 75%.

Abans d'aprofundir en l'anàlisi dels estudis compresos en les diferents àrees de coneixement, ens detindrem a observar quines són les àrees en què es llicencien dones i homes. En la taula 14 s'adverteix que en el transcurs dels anys analitzats les dones majoritàriament es graduen en l'àmbit de les Ciències Socials i Jurídiques, amb xifres pròximes al 46%. Àrea que, d'altra banda, era la preferida per ambdós en matricular-se. Les àrees de Salut i Educació segueixen en importància pel nombre de titulades, amb una lleugera tendència a la baixa (17,4% a l'inici i 16,5% al final del període) la primera d'elles, i un comportament contrari en Educació, ja que l'augment del nombre de titulades és de quasi un punt percentual. Així mateix, l'àrea d'Experimentals tendeix a engrossir el percentatge de graduades, que passa del 10% a l'11,4%. L'àrea d'estudis tècnics és on menys dones es llicencien, encara que el percentatge de les qui ho fan a penes pateix oscil·lacions i voreja l'1% de totes les dones titulades.

TAULA 14

Evolució de la distribució de titulats i titulades per àrea de coneixement. %

CURS										
ÀREA	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Experimentals	9,9	12,4	10,6	13,0	10,2	13,7	11,0	13,9	11,3	11,8
Salut	17,4	12,0	17,3	12,4	16,9	11,3	17,2	10,2	16,5	12,5
Socials/Jurídiques	46,6	49,6	44,8	46,9	46,6	51,1	45,3	51,0	46,4	51,7
Educació	13,9	5,3	14,0	6,4	14,3	4,6	15,6	6,6	14,7	6,1
Tècniques	0,8	6,8	1,0	6,8	1,0	6,8	1,2	7,9	0,9	6,1
Humanitats	11,4	13,9	12,3	14,5	11,0	12,5	9,7	10,4	10,2	11,8
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Igualment, en la mateixa taula es pot apreciar que del total dels seus homònims masculins, les majors xifres de graduats es concentren en l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques. En aquest cas, contràriament a allò que s'ha observat en les seues companyes, la tendència és clarament a l'alça. És més, és l'àrea que experimenta un major augment de llicenciats, que passen del 49,6% en el curs 2002/03, al 51,7% en el 2007/08. En segon i tercer lloc, els homes es titulen en les àrees d'Humanitats i Experimentals, encara que amb tendències distintes. En la primera, la caiguda de titulats és una constant, mentre que en la segona les oscil·lacions són majors amb un augment de dos punts percentuals. Les carreres Tècniques ocupen el quart lloc, amb un nombre de llicenciats que al final del període, i amb una lleugera tendència a la baixa, s'igualava amb el percentatge de graduats en Educació (6,1%), àrea que, tot i ser l'última quant a preferència masculina a l'hora de matricular-se, incrementa el nombre d'homes titulats en quasi un punt percentual (5,3% a l'inici i 6,1% en l'últim curs).

TAULA 15

Comparació de matrícula i graduació, per sexe i àrea de coneixement, 2006/07

	Matriculats %	Matriculats absoluts	Titulats %	Titulats absoluts
DONES				
Experimentals	63	3.462	68	486
Salut	73	4.160	75	710
Socials/Jurídiques	61	14.022	67	1.998
Educació	80	2.893	84	633
Tècniques	20	375	24	38
Humanitats	63	3.748	66	441
HOMES				
Experimentals	37	2.016	32	228
Salut	27	1.530	25	240
Socials/Jurídiques	39	8.972	33	996
Educació	20	709	16	117
Tècniques	80	1.481	76	118
Humanitats	37	2.206	34	228

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Així mateix, de les dades que es comparen en la taula 15 es desprèn que el percentatge de feminització en la graduació per àrees de coneixement supera el del conjunt de matriculades de cada àrea.

L'èxit femení es constata en totes elles, amb diferències que van des dels dos punts percentuals en l'àrea de Salut, als sis punts en l'àrea de Socials i Jurídiques. Però fins i tot en els estudis Tècnics, en els quals elles es matriculen en una proporció molt menor que ells (20% enfront de 80%), són les dones les qui tenen una pauta de graduació quatre punts per damunt de la dels homes (24% enfront de 76%), és a dir, hi són menys però s'hi graduen proporcionalment en un nombre major. Aquestes diferències percentuals ho són d'abandó masculí i de major grau de fidelitat d'elles a les seues carreres, la qual cosa porta a preguntar-nos si són més constants les dones a l'hora d'afrontar els estudis superiors o és que, simplement, ho tenen més clar que ells quan decideixen quina carrera iniciar. És probable que es donen ambdós fenòmens al mateix temps. Així, doncs, en la Universitat de València, tant en les xifres corresponents a la matriculació universitària com en les de la graduació, els percentatges femenins són superiors als masculins.

Finalment, queda per esbrinar si el mateix comportament es reproduïx en els estudis de cada una de les àrees. Per a això es compararan els percentatges de graduació femenina amb els de matriculació, tant en les carreres en què la presència de la dona és menor, o quasi testimonial, com en aquelles que, tot i ser majoritària la presència de dones, presenten una tendència a la baixa en el volum de matriculades¹⁸.

En l'àrea d'Humanitats, les carreres de Geografia, Història i Filosofia presenten un clar perfil de matrícula masculina. No obstant això, la diferència percentual observada en la matrícula entre homes i dones no es correspon amb la diferència percentual entre titulades i titulats. Així, en la carrera d'Història, elles constitueixen el 43% de matriculades, mentre que són el 47% de titulades, cinc punts de diferència; en Filosofia es matriculen un 46% de dones, però són un 49% de titulades; en Geografia, les graduades es queden un punt per sota del percentatge de matriculades (33% i 34% respectivament). Finalment, la carrera de Periodisme, que és la que més efectius femenins perdia al llarg del període analitzat, mostra no obstant això un percentatge de titulades que supera en cinc punts percentuals el de matriculades (75% enfront del 70%).

En suma, del total d'estudis de l'àrea en l'índex de masculinització, només en Geografia el percentatge de dones titulades no supera, per un punt percentual, el de matriculades.

L'àrea d'Educació, manifestament feminitzada en la matrícula, ho és també quant a l'èxit de les dones en la graduació. Magisteri, en quasi totes les seues especialitats, arriba a superar el 90% de titulades.

Els estudis de l'àrea que tenen un alt grau de matrícula masculina són els de l'especialitat d'Educació Física de Magisteri i la llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport. En la primera, el percentatge de matriculades per al curs observat és del 44%, i són el 61% les que acaben la carrera, amb 17 punts percentuals de diferència. Per tant, s'altera la primacia masculina i es converteix en neta superioritat femenina en la graduació. En la segona, si dels 699 matriculats en el curs 2006/2007, el 22% eren dones, la proporció de les llicenciades està dos punts percentuals per damunt d'aquesta xifra.

En els estudis de Ciències Experimentals, la carrera de Físiques té un perfil masculí en la matriculació, amb tan sols un 35% de dones matriculades. No obstant això, el percentat-

¹⁸ La comparació es fa entre les dades de graduació de l'últim curs considerat (2006/2007) i les dades de matrícula per sexes d'aquest mateix curs.

ge de llicenciades és del 46%, 11 punts de diferència que reflecteixen el major rendiment acadèmic d'elles i el major abandó dels seus homònims masculins.

La disparitat entre sexes en la matriculació dels estudis Tècnics és evident, com va quedar reflectit anteriorment en aquesta anàlisi, i posa de manifest la clara masculinització d'aquests estudis. No obstant això, s'hi observa la mateixa pauta que es descriu en l'anàlisi de la graduació: el percentatge de titulades supera el percentatge de dones matriculades. Per exemple, en Enginyeria Informàtica quinze de cada cent alumnes matriculats són dones, no obstant això elles suposen el 30% del total dels que es llicencien; en Enginyeria Electrònica, el 6% de la matrícula és femenina, però aquesta xifra arriba fins al 10% a l'hora de considerar els que acaben la carrera. La tònica es repeteix en la resta dels estudis, i és en els d'Enginyeria Química on la diferència es redueix a tres punts percentuals (47% matriculades i 50% del total de titulats). Sembla, per tant, que hi ha una major taxa d'èxit femení en quasi totes les titulacions.

Els estudis de Salut estan altament feminitzats, amb percentatges de matriculades que oscil·len entre el 70% en Medicina i el 84% en Infermeria, i amb la diplomatura de Fisioteràpia que es deslliga de la tònica marcada, amb un 66% de matriculades. Doncs bé, en quasi tots ells el percentatge de titulades arriba a igualar o superar en un o dos punts el de matriculades, amb l'excepció de la diplomatura d'Infermeria, que presenta la més alta taxa de matrícula femenina i, no obstant això, el percentatge de titulades es troba set punts percentuals per baix (77%). D'altra banda, es troben la diplomatura de Podologia, amb un 71% de matriculades i el 78% de titulades sobre el total, i la llicenciatura d'Odontologia, les matriculades de la qual representen el 72% i les graduades arriben al 82%.

Finalment, les dades reflectides en la taula 16 mostren, en l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques, els estudis que presenten les variacions percentuals més significatives entre graduades i matriculades. Destaca la llicenciatura de Sociologia, en la qual, a pesar de mostrar una tendència a la baixa en la matrícula femenina de sis punts, la proporció de titulades està 24 punts per damunt del percentatge de matriculació. L'extrem oposat es troba en la llicenciatura de Dret, l'única de l'àrea en què el percentatge de titulades (56%) queda quatre punts percentuals per sota del de les matriculades (60%).

TAULA 16
*Comparació entre graduació i matrícula femenina dels estudis
de Ciències Socials i Jurídiques*

2006/2007			
CARRERES	% Graduades	% Matriculades	Variació percentual
Ll. Sociologia	89	65	24
Dip. Empresarials	66	57	9
Dip. Turisme	85	76	9
Dip. RR LL	72	64	8
Ll. ADE	62	55	7
Ll. Psicologia	84	78	6
Ll. Economia	53	48	5
Ll. CC Treball	75	70	5
Dip. Logopèdia	93	88	5
Dip. Treball Social	86	82	4
Ll. Dret	56	60	-4

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

De la taula també es desprèn que tant els estudis que perden matrícula femenina, com Treball Social i Empresarials, com la llicenciatura d'Economia, amb el menor percentatge de matriculades de l'àrea, mostren percentatges de titulades molt per damunt dels de matriculades. D'aquesta manera es constata que les dones mantenen majors graus de fidelitat a les seues carreres, i el fet no sols es dona en les que es consideren típicament femenines, sinó també en les carreres en què el nombre d'elles en la matrícula és habitualment inferior.

Després d'aquesta anàlisi cal examinar els indicadors més directes i precisos que mesuren el rendiment acadèmic: taxa d'abandó, taxa de graduació, taxa d'eficiència, relació entre crèdits presentats i no presentats en primera convocatòria i l'obtenció de premis extraordinaris de fi de carrera.

La taxa d'abandó¹⁹ mesura la relació entre el nombre d'estudiants d'una cohort de nou ingrés que haurien d'haver obtingut el títol en un curs i que no s'han matriculat ni en aqueix any ni tampoc en el següent. A continuació, en la taula 17 es presenta l'evolució d'aquesta taxa per al conjunt de la Universitat de València.

TAULA 17
Evolució de la taxa d'abandó per sexes

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
DONES	21,61%	24,43%	24,39%	23,97%
HOMES	27,66%	32,19%	30,22%	32,90%

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

Les xifres ofertes poden semblar bastant elevades, però convé tenir en compte que sovint es tracta d'un abandó parcial, és a dir, d'un canvi de titulació. De fet, s'observa que el percentatge d'abandons ha anat augmentant encara que paral·lelament s'ha eixamplat la bretxa entre els sexes fins a situar-se, en l'últim curs, en el 23,97% en el cas de les dones i en el 32,90% en el dels homes, amb una diferència percentual de quasi nou punts. La menor diferència es dona en el curs 2004/05, amb 5,83 punts.

Si tenim en compte els estudis, per a l'últim curs observat (taula A 2 de l'annex), les diferències més elevades entre ambdós sexes en els percentatges d'abandó, superiors a 20 punts percentuals, les trobem en la llicenciatura de segon cicle de Ciència i Tecnologia dels Aliments, en la qual elles presenten una taxa del 22,2% enfront del 71,4% d'ells, l'Enginyeria Tècnica en Sistemes Electrònics (0,0% i 38,4% respectivament), la llicenciatura de Pedagogia (25,3% i 47,6%), seguides de les llicenciatures d'Història de l'Art, Filosofia, Matemàtiques i la diplomatura d'Òptica i Optometria, en què la diferència entre sexes voreja els 20 punts percentuals.

En el costat oposat, és a dir, en el grup de les que presenten majors taxes d'abandó femení es troben les enginyeries: Químiques (50,0% enfront de 34,3%), Informàtica (54,5% i 36,3%) i Electrònica (50,0% i 34,6%), i en la llicenciatura de segon cicle d'Investigació i Tècniques de Mercat (42,6% i 20,0% respectivament).

Finalment, els estudis amb menors taxes d'abandó per a ambdós sexes són les llicenciatures de Farmàcia, Medicina, Comunicació Audiovisual i Odontologia, i les diplomatures d'Infermeria i Fisioteràpia²⁰.

¹⁹ ANECA-VERIFICA.

²⁰ Cf. la taula A 2 de l'annex per a completar amb més detalls la informació.

TAULA 18
Evolució de la taxa de graduació

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07*
DONES	48,92%	49,51%	47,97%	n. p.*
HOMES	36,37%	34,16%	34,25%	n. p.*

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

* En el curs 2006/2007 no és procedent, ja que és necessari que passen dos cursos per a realitzar el càlcul.

* NP = no és procedent

La taxa de graduació²¹ mesura el percentatge d'estudiants que han finalitzat la titulació en el temps previst en el pla d'estudis o el curs següent, en relació amb la seua cohort d'entrada. La taula 18 mostra dos trets destacables en l'evolució d'aquesta taxa. El primer d'ells és, també ací, el millor resultat de les estudiants en totes les promocions. De fet, elles presenten una taxa de graduació entre 12 i 15 punts percentuals superior a la dels homes en els tres cursos acadèmics recollits en la taula. Es confirma amb això el favorable resultat obtingut per les dones en l'anàlisi de la graduació realitzada en pàgines anteriors. El segon és la disminució del valor d'aquest indicador per a ambdós sexes, ja que en elles disminueix un punt i en ells la pèrdua és de 2,1 punts des de l'inici al final del període.

Els tipus d'estudi en què es donen les diferències més elevades per sexes en les taxes de graduació i en què les dones obtenen millors resultats en l'últim curs observat són, d'una banda, les diplomatures de Logopèdia (82% i 42,8% respectivament) i Treball Social (60,4 i 38,4%), les llicenciatures de Bioquímica (70,0% enfront de 38,4%), Geografia (45,4% i 16,7%) i, finalment, la llicenciatura de segon cicle de Ciències Ambientals (68% i 45%).

Al contrari, les dones presenten taxes de graduació més baixes que els homes en la diplomatura d'Òptica i Optometria (24,6% enfront de 46,7%) i en les llicenciatures d'Estadística (37,5% i 58,3% respectivament), Filosofia (19,6% enfront de 34,8%) i la llicenciatura de segon cicle de Ciències Actuarials i Financeres (8,7% i 28,0%), encara que en cap cas les diferències són tan pronunciades com en les anteriors²².

La taxa d'eficiència²³ mesura la relació entre el nombre total dels crèdits teòrics del pla d'estudis de què haurien d'haver-se matriculat els graduats d'un curs acadèmic i el nombre total de què realment s'han matriculat. En la següent taula es presenten les dades referents a l'evolució d'aquesta taxa per al conjunt de la Universitat de València.

TAULA 19
Evolució de la taxa d'eficiència

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
DONES	77,29%	77,86%	75,17%	74,92%
HOMES	76,01%	76,98%	74,74%	73,23%

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

Les xifres mostren de nou dos fets remarcables. D'una banda, les millors taxes obtingudes per les dones enfront dels homes; d'una altra, la tendència a la baixa de la referida taxa al llarg dels anys, que passa del 77,29% al 74,92%, amb una pèrdua de 2,37 punts percentuals en el cas d'elles, i del 76,01% al 73,23%, amb una pèrdua de 2,78 punts en el cas d'ells.

²¹ ANECA-VERIFICA.

²² Cf. la taula A 3 de l'annex per a completar amb més detalls la informació.

²³ ANECA-VERIFICA.

Si centrem l'anàlisi en les diferents titulacions (taula A 4 de l'annex), podem observar que els estudis que aconseguixen una més alta taxa d'eficiència, amb una evolució que supera el 90% en tots els cursos, són els de Graduat Europeu en Direcció d'Empreses (97,92% per a les dones i el 100% per als homes en l'últim període analitzat), Enginyeria Tècnica Telemàtica (97,41% per a elles i 92,57% per a ells), Odontologia (94,90% i 92,31%), Comunicació Audiovisual (93,81% i 94,65%, respectivament) i Periodisme, que a pesar que en l'últim curs la taxa d'eficiència dels homes cau al 88,06%, enfront del 95,67%, la resta del període manté taxes superiors al 95% en ambdós sexes.

Les menys eficients són les llicenciatures de Físiques i Matemàtiques, amb percentatges que estan entre el 60% i el 65% en tot el període, excepte els dos últims cursos de Físiques, amb pics que arriben al 72,61% per a ells i al 69,13% per a elles.

Les diferències a favor de les dones de més de deu punts percentuals les trobem, per al curs 2006/07, en les diplomatures de Treball Social, Bibliotecomania i Documentació, i Podologia; i en les llicenciatures de Pedagogia i Filologia Anglesa. La diferència de més de deu punts dels homes sobre les dones es dona en la llicenciatura de Filologia Clàssica. Finalment, les carreres en què es mostra una taxa d'eficiència major en les dones, en tot el període, són les llicenciatures de Químiques, Administració i Direcció d'Empreses, Medicina, Farmàcia i Criminologia, aquesta última de segon cicle. Per la seua banda, els homes tenen millors taxes en tots els cursos de les llicenciatures de Matemàtiques i d'Història i en els de d'Enginyeria Química.

L'anàlisi es completa amb les dades de la següent taula, referent a l'evolució dels crèdits presentats i no presentats en primera convocatòria.

TAULA 20

Evolució dels crèdits presentats i no presentats en primera convocatòria²⁴. %

CRÈDITS	2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Presentats	71,0	61,0	68,8	60,1	68,4	59,8	68,0	60,5	68,4	62,2
No presentats	29,0	39,0	31,2	39,9	31,6	40,2	32,0	39,5	31,6	37,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

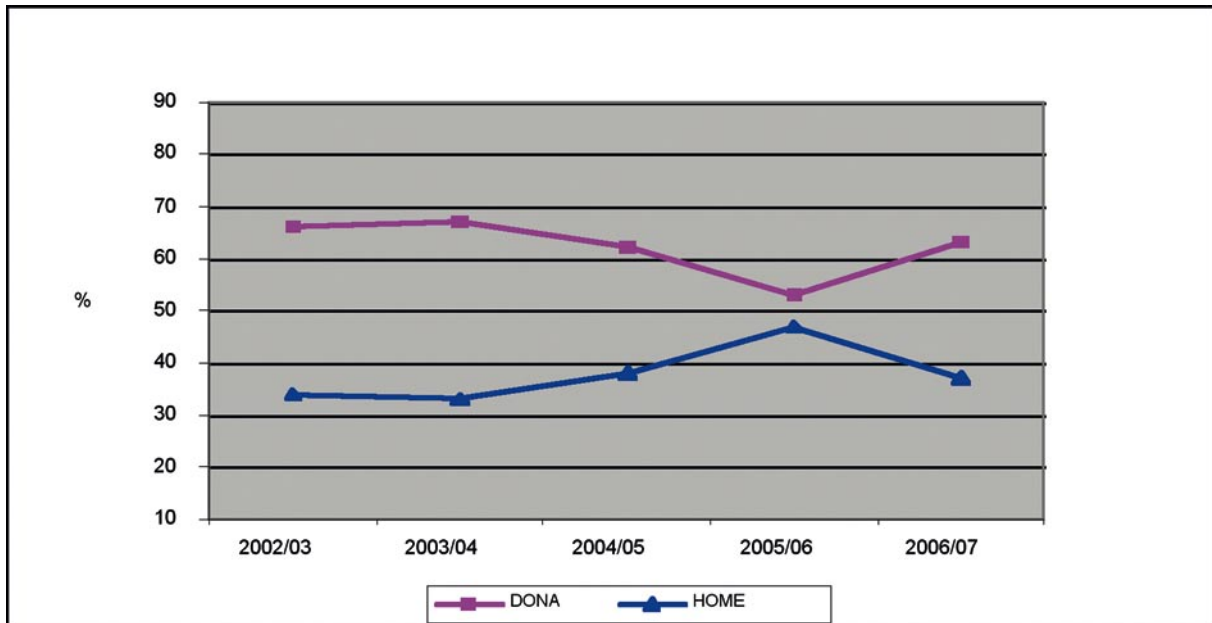
Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les xifres tornen a reiterar els fets que s'advertien en l'anàlisi de les taxes examinades fins al moment: un major percentatge de crèdits presentats en primera convocatòria en les dones enfront dels homes, i una disminució quasi constant en el percentatge dels crèdits presentats al llarg dels anys observats, a excepció de l'últim curs, en el qual es produeix un augment de les xifres dels homes de quasi dos punts en relació amb el curs anterior. D'altra banda, la reducció es concreta en quasi tres punts en elles, mentre que el percentatge més baix l'obtenen ells en el curs 2005/06.

Un altre dels indicadors que mesuren el rendiment acadèmic és el dels premis extraordinaris de fi de carrera. En els cinc cursos examinats, la Universitat de València ha concedit 718 premis, dels quals el 62% van ser per a dones. En el següent gràfic (12), que resumeix l'evolució de les mencionades distincions, s'observa que novament les dones obtenen més èxits que els homes, amb percentatges superiors al 62%, excepte en el curs 2004/05 en el qual el nombre de premis concedits quasi s'igualava en ambdós sexes (75 per a elles i 67 per a ells).

²⁴ Alumnes per mòduls en què s'han matriculat, per crèdits de cada mòdul.

GRÀFIC 12
Evolució dels premis extraordinaris, per sexe

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les titulacions en què les dones obtenen un nombre més gran de premis extraordinaris de fi de carrera són: Dret (34, enfront de 24 els homes), Psicologia (29 enfront de 7), Farmàcia (21 a 5), Empresariales (21 a 18), Treball Social (19 a 2), Biologia i Medicina (amb 17 per a les dones en cada una d'elles, i 9 i 10 per als homes, respectivament) i Pedagogia (15 a 2). En Educació Social la totalitat dels dotze premis repartits en els cinc cursos es concedeix a les dones. Contràriament, en aquests cinc anys les dones només obtenen dos dels deu premis atorgats en les enginyeries, concretament un en Enginyeria Electrònica i un altre en Enginyeria Informàtica.

1.2. ESTUDIANTS DE POSTGRAU

1.2.1. Postgraus propis i màsters oficials

Fins fa poc, tret dels programes de doctorat, no existien cursos oficials de postgrau en les universitats espanyoles. Com la seua finalitat fonamental era la formació d'investigadors en els diferents camps del saber, que en gran part constituïen la pedrera del personal docent i investigador, aquests programes no responien a les demandes creixents d'especialització per als titulats joves o de reciclatge per als titulats incorporats ja al mercat laboral. Per això, les universitats han ofert una sèrie d'ensenyances específiques com a títols propis que han assolit cada vegada major importància al llarg de l'última dècada. A aquests estudis ens referirem en primer lloc i d'una forma diferenciada perquè, a més, en la seua immensa majoria no estan finançats amb fons públics i, per descomptat, no es regulen per preus públics.

TAULA 21

Evolució dels/les estudiants de postgraus propis, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002/03	2.699	52,6	2.434	47,4	5.133
2003/04	3.036	60,6	1.973	39,4	5.009
2004/05	2.955	56,6	2.267	43,4	5.222
2005/06	2.807	56,4	2.172	43,6	4.979
2006/07	3.025	54,3	2.551	45,7	5.576
TOTAL	14.522	56,0	11.397	44,0	25.919

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Per mitjà de la gestió de la Fundació Universitat-Empresa (ADEIT), la Universitat de València oferta cursos destinats a l'obtenció de títols propis sobre ensenyances no incloses en el catàleg de títols oficials universitaris. La taula 21 mostra que dels vora vint-i-sis mil estudiants que s'han matriculat des de l'any acadèmic 2002/03 fins al 2006/07, el 56% han estat dones, amb lleugeres oscil·lacions d'un any a un altre. No obstant això, la distribució per sexes varia significativament segons el tipus de títol²⁵, perquè mentre que les dones s'inclinen més pels estudis que donen diploma de postgrau (una de cada tres), els homes opten sobretot pel diploma d'especialització (un de cada dos), i és aquesta l'única modalitat en què la matrícula d'homes és superior a la de les dones durant tots aquests anys (58% de mitjana).

La reforma dels estudis universitaris en el marc de l'espai europeu d'educació superior suposa una reestructuració d'aquestes ensenyances. La Universitat de València va iniciar en el curs 2006/07 la implantació dels programes oficials de postgrau, en els quals s'integren els estudis de màster (segon cicle) i de doctorat (tercer cicle). Per això, resulta prematur extraure conclusions sobre ells, ja que ens trobem en una etapa inicial de la seua implantació. Donarem algunes dades amb les cauteles necessàries.

Primer, més del 60% de la matrícula realitzada durant aquests dos cursos correspon a dones (taula 22). Aquesta dada concorda amb la mitjana espanyola del curs 2007/08, en la qual la presència de dones també és superior a la dels homes (53,6% i 46,4% respectivament). Segon, en tots els màsters en què la matrícula supera els cinquanta alumnes les dones representen sense excepcions una major proporció, amb la diferència més notòria en el màster *Gènere i Polítiques d'Igualtat*, en el qual es van matricular 2 homes i 65 dones. Tercer, d'aquells la matrícula dels quals ha estat superior a vint, només dos presenten un predomini d'homes: el màster *Enginyeria Biomèdica* i el màster *Física Avançada*.

TAULA 22

Evolució dels/les estudiants en màsters oficials, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2006/07	434	61,1	276	38,9	710
2007/08	1.091	63,7	622	36,3	1.713

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

²⁵ Màster universitari, diploma de postgrau, diploma d'especialització i certificat.

1.2.2. Doctorat

En el conjunt de programes oferts adscrits als diferents departaments i instituts de la Universitat de València, s'han matriculat en els últims sis anys 15.897 estudiants.

TAULA 23
Evolució de la matrícula de doctorat, per sexe

	DONES		HOMES	
	Absoluts	%	Absoluts	%
2002/03	1.576	54,9	1.293	45,1
2003/04	1.606	56,4	1.242	43,6
2004/05	1.565	55,8	1.239	44,2
2005/06	1.512	55,9	1.192	44,1
2006/07	1.333	55,6	1.064	44,4
2007/08	1.269	55,8	1.003	44,2
Total	8.861	55,7	7.036	44,3

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Com es pot observar en la taula 23, el percentatge de dones i homes que cursen el doctorat no presenta variacions importants, i la proporció femenina es manté al voltant del 56%. No obstant això, en relació amb l'alta feminització que hem observat en la matrícula de primer i segon cicle, en els estudis de tercer cicle aquesta és menor.

L'anàlisi de la variable d'edat proporciona una imatge dels canvis experimentats en la matrícula de tercer cicle en els últims sis cursos. La taula 24 il·lustra l'evolució de l'edat agrupada en tres grans categories. De les dades es poden destacar dues circumstàncies. Primera, que el gros dels estudiants es concentra en les edats més joves, a més s'observa que aquests van disminuint gradualment de l'ordre de 13 punts en les dones i 15 punts en els homes. Cas contrari ocorre en la següent categoria d'edat (de 30 a 40 anys), que progressivament augmenta el nombre d'efectius en ambdós sexes. Així mateix, el tercer grup (més de 40 anys) assolix valors molt inferiors per a les dones en el primer curs, encara que experimenta un augment en l'últim. Per la seua banda, el percentatge d'homes agrupats en aquesta categoria mostra una tendència a l'alça en els tres últims anys, que passa del 15% al 25%. Segona, que les dones presenten percentatges més alts que els homes en el grup d'edat més jove, fet que també constituïa una de les característiques referides a l'edat dels matriculats en els altres cicles²⁶.

TAULA 24
Evolució de la distribució de la matrícula de dones i d'homes en el doctorat, per edat. %

EDAT	CURSOS											
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< de 30	67	57	66	58	64	56	62	52	60	50	54	42
De 30 a 40	24	28	23	28	23	28	26	30	27	30	29	33
> de 40	9	15	11	14	13	16	12	18	13	20	17	25
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

²⁶ En les escasses dades referents a distribució per edat i tipus de treball relacionats amb el doctorat adaptat a l'EEES s'observen xifres molt semblants a les presentades per al doctorat no adaptat.

En definitiva, la distribució de l'edat posa de relleu el pas directe al doctorat, bé immediatament després de finalitzar la llicenciatura bé possiblement després de la realització d'altres estudis de postgrau.

Les estadístiques dels últims anys revelen un augment gradual de les persones que compaginen els estudis de doctorat amb l'activitat laboral (taula 25). L'any 2002/03 treballaven 1.597 dels 2.869 matriculats.

La taula 25 analitza la diferència entre sexes en funció del règim de dedicació (compaginar o no estudi amb treball) i el sector en què exerceixen l'activitat laboral els qui treballen. El percentatge d'homes que treballa en el sector privat (25% a l'inici i 29% al final del període) és superior al de les dones, mentre que aquestes es concentren en un percentatge superior en el sector públic (34% en el primer any considerat i 42% en l'últim).

Si tenim en compte la categoria sense treball remunerat, observem que durant els cinc primers cursos acadèmics els percentatges de dones són més elevats, amb la màxima diferència en el curs 2005/06 (sis punts), però en els últims cursos es produeix al mateix temps una reducció d'aquesta categoria i una equiparació dels percentatges d'ambdós sexes.

TAULA 25

Evolució de la distribució dels/les estudiants de doctorat, per tipus de treball. %

CURSOS												
	2002/03		2003/04		2004/05		2005/06		2006/07		2007/08	
TREBALL	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Sector privat	20	25	20	24	19	24	22	28	24	30	22	29
Sector públic	34	33	34	31	29	30	35	33	39	36	42	35
Sense treball	46	42	46	45	52	46	44	39	37	34	36	36
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

L'anàlisi del doctorat per àrees de coneixement es deté, en primer lloc, a examinar els programes de doctorat que trien (taula 26). Les dades indiquen que l'àrea de Salut substitueix l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques en les preferències de les dones. A més, hi ha una predisposició a l'alça al llarg del temps, que presenta set punts percentuals de diferència entre la primera i l'última observació. No obstant això, els homes segueixen decidint-se per l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques, amb l'àrea de Salut en segon lloc amb un lleuger augment al final del període.²⁷ El tercer lloc l'ocupa, tant per a dones com per a homes, l'àrea d'Humanitats, encara que en aquest cas la tendència observada en ambdós és a la disminució. De la mateixa manera, el percentatge d'homes que decideixen matricular-se en l'àrea d'Experimentals baixa set punts, baixada molt semblant a la disminució de dones en aquesta àrea.

Crida l'atenció la pèrdua d'interès de les doctorandes pels estudis d'Educació, àrea amb alt percentatge de matrícula femenina en el primer i segon cicle. No obstant això, hem de recordar que gran part de les matriculades ho feien en les múltiples diplomatures existents en l'àrea, la qual cosa pot explicar la minva d'efectius femenins en la matrícula de tercer cicle. Finalment, com és habitual, l'àrea d'estudis Tècnics ocupa l'últim lloc en les preferències d'ambdós sexes, i hi és de nou quasi testimonial la presència femenina.

²⁷ Com es recordarà, en primer i segon cicle la preferència de la matrícula d'ambdós sexes es decantava cap a l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques.

TAULA 26

Evolució de la matrícula dels doctorands i les doctorandes, per àrea de coneixement. %

Àrea	CURSOS											
	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
1	13,3	15,7	12,0	16,1	10,8	12,9	10,6	13,9	8,9	10,6	7,3	8,5
2	25,4	18,5	25,2	17,6	24,2	17,8	26,5	16,5	29,7	18,4	32,0	20,5
3	27,6	27,9	27,8	26,8	27,9	27,7	27,8	30,3	27,1	32,1	24,7	31,9
4	8,5	7,0	8,5	8,0	7,5	8,7	8,3	8,8	8,7	9,6	10,4	10,1
5	0,8	2,8	1,2	2,0	0,8	2,3	0,5	2,6	0,6	2,9	0,5	2,9
6	20,7	24,0	18,4	22,4	20,2	22,5	18,8	21,1	19,1	19,6	17,8	19,1
7*	3,7	4,1	6,9	7,1	8,6	8,1	7,5	6,8	5,9	6,8	7,3	7,0
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Àrea: 1 = Ciències Experimentals. 2 = Ciències de la Salut. 3 = Ciències Socials i Jurídiques. 4 = Ciències de l'Educació. 5 = Estudis Tècnics. 6 = Humanitats.

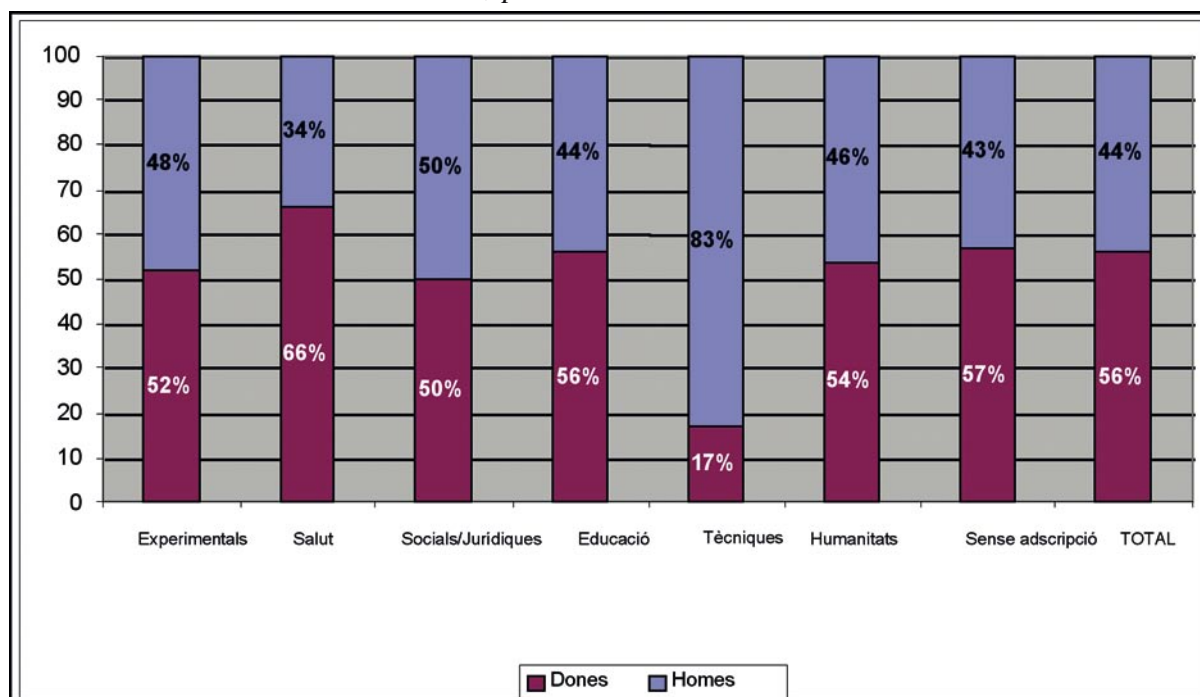
* Àrea 7 = sense adscripció.

El gràfic 13 proporciona una visió sintètica de la matrícula total segons l'àrea de coneixement per al curs 2007/08. Les dades que presenta reproduïxen l'evolució general observada en el període, encara que amb petites oscil·lacions per àrea.

La tendència constata la dada d'una presència més equilibrada d'ambdós sexes entre els estudiants de doctorat: de cada deu persones matriculades, 5,6 són dones. Les diferències que podem constatar, a primera vista, respecte a les dades de matriculació en cicles anteriors, són les següents: en primer lloc, el descens del percentatge de feminització del cicle; després, que l'àrea de Ciències de la Salut és la que presenta una major feminització, amb un 66% de doctorandes enfront del 34% d'homes, i substitueix l'àrea d'Educació (amb major percentatge de matriculades en primer i segon cicle); tercer, i en el pol oposat, l'àrea d'estudis tècnics, amb una escassa presència femenina en els primers cicles, fet que s'accentua més encara en els estudis de doctorat.

GRÀFIC 13

Matrícula de doctorat, per sexe i àrea de coneixement 2007/08

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

No obstant això, es podria preguntar si aquesta pèrdua d'efectius femenins es produeix en totes les àrees d'especialització doctoral. Per a això caldrà sostroure de la matrícula de dones la part corresponent a les diplomatures, que com va quedar ben patent presenten un major grau de feminització.

En la tercera columna de la taula 27 es presenten les variacions percentuals de matrícula femenina en doctorat respecte a la de segon cycle.

TAULA 27

Comparació entre matriculades en tercer i segon cycle 2007/08

Àrea de Coneixement	Percentatge de Dones en estudis tercer cycle	Percentatge de Dones en estudis segon cycle	Variació percentual
Experimentals	52	58	- 6
Salut	66	70	- 4
Socials i Jurídiques	50	59	- 9
Educació	56	61	- 5
Tècniques	17	26	- 9
Humanitats	54	63	- 9
Sense adscripció	57	NP*	NP*
Total	56	60	- 4

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

*NP = no és procedent.

La presència femenina disminueix de manera evident en les àrees de Ciències Socials i Jurídiques, on són el 50% del doctorat enfront del 59% en les llicenciatures de l'àrea. La mateixa variació percentual es dona en les àrees tècniques (26% de matrícula femenina en les llicenciatures, que es redueix al 17% en doctorat) i d'Humanitats (54% de matriculades

en tercer cicle enfront del 63% en les llicenciatures). L'àrea d'Experimentals passa de tenir una distribució entre sexes més pròxima a l'equilibri en les llicenciatures (58%), a una pèrdua de sis punts percentuals d'efectius femenins en tercer cicle. Educació i Salut presenten descensos menys accentuats que la resta de les àrees. Queda per apuntar la subrepresentació femenina en l'àrea d'estudis tècnics, camp de coneixement en el qual, a pesar que les dones continuen sent minoria en el doctorat (17%), demostren la seua fidelitat continuant amb la seua formació en aquests estudis.

En definitiva, la matrícula femenina en els estudis de doctorat pateix una pèrdua de quatre punts percentuals respecte de la de les llicenciatures (60%). Dèficit que manifesta la inversió selectiva de les dones en la formació universitària, elevada en els estudis de primer i segon cicle i en procés de debilitació en els de tercer cicle.

Les dades dels i les graduades en els cursos de doctorat²⁸ es presenten desagregades per departaments, ja que els programes de doctorat s'adscriuen a aquests. La gran varietat de departaments, les diferències quant al volum de matrícula i la molt escassa graduació en molts d'ells obliga a realitzar una agrupació per facultats per a major claredat.²⁹

La taula 28 mostra l'evolució de graduades en les diferents facultats que tenen adscrits als seus departaments programes de doctorat. Les dades es presenten en nombres absoluts, és a dir, el nombre total de graduats i graduades acompanyats del percentatge de dones.

TAULA 28

Evolució de dones graduades en doctorat sobre el total de graduació. Facultats

	CURSOS				
	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Psicologia	38	52	54	48	52
% Dones	76,3	69,2	68,5	64,5	75,0
Biològiques	85	87	78	66	71
% Dones	64,7	61,0	57,7	57,6	66,2
Medicina	192	242	236	230	237
% Dones	58,8	63,6	62,3	64,8	62,9
Filosofia/Educació	50	78	63	79	56
% Dones	48,2	57,7	55,5	45,6	60,7
Filologia	47	67	71	61	66
% Dones	68,0	64,2	71,8	49,2	59,0
Economia	21	44	50	35	36
% Dones	76,2	53,0	46,0	40,0	44,0
Geografia/Història	40	66	78	77	53
% Dones	40,0	36,0	43,6	55,8	39,6
Físiques	31	38	32	30	33
% Dones	32,2	14,4	40,6	43,3	39,4
Tècniques	8	29	16	11	10
% Dones	0,0	27,5	43,7	18,1	20,0
Dret	53	82	73	62	69
% Dones	41,5	45,1	53,4	50,0	42,0
Indefinit	40	70	73	61	39
% Dones	45,0	48,6	53,4	72,1	46,1

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

De la taula es desprèn que la Facultat de Medicina té el nombre més gran de graduats, amb un elevat el percentatge de dones que es graduen en els seus programes. No obstant això, les facultats de Psicologia (el 75% de graduades), Biològiques (66%) i Filologia (59%) són les que presenten majors proporcions, si bé és cert que les xifres totals de graduació són molt baixes per a la primera d'elles. D'altra banda, les facultats incloses en les àrees d'Educació i Humanitats, caracteritzades per una presència major de dones en els cicles anteriors, també revelen una major graduació de les dones en doctorat, a pesar de les oscil·lacions que es donen en algun dels cursos.

Per la seua banda, els resultats de les facultats d'Economia i de Dret no indiquen una tendència clara, ja que en l'últim any s'observa, en la primera, un augment que trenca amb la visible predisposició a la baixa advertida en cursos anteriors; i en la segona, un descens que inverteix la progressió a l'alça dels primers anys. Finalment, els programes doctorals impartits en les facultats de Geografia i Història, Físiques, i Tècniques són els que menys proporció de graduades doctorals mostren, fet gens estrany si tenim en compte que en l'anàlisi dels cicles anteriors la masculinització de la matrícula era evident.

TAULA 29

Comparació entre graduació i matrícula de doctorat en el cas de les dones

CURS 2006/2007			
FACULTATS	% Graduades	% Matriculades	Variació percentual
Filosofia/Educació	61	51	10
Físiques	39	30	9
Economia	44	36	8
Biològiques	66	61	5
Psicologia	75	73	2
Filologia	59	66	-7
Geografia/Història	40	47	-7
Medicina	63	66	-3
Dret	42	45	-3
Tècniques	20	20,5	-0,5

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 29 incorpora la informació referida a la variació percentual entre graduades i matriculades en el doctorat.³⁰ Són els programes adscrits a la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació els que mostren una variació més elevada, amb un percentatge de graduades deu punts per damunt del de les matriculades, la qual cosa demostra que a pesar de la bai-

²⁸ La graduació en el doctorat no adaptat a l'EEES no fa referència a l'obtenció d'una titulació, sinó al fet d'aprovar els períodes de docència i investigació dels cursos de doctorat. Així mateix, cal recordar que des del curs 2002/03 la suficiència investigadora ha estat substituïda pel DEA

²⁹ S'han eliminat tots els programes adscrits a les distintes facultats que no presenten xifres significatives en el total de graduació. Metodològicament es recomana que el nombre mínim de casos que una distribució ha de presentar per a poder calcular percentatges no ha de ser inferior a 50. No obstant això, es presenten les que en algun dels cursos arriben a aquesta xifra, encara que en altres anys les dades siguen inferiors. Així mateix, hem mantingut les facultats amb els percentatges més negatius de graduació per a les dones.

³⁰ L'evolució de la diferència entre matrícula i graduació no presenta tendències marcades i mostra variacions oscil·lants al llarg del període analitzat, com es pot constatar en la taula A 5 de l'annex. S'ha optat per presentar la taula amb les xifres de l'últim curs seguint la pauta d'anàlisi que hem aplicat en cicles anteriors.

xada del nombre de matriculades respecte a altres cicles, les dones continuen obtenint alts rendiments. Físiques i Economia presenten, així mateix, variacions percentuals positives fins i tot estant els estudis de la primera, i en menor grau els de la segona, inclosos en la classificació per masculinitat. En el costat de les variacions negatives crida l'atenció Filologia, amb matrícula altament feminitzada en tots els cicles, però amb una major dificultat de les dones a l'hora de graduar-se, com ho mostren els set punts percentuals negatius obtinguts en la comparació. En Medicina, amb taxes de matrícula femenina en tercer cicle per damunt del 65%, les dones es graduen tres punts percentuals per baix. Així mateix, les xifres revelen que es consolida la posició de fidelitat de les dones als Estudis Tècnics, com s'observa en les dades de cicles anteriors: en doctorat tan sols el 0,5% de les que es matriculen deixen de graduar-se.

En la taula 30 s'ofereix informació sobre l'obtenció del diploma d'estudis avançats per sexes. Una vegada més, els percentatges de dones que han aconseguit el DEA superen clarament els corresponents dels homes.

TAULA 30
Obtenció del DEA, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2006/07	354	56,7	270	43,3	624
2007/08	479	55,2	388	44,8	867

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Els estudis de doctorat culminen amb l'elaboració i defensa de la tesi doctoral, que consisteix en un treball original d'investigació relacionat amb el camp científic en què s'enquadra el programa de doctorat.

En la Universitat de València s'han defensat i aprovat 1.554 tesis doctorals des de l'any 2004 fins al 2008, el 52,5% de les quals han estat escrites per dones. Existeix en conseqüència un important equilibri entre ambdós sexes a l'hora d'aconseguir el màxim grau de formació acadèmica, si bé durant aquests anys pateix lleugeres oscil·lacions, com detallen les dades de la taula 31.

TAULA 31
Evolució de les tesis aprovades, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2004	183	54,6	152	45,4	335
2005	153	47,7	168	52,3	321
2006	156	52,9	139	47,1	295
2007	156	49,8	157	50,2	313
2008	168	57,9	122	42,1	290
TOTAL	816	52,5	738	47,5	1.554

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Qüestió a banda és el temps que inverteixen per obtenir el doctorat un sexe i l'altre, perquè de les xifres dels últims cursos es desprèn que aquest període és més reduït en els homes. Des que es matriculen en el tercer cicle fins a la defensa de la tesi, una major pro-

porció d'homes (46,7) que de dones (42,4) ha necessitat menys de sis anys, com reflecteix la taula 32.

TAULA 32

Evolució dels anys transcorreguts des de la matrícula en els estudis de tercer cicle fins a la lectura de la tesi (%)

ANYS	2004		2005		2006		2007		2008		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< 6	38,2	46,7	34,7	44,1	43,6	51,1	47,4	46,5	48,2	45,9	42,4	46,7
6 a 9	42,1	35,5	43,1	31,5	41,7	33,1	34,0	33,8	29,8	33,6	38,1	33,5
> 9	19,7	17,8	22,2	24,4	14,7	15,8	18,6	19,7	22,0	20,5	19,5	19,8
TOTAL	100 (183)	100 (152)	100 (153)	100 (168)	100 (156)	100 (139)	100 (156)	100 (157)	100 (168)	100 (122)	100 (816)	100 (738)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

I d'acord amb les dades anteriors, també s'observa que el temps que transcorre des de la inscripció de la tesi fins a la seua lectura és inferior per al sexe masculí, ja que un 50,5% d'ells i un 45,8% d'elles ha fet servir menys de quatre anys (taula 33).

TAULA 33

Evolució dels anys transcorreguts des de la inscripció de la tesi fins a la seua lectura (%)

ANYS	2004		2005		2006		2007		2008		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< 4	33,9	44,1	35,3	45,2	46,8	51,8	57,7	55,4	56,5	58,2	45,8	50,5
4 a 7	56,3	45,4	49,7	38,7	43,6	41,0	28,8	33,1	40,0	27,0	42,2	37,4
> 7	9,8	10,5	15,0	16,1	9,6	7,2	13,5	11,5	12,5	14,8	12,0	12,1
TOTAL	100 (183)	100 (152)	100 (153)	100 (168)	100 (156)	100 (139)	100 (156)	100 (157)	100 (168)	100 (122)	100 (816)	100 (738)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Aquest resultats contrasten amb les taxes de graduació, eficiència i abandó durant el primer i segon cicle, que com s'ha vist donen millors resultats en la població femenina. L'avantatge que presenten els homes en la duració del doctorat pot estar associada a les diferències de gènere en l'articulació de la vida acadèmica i familiar, i de vegades també laboral. No obstant això, com la majoria dels estudiants es concentra en edats inferiors als 30 anys, especialment les dones, les estadístiques no permeten atribuir la desigual duració a la desigualtat en l'assumpció de les càrregues familiars.

En tot cas, per a valorar el rendiment acadèmic durant el tercer cicle seria necessari disposar d'informació sobre altres paràmetres i també excloure de les estadístiques els doctorands que procedeixen d'altres programes de doctorat, ja que el temps computat en el programa en què finalment defensen la tesi no reflecteix el temps real que han destinat per a l'obtenció del grau de doctor. Prova d'això són les paradoxals xifres d'estudiants que s'han doctorat abans de concloure l'any en què es matriculen de tercer cicle (15 entre ambdós sexes) o abans de dos anys (41 entre ambdós sexes).

Els doctors i doctores per la Universitat de València que obtenen la màxima qualificació en la defensa de la tesi poden optar al premi extraordinari de doctorat. La comissió competent en aquesta matèria valora l'aportació original al coneixement i les publicacions, patents,

etc, a què haja donat lloc la tesi, i presenta al Consell de Govern una proposta de concessió raonada i motivada per a les de qualitat excepcional. La taula 34 ofereix informació sobre l'evolució dels premis extraordinaris de doctorat.

TAULA 34
Evolució dels premis extraordinaris de doctorat, per sexe

ANY	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002	13	44,8	16	55,2	29
2003	22	62,9	13	37,1	35
2004	14	48,3	15	51,7	29
2005	17	54,8	14	45,2	31
2006	13	54,2	11	45,8	24
2007	21	70,0	9	30,0	30
2008	15	57,7	11	42,3	26
TOTAL	115	56,4	89	43,6	204

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

El nombre de distincions concedides està determinat pel nombre de tesis llegides cada any,³¹ la qual cosa comporta que les xifres varien d'uns anys a altres. A més, són xifres absolutes reduïdes, sempre inferiors a 25.³² No obstant això, del total de les tesis premiades des de 2002, que han estat 204, sí es pot extraure una conclusió: les dones reben més premis, perquè el 56% s'han atorgades a tesis escrites per elles (taula 34).

Conclourem aquest capítol assenyalant que la nostra universitat, igual que la resta de les universitats espanyoles, presenta un evident procés creixent de feminització dels seus estudis, com es deriva de l'anàlisi de l'estructura per sexes de les dades relatives a la matrícula.

Del gràfic 14 es desprèn que, junt amb fets remarcables com ara l'accés de les dones en major proporció que els homes a tots els nivells de formació universitària, cal destacar la disminució de la presència femenina a mesura que s'estudien etapes més avançades de la vida universitària, concretament en el pas de l'obtenció de la llicenciatura als estudis de tercer cicle.

Aquesta contracció de la feminització universitària en la matrícula del doctorat reflecteix la lentitud dels processos d'eradicació de les desigualtats de gènere i, sens dubte, té conseqüències importants en la trajectòria laboral i personal de les dones que tenen menors oportunitats socials per causa d'un menor capital educatiu.

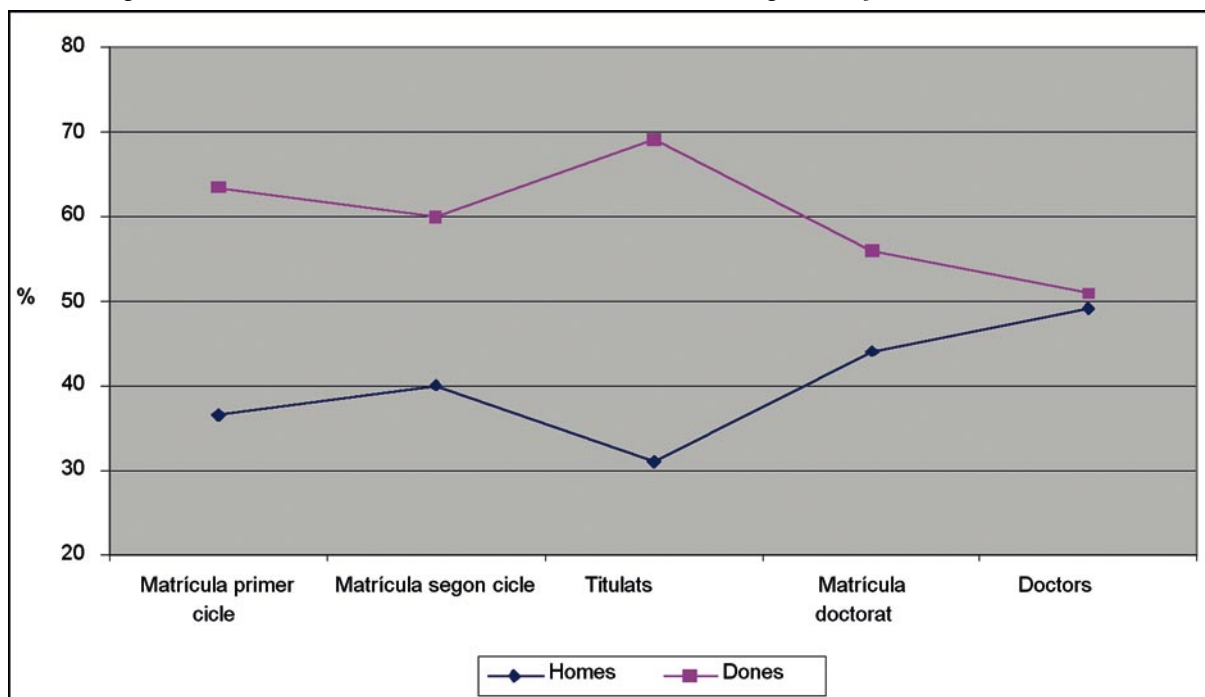
³¹ Una per cada deu o fracció igual o superior a cinc.

³² Es recomana que el nombre mínim de casos que una distribució ha de presentar per a poder calcular percentatges no ha de ser inferior a 50.

GRÀFIC 14

Representació de les dones i dels homes en les etapes de formació acadèmica

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les dones aposten preferentment per una formació universitària de primer i segon cicle. A més, obtenen millors resultats que els homes en els indicadors examinats de rendiment acadèmic.

Així mateix, les dades estudiades mostren l'existència d'una clara diferenciació o segregació horitzontal dels estudiants de la Universitat de València que es manté molt estable al llarg del període analitzat, i es detecta una concentració de dones i escassa representació masculina en els estudis relacionats amb l'educació i les professions assistencials. Al contrari, hi ha una gran concentració d'homes i una subrepresentació femenina en les especialitats tècniques, les relacionades amb el control de l'entorn natural i social (Izquierdo, 2008). Aquesta presència i absència de les dones és pot explicar per la influència dels rols i la socialització de gènere en l'elecció dels estudis.

2. Personal docent i investigador

2.1. ON SE SITUEN: CATEGORIES I ÀREES DE CONEIXEMENT

A principis de 2008, el personal docent i investigador de la Universitat de València està compost per 3.574 persones, el 62,6% de les quals són homes i el 37,4% són dones. Com es pot observar en la taula 35, aquesta distribució asimètrica es manté sense alteració al llarg de l'últim quinquenni, si bé s'ha produït un increment del nombre de dones de vora un punt (s'ha passat de 36,5% en 2003 a 37,4% en 2008). De fet, el creixement de la plantilla, d'un 6%, s'ha repartit molt equilibradament entre ambdós sexes (109 dones i 106 sis homes).

TAULA 35
Evolució de la distribució del PDI³³, per sexe

CURS	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2003	1.227	36,5	2.132	63,5	3.359
2004	1.276	36,8	2.189	63,2	3.465
2005	1.305	37,2	2.203	62,8	3.508
2006	1.328	37,3	2.236	62,7	3.564
2007	1.317	37,3	2.218	62,7	3.535
2008	1.336	37,4	2.238	62,6	3.574

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

L'important desequilibri per sexes, amb un predomini destacat del PDI masculí, és un dels trets definitoris de la plantilla del PDI de les universitats espanyoles. Si en educació infantil i primària la participació de les dones a Espanya és molt elevada (prop del 78%), la seua presència es va reduint progressivament segons augmenta el nivell educatiu, de tal

³³ Dades del PDI de cada any a 1 de gener.

manera que en ensenyances mitjanes se situa prop del 56%,³⁴ i en la universitat el predomini d'homes és molt notori.

En aquesta tònica general de masculinització entre el personal docent universitari a Espanya, cal assenyalar, però, que en el PDI de la Universitat de València aquest predomini és inferior a la mitjana espanyola. Així, segons dades de 2006, el personal acadèmic de les universitats del país està format per un 65% d'homes i un 35% de dones,³⁵ mentre que en la Universitat de València les dades són respectivament 63% i 37%.

En la taula 36 s'ofereix informació per a una anàlisi de la distribució del PDI per sexes i edats. Segons les xifres, es pot afirmar que el perfil de les professores de la nostra universitat és més jove que el dels professors, fet que està relacionat amb la incorporació històricament més tardana de les dones a la docència universitària. En els dos sexes s'adverteix un cert envelliment en el transcurs d'aquests anys, però és més accentuat en els homes: si en 2003 el 37% d'ells superava els 50 anys, en 2008 representen el 50,6%, mentre que aquest grup d'edat en les dones passa del 24% al 36,7% entre ambdues dates. Per la seua banda, el personal acadèmic amb edats inferiors als 30 anys és actualment irrellevant en el col·lectiu masculí, el 0,7%, i només arriba al 2% en el femení (taula A 6 de l'annex).

TAULA 36

Evolució de la distribució de les dones i els homes del PDI per sexes i edats. %

EDAT	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< de 40	40,0	28,0	38,6	26,0	35,9	24,4	33,2	21,6	29,1	18,3	25,1	16,5
40 a 49	36,1	34,8	35,3	34,5	35,3	34,8	35,6	35,1	36,1	34,8	38,2	32,9
50 a 59	20,2	28,3	21,9	28,4	24,3	30,2	25,3	31,2	27,5	33,4	27,8	35,3
60 y más	3,7	8,9	4,2	11,1	4,5	10,6	5,9	12,1	7,3	13,5	8,9	15,3
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Davant del progressiu i ràpid envelliment de la plantilla, i a fi de facilitar el relleu generacional de forma escalonada, la Universitat de València va aprovar per als cursos 2008/09 i 2009/10 el Programa d'Incentivació de la Jubilació del Personal Docent i Investigador i del Personal d'Administració i Serveis. A aquest programa es poden acollir els qui posseïsquen la condició de funcionari/a de carrera (o de contractat amb caràcter indefinit), que tinguen entre 60 i 64 el 30 de setembre i que porten almenys trenta anys de servei en les administracions públiques.

La taula 37 recull les xifres dels qui l'any 2008 complien els requisits de la categoria exercida i de l'edat. Encara que es desconeix si també comptaven amb els anys de servei necessaris, i per consegüent el nombre exacte dels qui podien acollir-se al programa, s'estima que el biaix ha de ser escàs i les dades poden reflectir si hi ha diferències per sexe.

El nombre de funcionaris/es o contractats/ades amb edats entre els 60 i els 64 anys pujava a 271, el 32% dels quals eren dones (86) i el 68%, homes (185), una proporció per sexes que no dista molt de la dels qui van sol·licitar la jubilació voluntària, ja que de 65 persones el 35,4% van ser dones (23) i el 64,6%, homes (42). Si es calcula el nombre de sol·licituds presentades en relació amb les sol·licituds possibles en cada sexe es pot observar que de les dones s'han acollit al pla quasi el 27%, mentre que dels homes s'hi ha acollit prop del 23%.

³⁴ Informe *Mujeres y hombres en España 2008*, p. 26.

³⁵ Informe *La universidad española en cifras*, de 2008, p. 43.

TAULA 37

PDI que podia sol·licitar la jubilació voluntària* i PDI que la va sol·licitar, per sexe (%)

	DONES	HOMES	TOTAL
Podia sol·licitar-la	86 (31,7)	185 (68,3)	271 (100)
La va sol·licitar	23 (35,4)	42 (64,6)	65 (100)
Percentatge de sol·licituds sobre sol·licitants possibles	22,1	16,6	18,2

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

* Entre 60 i 64 anys a 30 de setembre de 2008 i amb categoria de funcionari o contractat.

Encara tractant-se de valors absoluts reduïts, les docents es mostren més proclius que els docents a anticipar la jubilació. Naturalment, no és possible descobrir quins factors de gènere intervenen en la presa d'aquesta decisió, encara que pot resultar versemblant la hipòtesi que les dones s'acullen més que els homes al programa perquè en aquest tram d'edat se situen en categories professionals més baixes. Així sembla desprendre's de les dades de la taula 38: si només han sol·licitat la jubilació dues de les 19 catedràtiques, sobre el 10%, en la resta de categories l'ha demanada una tercera part; en els homes, en canvi, les diferències entre categories no són tan acusades: dels 69 catedràtics han decidit jubilar-se 14, sobre el 20%.

TAULA 38

PDI que podia sol·licitar la jubilació voluntària i PDI que la va sol·licitar, per sexe i categoria

CATEGORIA	DONES		HOMES	
	Podia sol·licitar-la	La va sol·licitar	Podia sol·licitar-la	La va sol·licitar
Catedràtic/a universitat	19	2	69	14
Catedràtic/a esc. universitària	3	1	9	1
Titular d'universitat	43	13	81	20
Titular escola universitària	21	7	25	7
Contractat doctor/a			1	
TOTAL	86	23	185	42

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

L'asimetria entre els homes i les dones respecte a les categories que ocupen no sols es produeix en aquesta cohort. En descompondre el total de la plantilla femenina i masculina per categories el desavantatge de les dones és evident. En efecte, les dades de la taula 39 il·lustren com en la categoria de catedràtics d'universitat se situa en 2008 el 14,5% dels homes enfront del 5,8% de les dones, mentre que a la de titulars d'escola universitària pertany el 8% dels homes i el 12,4% de les dones. Es tracta de diferències intersexe que a penes varien en aquests anys.

TAULA 39

Evolució de la distribució de les dones i els homes del PDI, per categoria i sexes³⁶ %

CATEGORIA	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Catedràtic/a universitat	4,7	13,0	4,5	12,6	4,4	12,3	4,5	12,2	5,1	12,8	5,8	14,5
Catedràtic/a esc. universitària	3,2	3,0	3,1	2,9	3,0	2,8	2,7	2,7	2,6	2,7	1,2	1,7
Titular universitat	42,7	42,1	42,5	41,4	41,2	40,9	40,0	40,3	40,5	39,8	41,6	39,9
Titular esc. universitària	13,7	8,5	13,9	8,5	13,4	8,5	13,1	8,3	13,1	8,2	12,4	8,0
Ajudant facultat	5,0	2,6	2,2	1,2	1,7	0,7	0,7	0,2				
Ajudant esc. universitària	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,2					
Ajudant doctor/a			1,1	0,4	2,0	0,7	2,7	1,2	2,3	1,3	1,1	1,1
Ajudant			0,3	0,1	1,1	0,4	1,6	0,8	1,6	0,9	1,7	0,8
Contractat doctor/a			0,2		0,4	0,5	1,3	1,0	3,0	1,6	4,2	2,0
Associat	18,2	18,0	18,4	19,1	21,1	20,1	21,5	20,8	23,7	22,8	22,8	22,1
Associat C de la Salut	6,8	9,3	7,0	8,9	6,6	8,9	7,8	9,0	7,7	9,0	8,9	9,0
Altres	5,0	2,9	6,3	4,5	4,7	3,8	3,9	3,5	0,4	0,9	0,3	0,9
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

El valor percentual que la resta de categories representa en cada sexe apareix més equilibrat. També és semblant en termes absoluts el nombre d'ajudants, ajudants doctors i contractats doctors en 2008, que puja a 93 dones i 88 homes. És més, des que s'instauren aquestes figures han estat més dones les que han ocupat aquestes places,³⁷ la qual cosa pot indicar que les distàncies entre sexes es van reduint lentament i caminen cap a una major igualtat.

D'un altre costat, i encara que des del punt de vista estadístic siga insignificant, és simptomàtic que en el lustre analitzat tots els professors emèrits siguen homes.

En comparar les xifres mitjanes espanyoles de 2006 amb les de la nostra universitat en aqueix mateix any es constata que en aquesta és quelcom superior la proporció de catedràtiques d'universitat i d'escola universitària i bastant superior la de dones titulars d'universitat (40% enfront de 30,5% a tot el país), mentre que és lleugerament inferior la xifra de professores titulars d'escola universitària.

En el col·lectiu masculí, la diferència fonamental consisteix també en un percentatge considerablement més elevat de titulars d'universitat en la nostra universitat que en el conjunt espanyol (40,3% i 29,2%, respectivament). Per la seua banda, el pes del professorat associat és semblant en els dos àmbits, i com s'ha vist, a penes difereix entre sexes. No obstant això, una característica diferencial de la Universitat de València és la menor participació d'ajudants tant del sexe masculí com del femení.³⁸

A fi de conèixer com es distribueixen per sexes les diferents categories, s'han seleccionat les que aglutinen la majoria del PDI, és a dir: càtedres d'universitat (402) i d'escola universitària (55), titulars d'universitat (1.448) i d'escola universitària (346) i professorat associat (1.118, dels quals 320 són titularitats de ciències de la salut), que representen en total prop del 95%³⁹ (taula 40).

³⁶ Les xifres absolutes es poden consultar en la taula A 7 de l'annex.

³⁷ Concretament, les xifres són: en 2004, 21 dones i nou homes; en 2005, 45 dones i 36 homes; en 2006, 74 dones i 66 homes, i en 2007, 90 dones i 83 homes.

³⁸ Les xifres de l'Estat espanyol procedeixen de l'informe *La universidad española en cifras*, de 2008, p. 114.

³⁹ Dades a 1 de gener de 2008.

TAULA 40
Evolució de les categories de PDI, per sexe. %

	CU		CEU		TU		TEU		Associats ⁴⁰	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
2003	17,3	82,7	37,9	62,1	36,8	63,2	48,1	51,9	34,6	65,4
2004	17,3	82,7	38,2	61,8	37,4	62,6	48,8	51,2	34,5	65,5
2005	17,3	82,7	39,0	61,0	37,4	62,6	48,3	51,7	36,2	63,8
2006	18,0	82,0	37,5	62,5	37,1	62,9	48,3	51,7	36,9	63,1
2007	19,1	80,9	37,2	62,8	37,6	62,4	48,7	51,3	37,0	63,0
2008	19,2	80,8	29,1	70,9	38,4	61,6	48,0	52,0	37,8	62,2

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En totes les categories i durant tots els anys, els homes són una clara majoria. Ara bé, en aquesta tendència general hi ha categories més masculinitzades. Sense cap dubte, el cos de catedràtics/es d'universitat és el que té una asimetria major, perquè tot i advertir-hi un lleuger augment percentual de dones, ni tan sols arriba a la proporció d'una dona per cada quatre homes. A principis de 2008, el nombre de catedràtics era de 325, i el de catedràtiques, 77, la qual cosa suposa respecte a l'any 2003 un augment de 48 homes per 19 dones.

Els cossos de catedràtics/es d'escola universitària i de titulars d'universitat presenten una composició molt semblant. Durant aquests anys, entre el 37% i el 38% són dones, un valor percentual anàleg al de les dones en el conjunt del personal acadèmic.⁴¹

Un nombre important del PDI femení són titulars d'escola universitària, com abans es va indicar, però tot i ser la categoria més feminitzada, les dones representen quelcom menys de la meitat (48%).

Per la seua banda, els contractes d'associats són firmats per més homes que dones, si bé s'observa una tendència a una major equitat durant els últims cursos, amb les últimes xifres que donen un 38% de dones i un 62% d'homes.⁴²

Les dades anteriors revelen que la desigualtat per sexes en el PDI es produeix en l'accés a les càtedres d'universitat. La proporció de dones i homes titulars per catedràtic/a és ben distinta. A gener de 2008, per cada catedràtic hi ha 2,7 titulars d'universitat. No obstant això, fan falta 7,2 dones titulars d'universitat per cada catedràtica, com es pot veure en les taules següents (taula 41). En comparació amb l'any 2003, s'ha acurtat la distància intersexes, i s'ha millorat la proporció per a ambdós grups, encara que la situació de les dones continua sent de visible discriminació.

D'altra banda, si comparem la situació de la Universitat de València amb la de la universitat espanyola, es pot concloure que en la nostra universitat la proporció de dones titulars per catedràtica presenta una situació millor, ja que la ràtio a tot el país és de 8,4 dones titulars per cada catedràtica, mentre que hi ha 2,3 homes titulars per cada catedràtic.

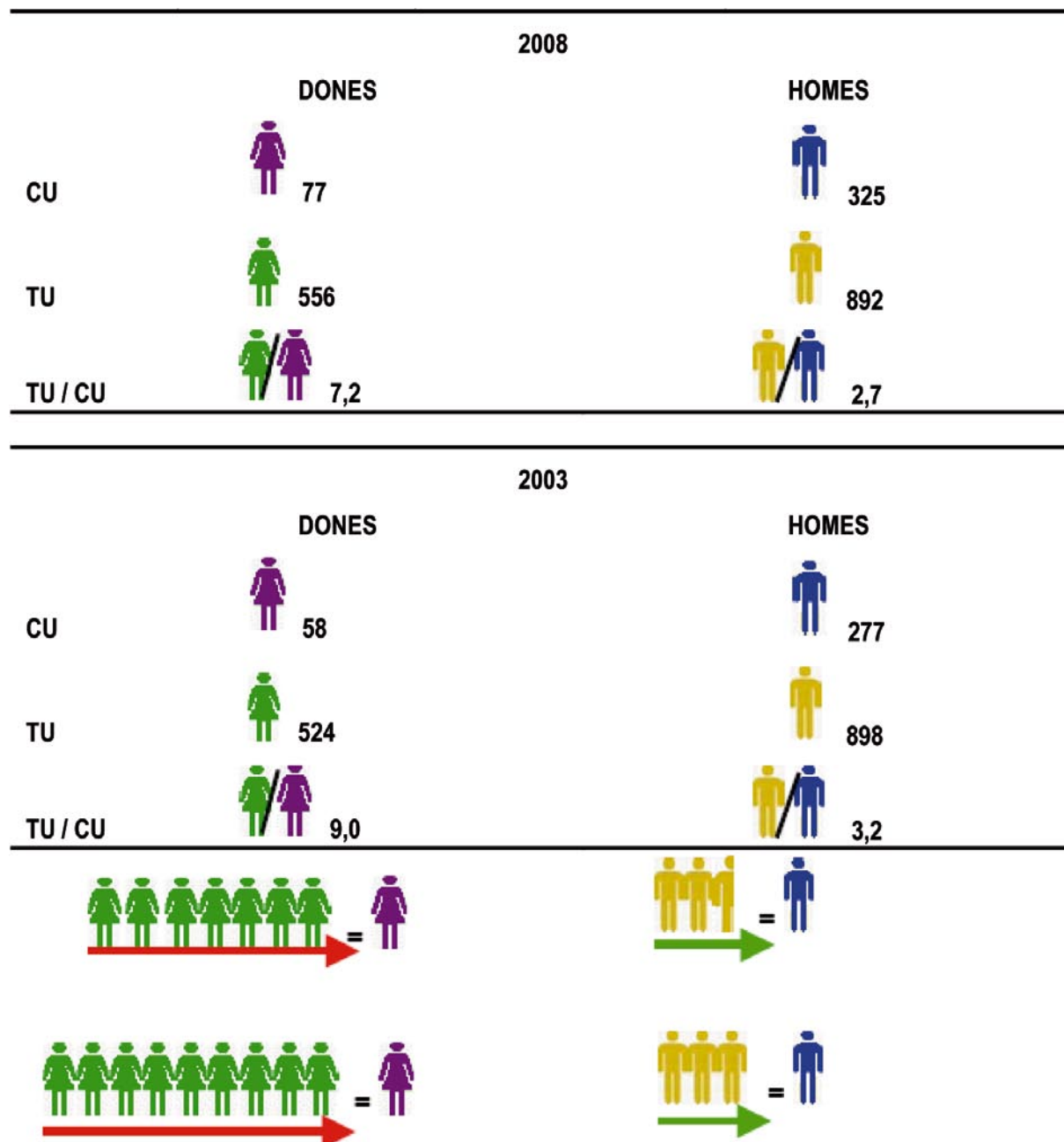
⁴⁰ Les xifres es refereixen a tot el professorat associat, inclòs el de Ciències de la Salut.

⁴¹ El descens percentual de l'any 2007 al següent en la categoria de catedràtiques d'escola universitària en promocionar a catedràtiques d'universitat no es veu reflectit en l'augment del nombre d'aquestes últimes, perquè els nombres absoluts són molt superiors en el segon cas.

⁴² Aquestes xifres es refereixen a tots els associats, inclosos els de Ciències de la Salut.

TAULA 41

Proporció de dones titulars per catedràtica i homes titulars per catedràtic en 2008 i 2003

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

A fi de verificar si amb el descens de l'edat del PDI s'atenuen les desigualtats per categories entre els homes i les dones s'han creuat les tres variables (taula 42). Els resultats mostren que, a 1 de gener del 2008, en la categoria de catedràtics/es d'universitat només 21 són menors de 45 anys, 18 homes. De 45 a 54 anys la proporció de dones s'acosta al 25%, decreix al 14% en la cohort següent i supera el 20% en la de 60 a 64 anys. En el grup de majors de 65 anys les dones únicament representen el 10% (cinc dones enfront de 40 homes). No s'adverteix, doncs, que de moment la reducció de l'edat comporte una millora sensible de la situació de les dones.

Com es pot comprovar, les xifres de catedràtics d'escola universitària són actualment reduïdes, per la qual cosa sobra qualsevol anàlisi detallada per grups d'edat. Per la seua

banda, en el cos de titulars d'universitat la distribució denota major equanimitat en els grups més joves. Si bé és cert que en cap cohort les dones arriben a la meitat, en els menors de 40 anys s'hi aproxima (48% de dones), i en els de 45 a 49 suposen el 43%. En la resta de grups la presència femenina oscil·la entre el 35% i el 38%, excepte en el de 65 anys i més, en el qual són una minoria (sis enfront de 33 homes).

Finalment, en la categoria de titulars d'escola universitària, que com s'ha dit és la més feminitzada, les diferències per sexes són inapreciables en alguns grups d'edat. Tan sols destaca el de 55 a 59 per presentar una clara majoria d'homes, i la de 65 i més, en la qual succeeix el contrari.

En conseqüència, les estadístiques no mostren una tendència ferma a un major equilibri per sexes a mesura que baixa l'edat del PDI funcionari.

De les dades relatives a la resta de categories destaquen: primer, l'existència d'un predomini masculí entre el professorat associat en tots els trams d'edat, excepte en el de menors de 40 anys, en què pràcticament s'equiparen ambdós sexes; segon, les diferències per edat són irrellevants en les ajudanties, escasses entre els contractats doctors⁴³ i considerables en les d'ajudant doctor, ja que dels 40 ajudants que hi havia a 1 de gener del 2008, 22 eren homes menors de 40 anys.

---

⁴³ Només es pot destacar el major nombre de dones que d'homes entre els 40 i 54 anys.

TAULA 42
Categories de PDI a 1 de gener del 2008, per sexe i edat

CATEGORIA	EDAT	DONES	HOMES
Catedràtic/a universitat	Menys de 40	0	1
	40 a 44	3	17
	45 a 49	12	35
	50 a 54	22	68
	55 a 59	15	91
	60 a 64	20	69
	65 o més	5	44
	TOTAL	77	325
Catedràtic/a esc. universitària	Menys de 40	0	0
	40 a 44	3	2
	45 a 49	3	7
	50 a 54	3	5
	55 a 59	2	14
	60 a 64	2	6
	65 o més	3	5
	TOTAL	16	39
Titular universitat	Menys de 40	79	86
	40 a 44	125	203
	45 a 49	129	174
	50 a 54	103	195
	55 a 59	74	134
	60 a 64	40	67
	65 o més	6	33
	TOTAL	556	892
Titular esc. universitària	Menys de 40	31	32
	40 a 44	30	23
	45 a 49	28	27
	50 a 54	23	29
	55 a 59	27	46
	60 a 64	17	18
	65 o més	10	5
	TOTAL	166	180

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

La taula 43 mostra la distribució del PDI masculí i femení per àrees de coneixement (s'ha de llegir verticalment). Es constata que la de Ciències Socials i Jurídiques és majoritària durant aquests anys en els dos sexes, si bé el valor percentual en les dones és superior al dels homes (36% i 30%, respectivament, en 2008). Les dades més recents indiquen que l'àrea de Ciències de la Salut és la segona per nombre en ambdós (23%), però mentre que el tercer lloc l'ocupen les Ciències Experimentals en el cas dels homes (20%), en les dones és l'àrea d'Humanitats (15%). Així mateix, és molt notòria la diferent participació per sexes en les ensenyances Tècniques, que d'un insignificant 2,1% en el sexe femení puja al 5,5% en el masculí.

Longitudinalment, s'observa una redistribució del PDI femení que ha consistit en un augment de l'àrea de Ciències de la Salut, en detriment de la de Ciències Experimentals. En el cas dels homes les variacions han estat mínimes.

TAULA 43

Evolució de la distribució de les dones i dels homes del PDI per àrees de coneixement. %

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Ciències Experimentals	17,7	22,2	18,1	22,6	17,4	22,4	16,3	21,6	14,4	20,4	14,5	20,4
Ciències de la Salut	19,6	23,5	19,9	22,9	20,1	22,5	21,5	23,1	22,3	23,0	23,0	23,3
CC Socials i Jurídiques	37,7	29,7	36,8	29,3	37,2	29,2	36,4	29,7	36,8	30,4	36,1	30,1
Educació	8,1	6,4	7,8	6,4	8,4	6,6	8,6	6,7	8,7	6,7	9,1	7,1
Ensenyances Tècniques	1,9	5,2	2,1	5,2	2,5	5,6	2,3	5,4	2,2	5,4	2,1	5,5
Humanitats	15,7	13,0	15,3	13,6	14,4	13,7	14,9	13,5	15,6	14,1	15,2	13,6
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 44 mostra com es reparteix entre homes i dones el PDI de cada àrea de coneixement. Aquestes dades permeten comprovar que totes les àrees durant l'últim lustre presenten una majoria masculina. La relació intersexes més equilibrada es dona en les àrees d'Educació i en la de Ciències Socials i Jurídiques, en les quals de cada cent docents, entre 42 i 43 són dones. La relació més desigual es dona en les ensenyances Tècniques, en què el sexe femení mai ha superat el 20%.

TAULA 44

Evolució de la distribució del PDI per sexe i àrees de coneixement. %

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Ciències Experimentals	30,6	69,4	31,8	68,2	31,5	68,5	31,0	69,0	29,4	70,6	29,8	70,2
Ciències de la Salut	32,4	67,6	33,7	66,3	34,7	65,3	35,6	64,4	36,6	63,4	37,1	62,9
CC Socials i Jurídiques	42,2	57,8	42,2	57,8	43,0	57,0	42,1	57,9	41,8	58,2	41,7	58,3
Educació	42,0	58,0	41,5	58,5	42,7	57,3	43,3	56,7	43,7	56,3	43,6	56,4
Ensenyances Tècniques	17,9	82,1	19,3	80,7	21,3	78,7	19,7	80,3	19,6	80,4	18,4	81,6
Humanitats	41,0	59,0	39,6	60,4	38,5	61,5	39,6	60,4	39,7	60,3	40,0	60,0

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

D'aquesta descripció es desprèn que el perfil predominant entre el personal docent i investigador de la Universitat de València és el següent: home entre 50 i 59 anys que pertany a la categoria de titular d'universitat i a l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques.

Així, doncs, la representació de les dones en el PDI mostra significatius desequilibris per categories i per àrees. Ara es combinaran aquestes dues variables per comprovar si la desigual presència en les distintes categories es produeix en totes les àrees de coneixement.

El cos de catedràtics/es d'universitat, com abans es va indicar, és el més masculinitzat. Ara bé, encara que les dones ni tan sols arriben al 20% dels 402 docents que actualment l'integren, la variació d'unes àrees a altres és molt notable (taula A 8 de l'annex). Humanitats i Ciències Socials i Jurídiques són les àrees en què les dones han ocupat i ocupen més càtedres (el 26% i 23%, respectivament, a principis de 2008), enfront de cap en ensenyances Tècniques.⁴⁴ En les àrees de Ciències Experimentals i de Ciències de la Salut les dones

⁴⁴ És l'àrea amb menor nombre de càtedres d'universitat; només set durant els últims anys.

suposen més del 14%, però mentre que en la primera hi ha hagut un augment percentual de catedràtiques els últims anys, en la segona hi ha hagut un descens.

L'àrea d'Humanitats és també la més feminitzada en la categoria de catedràtics/es d'escola universitària⁴⁵ (taula A 9 de l'annex). Del 38% de dones, que és la mitjana de la categoria, arriba o fins i tot supera el 50% en aquesta. Per la seua banda, Ciències de la Salut manté una escassa presència de personal femení. En tot cas, és difícil valorar l'evolució d'aquesta categoria a causa de la reducció tan notòria d'aquest quinquenni (especialment l'últim any), en què s'ha passat de 103 en 2003 a 55 en 2008.

El cos de titulars d'universitat, en el qual les dones han superat el 38%, també mostra desigualtats per àrees (taula A 10 de l'annex). La de Ciències Socials i Jurídiques té la major participació femenina, que arriba al 45% en 2008, mentre que en ensenyances Tècniques es dona la participació més baixa, al voltant del 23% en el mateix any. La resta mantenen valors pròxims a la mitjana.

Com abans es va indicar, en la categoria de titulars d'escola universitària les dones constitueixen pràcticament la meitat del professorat (per damunt del 48%). No obstant això, d'unes àrees a altres la proporció és molt diferent: mentre que les dones són majoria en Educació, en Humanitats i en Ciències Socials i Jurídiques (en l'últim any prop del 60% en les dues primeres i 51% en la tercera), en les restants no arriben al 30%, destacada de nou l'àrea d'ensenyances Tècniques com la més asimètrica (taula A 11 de l'annex).

Dels 1.118 professors/es associats del començament de 2008, la representació de les dones arriba a un 38%, però aquest percentatge és bastant superior en Humanitats (46%) i en Educació (42%), i significativament més baix en ensenyances Tècniques, àrea en què les professores només són el 14% (taula A 12 de l'annex). Així mateix, s'aprecia que al llarg del quinquenni les dones augmenten progressivament la seua participació en Ciències de la Salut i en Educació, també s'observa que en Ciències Experimentals, en Ciències Socials i Jurídiques i en Humanitats la proporció per sexes mostra importants fluctuacions, mentre que en ensenyances Tècniques es manté quasi constant (entre el 14% i el 16% al llarg d'aquests anys).

Pel que fa a les ajudanties, i encara que no procedisca extraure els valors percentuals vista l'exigüitat de les xifres, s'adverteix que en Ciències Socials i Jurídiques i en Ciències de la Salut les dones han obtingut aquestes places en una proporció molt superior a la dels homes i al contrari en ensenyances Tècniques.

2.2. CÀRRECS ACADÈMICS QUE OCUPEN: DEPARTAMENTS I CENTRES

El nombre de docents que exerceix algun càrrec acadèmic a principis de 2008 és de 365, dels quals el 71% són homes i el 29% restant dones (taula 45). Aquest percentatge no guarda proporció amb la presència d'uns i altres en el PDI, en el qual, com es recordarà, representen el 63% i 37%, respectivament. En conseqüència, l'exercici de càrrecs mostra una significativa desigualtat per sexes, perquè mentre que l'11,6% dels professors n'exerceix algun, aquesta xifra es redueix al 7,9% per a les professores.

⁴⁵ Si s'exceptua l'àrea de C. Experimentals, perquè només hi ha una docent al llarg d'aquests anys.

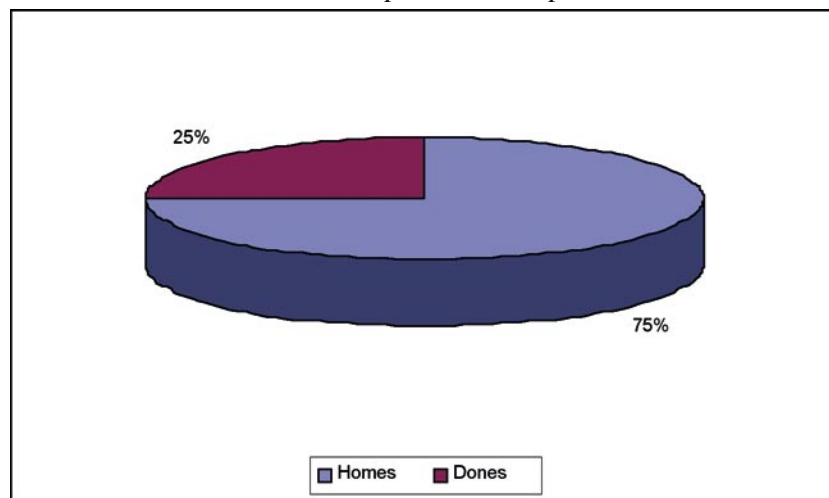
TAULA 45
Evolució del PDI amb càrrecs acadèmics⁴⁶, per sexe

ANY	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2004	92	26,4	257	73,6	349
2005	98	27,4	260	72,6	358
2006	96	26,7	264	73,3	360
2007	102	28,3	258	71,7	360
2008	106	29,0	259	71,0	365

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Una part important dels càrrecs que exerceix el personal docent i investigador consisteix en la direcció i secretaria de departaments i en la direcció de centres. Pel que fa als primers, en juny de 2008 els professors dirigien 69 dels 92 departaments de la Universitat de València, és a dir, tres de cada quatre (75%). Aquesta proporció és sensiblement superior a la que representen els homes entre el personal acadèmic, que a penes arriba al 63%. Per tant, el personal acadèmic masculí està molt sobrerrepresentat en les direccions dels departaments (gràfic 15).

GRÀFIC 15
Direcció de departaments, per sexe

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Per la seua banda, les secretaries mostren una menor diferència per sexes, encara que també estan ocupades més pels homes que per les dones: 63% i 37 %, respectivament. D'aquesta manera, la distribució de les secretaries guarda la mateixa proporció que la distribució per sexes del PDI.

Així, doncs, dels 184 docents que exerceixen càrrecs de direcció o secretaria dels departaments, el 69% està format per homes.

⁴⁶ Dades a octubre de 2008.

TAULA 46

Direcció i secretaries de departaments⁴⁷, per sexe*

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
DIRECCIÓ	23	25,0	69	75,0	92
SECRETARIA	34	37,0	58	63,0	92
TOTAL	57	31,0	127	69,0	184

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si es desagreguen les dades sobre direcció i secretaries dels departaments per centres a què s'adscriuen (taula A 13 de l'annex), crida particularment l'atenció que les dones no dirigeixen cap dels set departaments de la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, ni dels sis de la Facultat de Matemàtiques, ni dels quatre de la Facultat de Químiques, ni dels tres de la Facultat de Farmàcia o de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria (a més, en aquest últim cas tampoc no hi ha dones en les secretaries dels departaments), però són els departaments de la Facultat de Geografia i Història els que destaquen, perquè les dones no ocupen cap de les secretaries dels seus set departaments.⁴⁸

En sentit contrari, els centres amb càrrecs departamentals exercits majoritàriament per dones són la Facultat de Ciències Socials (els seus dos departaments són dirigits per dones) i la Facultat de Psicologia (les dones dirigeixen quatre dels seus sis departaments i són secretàries en cinc).

Les xifres referents a la direcció dels centres reflecteixen una notòria asimetria (taula 47). En juny de 2008 només tres dels 18 centres eren dirigits per una dona. Menys desproporcionada és la distribució per sexes dels equips directius, encara que quasi dos de cada tres membres d'aquests són homes.

TAULA 47

Equips directius dels centres⁴⁹, per sexe

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
DEGÀ/NA O DIRECTOR/A	3	16,7	15	83,3	18
EQUIP DIRECTIU	35	35,7	63	64,3	98

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Així mateix, hem observat que en tots els equips directius dels centres estan presents els homes, però no ocorre igual en el cas de les dones: aquestes no formen part de l'equip que dirigeix la Facultat de Matemàtiques ni del de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport. Però també hi ha centres en què les dones són majoria: Facultats de Farmàcia, Biològiques i Dret, i d'altres en què la distribució és paritària: Facultats de Químiques i de Filologia, Traducció i Comunicació.

⁴⁷ Dades a juny de 2008.

⁴⁸ Segons les dades que presenta la publicació *Académicas en cifras 2007*, el 19,3% dels departaments de les universitats públiques espanyoles eren dirigits per una dona. En funció de la branca de coneixement apareixen variacions tan notables com les següents: 35,7% en Ciències Socials i Jurídiques, 24,4% en Humanitats, 15,9% en Ciències Experimentals, 15,6% en Ciències de la Salut i 8,2% en ensenyances tècniques.

⁴⁹ Les dades corresponen a juny del 2008.

Una tesi doctoral sobre les professores en les universitats valencianes va posar de relleu l'escàs interès que manifesten per ocupar càrrecs acadèmics, tant perquè els resulta menys atractiu que als homes, com pels requeriments de temps que exigeix aquest exercici, que són difícils d'encaixar en una agenda ja atapeïda per les obligacions i les responsabilitats derivades de la docència i de la investigació, i les de l'àmbit familiar i domèstic.⁵⁰

2.3. LA TRAJECTÒRIA LABORAL I L'ACTIVITAT INVESTIGADORA

L'anàlisi de la trajectòria laboral del personal acadèmic obliga a considerar un període de temps suficientment extens com per a poder apuntar constants o detectar tendències. Ens remuntarem a l'any 1958⁵¹ per veure, en primer lloc, quan s'incorporen a la nostra comunitat universitària els membres de la plantilla del PDI a data d'octubre del 2008. Aquestes xifres difereixen de les que hem exposat abans, que corresponien a l'1 de gener del mateix any, no sols pel temps transcorregut, sinó també perquè inclouen, a més de la plantilla estructural, totes les substitucions.

La taula 48 agrupa el professorat de cada sexe per data d'accés, i, com mostren els nombres, la majoria va començar a partir de 1990. No obstant això, si els que van entrar prèviament suposen el 36% per a les professores, els homes representen el 45%. Així, doncs, si abans les xifres sobre edats insinuaven que elles eren més joves pel seu ingrés més tardà, ara les xifres sobre l'inici de l'activitat docent en la Universitat de València ho confirmen.

TAULA 48
Període d'ingrés de dones i homes en el PDI

PERÍODE	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
1958 a 1969	16	1,0	81	3,4	97
1970 a 1979	195	13,1	406	16,8	601
1980 a 1989	322	21,6	595	24,7	917
1990 a 1999	496	33,3	769	31,9	1.265
A partir de 2000	462	31,0	559	23,2	1.021
TOTAL	1.491	100,0	2.410	100,0	3.901

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Com les dones s'han incorporat amb major lentitud a la carrera docent i investigadora universitària, la distribució entre contractats i contractades durant aquestes dècades es caracteritza per un indiscutible predomini masculí que va minvant amb el pas del temps. En efecte, en observar en cada període el repartiment per sexes comprovem que les dones només són el 16,5% del PDI que va començar abans de 1970, percentatge que es duplica en el decenni següent (32%) i creix dècada rere dècada, de tal manera que del professorat que va començar a partir de l'any 2000, el 45,2% són dones (taula 49).

⁵⁰ Escolano Zamorano, E. (2004), *Docencia e investigación desde la perspectiva de género: las profesoras en el sistema público universitario valenciano*, tesi doctoral. Departament de Sociologia i Antropologia Social, Universitat de València.

⁵¹ És el primer any de què el Servei d'Anàlisi i Planificació ens ha facilitat informació.

TAULA 49
Període d'ingrés del PDI, per sexe

PERÍODE	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
1958 a 1969	16	16,5	81	83,5	97
1970 a 1979	195	32,4	406	67,6	601
1980 a 1989	322	35,1	595	64,9	917
1990 a 1999	496	39,2	769	60,8	1.265
A partir de 2000	462	45,2	559	54,8	1.021
TOTAL	1.491	38,2	2.410	61,8	3.901

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En definitiva, en aquest últim mig segle la Universitat de València ha contractat dones en menor grau que homes, però el percentatge de contractació femenina ha crescut lentament i significativament. No obstant això, la trajectòria acadèmica presenta importants diferències i desigualtats per sexes, com revelaran ara les estadístiques sobre la categoria d'entrada i la categoria actual.

A continuació s'analitza la categoria de tot el professorat que va ingressar com a ajudant en el període comprès entre 1958 i 1988. L'observació s'ha reduït a les ajudanties, perquè aquesta figura ha estat la via d'accés a la carrera acadèmica i comprèn fins a finals dels 80, per considerar que els ajudants que ingressaren després difícilment han pogut culminar la seua carrera.

TAULA 50
Categoria actual de dones i homes que van ingressar com a ajudants entre 1958 i 1988 (%)

	CU	CEU	TU	TEU	ALTRES	TOTAL
DONES	44 (17,8)	1 (0,4)	192 (77,4)	7 (2,8)	4 (1,6)	248 (100)
HOMES	161 (32,2)	6 (1,2)	294 (58,8)	20 (4,0)	19 (3,8)	500 (100)
TOTAL	205 (27,4)	7 (0,9)	486 (65,0)	27 (3,6)	23 (3,1)	748 (100)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les dades de la taula 50 s'han de llegir horitzontalment, ja que presenten les categories que ocupen les dones i les que ocupen els homes. Aquesta lectura indica, en primer lloc, que al llarg d'aquestes tres dècades un total de 748 persones s'han contractat com a ajudants en la Universitat de València:⁵² el nombre d'homes duplica el de dones (500 i 248, respectivament). En segon lloc, que aquesta significativa diferència quantitativa s'acompanya amb una molt desigual pauta de promoció.

Així mateix, es pot apreciar que de la xifra total de dones un 18% ocupen ara una càtedra d'universitat, proporció que quasi es duplica en el cas dels homes, ja que el 32% d'aquests han assolit aquesta categoria. Com es pot comprovar, la majoria de les professores que s'incorporen com a ajudants durant aquests anys són en l'actualitat professores titulars d'universitat, el 77%, mentre que en el cas dels homes aquesta categoria representa el 59%.

⁵² Fins a 1984 eren ajudanties de classes pràctiques. Des de 1985 i fins a 1987 aquestes es mantenen junt amb les modalitats noves (ajudants d'universitat i ajudants d'escola universitària) i s'extingeixen definitivament en 1988.

La diferència tan acusada durant aquests anys en l'accés a les ajudanties i la desigual promoció es reflecteixen amb nitidesa en veure en la taula 51 els homes i les dones que hi ha en cada categoria (lectura horitzontal).

TAULA 51

Categories per sexes de les/els docents que van ingressar com a ajudants entre 1958 i 1988

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
CU	44	21,5	161	78,5	205
CEU	1	14,3	6	85,7	7
TU	192	39,5	294	60,5	486
TEU	7	25,9	20	74,1	27
ALTRES	4	17,4	19	82,6	23
TOTAL	248	33,2	500	66,8	748

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si les dones representen un terç del col·lectiu que va començar amb contracte d'ajudant, no sorprèn que en el personal que ara ocupa les càtedres d'universitat hi haja més homes que dones. Ara bé, si la promoció haguera estat semblant per a ambdós sexes, les catedràtiques haurien de representar una proporció idèntica o molt pròxima a la tercera part. Però les xifres són eloqüents: en aquesta categoria els homes són el 78,5% i les dones, el 21,5% restant. En conseqüència, cal notar que en la carrera universitària de les dones hi ha dificultats o obstacles relacionats amb factors de gènere.

La desproporció per sexe que durant aquests decennis va existir a l'hora d'ocupar una plaça d'ajudant pràcticament desapareix els anys posteriors. De 1989 fins a l'actualitat han signat contractes d'ajudanties 542⁵³ professors i professores del PDI de la plantilla actual, dels quals el 49% són dones (264) i el 51%, homes (278). En 2008, com hem vist, el nombre d'ajudants, ajudants doctors i contractats doctors pujava a 93 dones i 88 homes. Aquestes xifres posen de manifest que almenys en l'accés dels ajudants ja no sembla haver-hi desigualtat entre sexes.

Ara bé, si ens fixem en les estadístiques més recents sobre l'accés a la plantilla del PDI per a conèixer quants professors/es ingressen i com és la seua trajectòria, comprovem que des de l'any 2000 fins a octubre del 2008 s'han incorporat un total de 1.019 docents,⁵⁴ la qual cosa suposa més de la quarta part del personal acadèmic actual, dels quals un 45% són dones (462) i un 55%, homes (557).

En contrastar les categories d'ingrés amb les que tenen en l'actualitat, observem que encara que és semblant el nombre d'homes i de dones que s'han promocionat⁵⁵ (perquè estan en una categoria superior o perquè eren associats i ocupen ara una plaça que els permet desenvolupar la carrera acadèmica),⁵⁶ és major el nombre d'homes que ha obtingut una titularitat d'universitat.⁵⁷

⁵³ Majoritàriament han estat ajudants d'escola universitària (126 dones i 137 homes) i ajudants d'universitat (100 de cada sexe). A partir de 2003 són contractats amb les noves figures d'ajudant (18 dones i 21 homes) o ajudants doctors (20 de cada sexe).

⁵⁴ En alguns casos per substitució.

⁵⁵ Prop de 60 en cada sexe.

⁵⁶ Com les places de professorat associat són ocupades moltes vegades per docents joves que desitgen integrar-se en la plantilla de PDI, s'ha estimat oportú considerar promoció els casos en què han passat a ocupar altres categories.

⁵⁷ 15 homes i 12 dones.

Una informació complementària que mostra la promoció més recent del PDI de la nostra universitat és la que es refereix a les habilitacions i les acreditacions, dues figures regulades per la següent normativa: Reial Decret 774/2002, modificat parcialment pel Reial Decret 338/2005, que regula l'accés als cossos de funcionaris docents universitaris i el règim dels concursos d'accés i estableix que les proves d'habilitació nacional són les que faculden per a presentar-se a aquests concursos; llei orgànica 4/2007, que modifica la llei orgànica 6/2001, d'universitats, i estableix que el professorat universitari funcionari podrà pertànyer al cos docent de catedràtics/es d'universitat o al de titulars d'universitat, i per al seu accés exigeix l'obtenció d'una acreditació nacional. Aquest model pretén garantir la qualitat en la selecció del professorat a través de la valoració dels mèrits i les competències dels concursants.

La taula 52, amb el nombre d'acreditacions i habilitacions de la Universitat de València, a data de 20 de febrer de 2009, mostra una vegada més el desavantatge de les dones en aquest procés. Del total d'acreditacions (61), una de cada tres correspon a una dona; pel que fa a les habilitacions (83), la proporció es redueix a una de cada quatre.

TAULA 52

Acreditacions i habilitacions del PDI, a 20 de febrer del 2009, per sexe

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
Acreditacions	21	34,4	40	65,6	61
Habilitacions	21	25,3	62	74,7	83

Font: Servei de Recursos Humans (PDI). Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 52 dona informació específica sobre les acreditacions a càtedra en finalitzar l'any 2008, i les dades que presenta continuen sent reveladores d'una pronunciada desigualtat: només 12 de les 52 han correspost a dones. No sorprèn que les dues àrees en què més acreditacions hi ha, la de Ciències i la de Ciències Socials i Jurídiques, reproduïsquen l'estructura per sexes tantes vegades indicada: la subrepresentació de les dones en l'àrea de Ciències (dues de 20) i la major presència d'aquestes en la de Ciències Socials i Jurídiques (sis de 18).

TAULA 53

Acreditacions ANECA a càtedres, a 31 de desembre de 2008, per sexe i àrees⁵⁸

	Arts i Humanitats	Ciències	C de la Salut	Enginyeria i Arquitectura	CC Socials i Jurídiques	TOTAL
DONES	1	2	1	2	6	12
HOMES	5	18	4	1	12	40
TOTAL	6	20	6	3	18	52

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

La veritat és que si la proporció de dones en la nostra universitat va disminuint segons augmenta la categoria professional; si ocupen menys càrrecs acadèmics; si estan menys presents en els òrgans de govern del que correspon al seu nombre en el PDI, com veurem després, i tarden més a promocionar-se que els homes, és necessari explorar totes les raons

⁵⁸ És la nova classificació de les àrees (branques) de coneixement.

vinculades a la construcció social de gènere que acaben per situar-les en clar desavantatge enfront de l'altre sexe.

Indiscutiblement, per a la promoció acadèmica els mèrits d'investigació es valoren més que els de caràcter pedagògic (Vidal i Quintanilla, 2000). La investigació, a més, pot ser fàcilment quantificada amb les memòries d'investigació, contractes, convenis, projectes i, finalment, amb els sexennis. En aquest orde abordarem a continuació aquest aspecte.

Les estadístiques sobre les memòries d'investigació de la nostra universitat durant l'últim quinquenni mostren que els acadèmics han publicat un nombre d'articles molt superior al corresponent de les acadèmiques: l'últim any els docents van publicar 2.453 articles per 956 de les docents (taula 54).

TAULA 54

Evolució de resultats de les memòries d'investigació per sexe (%)

TIPUS D'ACTIVITAT	2003		2004		2005		2006		2007	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Articles ISI	441 (26,2)	1244 (73,8)	455 (24,5)	1.399 (75,5)	530 (25,8)	1.527 (74,2)	679 (28,1)	1.740 (71,9)	628 (26,3)	1.759 (73,7)
Articles no ISI	382 (28,4)	965 (71,6)	350 (31,9)	748 (68,1)	331 (33,4)	661 (66,6)	277 (28,9)	681 (71,1)	328 (32,1)	694 (67,9)
Llibres i monografies	409 (29,5)	978 (70,5)	287 (26,4)	802 (73,6)	412 (32,3)	864 (67,7)	444 (28,0)	1.141 (72,0)	492 (33,5)	977 (66,5)
Participació en congressos	1278 (30,6)	2905 (69,4)	1.162 (30,3)	2.672 (69,7)	1.492 (33,1)	3.012 (66,9)	1.475 (31,5)	3.201 (68,5)	1.715 (35,3)	3.147 (64,7)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En diferenciar si aquests articles estan inclosos o no en les bases de dades de l'ISI (Institut for Scientific Information), que recull les revistes internacionals de major reconeixement científic, observem que la diferència entre ambdós sexes és major en el cas de les revistes registrades. En concret, per a l'últim any, el 26% dels articles indexats van ser de dones, percentatge que s'eleva al 32% en el cas dels no indexats. D'altra banda, la proporció d'articles del PDI femení respecte al total, encara que amb alts i baixos al llarg d'aquests anys, revela una tendència ascendent.

També és irregular l'evolució del percentatge de llibres i monografies per sexes, si bé la proporció de les dones en aquest tipus de publicació arriba al 33,5% l'any 2007, la xifra més elevada de tot el període.

Respecte a l'apartat de participació en congressos, la presència femenina ha estat i continua sent superior a les anteriors activitats d'investigació, però encara així és bastant més baixa que la dels homes. De les participacions en congressos que consten en les memòries d'investigació de l'últim any les dones representen el 35,3%.

Ara bé, per a interpretar adequadament aquestes xifres s'han de comparar amb el percentatge de dones en el PDI, un poc més del 37%. En conseqüència, aquests indicadors sobre la producció investigadora de les dones no s'allunyen tant de la proporció que representen en el personal docent i investigador, en què l'àrea més deficitària és la relativa a articles ISI.

Pel que fa als contractes i convenis, la taula 55 mostra els que s'han signat des del 2003 fins al 2007, i posa de manifest com només en un de cada cinc figuren les dones en el compte de l'identificador (20%).

TAULA 55

Contractes i convenis per sexes de l'investigador/a principal (2003-2007)

TIPO	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
Assessorament i suport tecnològic	189	21,1	705	78,9	894
Col·laboració	90	23,0	301	77,0	391
Cotitularitat i explotació conjunta	5	20,0	20	80,0	25
Europeus	26	21,8	93	78,2	119
Formació	80	28,3	203	71,7	283
Investigació	272	16,6	1365	83,4	1637
Llicència de marca	2	-	-	-	2
Marc	6	17,1	29	82,9	35
Serveis	200	22,8	678	77,2	878
Transferència de tecnologia	8	19,0	34	81,0	42
TOTAL	878	20,4	3428	79,6	4306

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

D'unes modalitats a altres no s'aprecien variacions rellevants, però cal destacar que la major participació de dones està en formació (28,3%), i la menor en investigació (16,6%). No obstant això, per fer una lectura més precisa d'aquestes xifres convé conèixer l'àrea de coneixement a què es vinculen aquests contractes i poder determinar si aquesta infrarepresentació de les docents està associada al seu menor pes en l'àrea, com és el cas de les ensenyances Tècniques.

Les xifres que informen sobre projectes d'investigació subvencionats expressen una relació per sexe més equilibrada que l'anterior (taula 56). Quasi la totalitat dels projectes van ser finançats per l'administració central de l'Estat o per la Generalitat Valenciana, i les nostres acadèmiques han estat les investigadores principals en la tercera part d'aquests projectes, encara que es constata més participació en els realitzats amb fons de la Generalitat (37%). D'aquesta manera, la participació de personal docent femení en aquests projectes és semblant a la proporció que representen les dones en el PDI.⁵⁹

TAULA 56

Projectes d'investigació per sexe de l'investigador/a principal, 2003/07

ÒRGAN	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
Administració general de l'Estat	216	29,1	527	70,9	743
Generalitat Valenciana	184	36,9	315	63,1	499
Universitat de València	1		2		3
Fundacions	1		1		2
Administració autonòmica			2		2
TOTAL	402	32,2	847	67,8	1249

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

⁵⁹ Per evitar la pèrdua de producció científica de les dones, diversos països han adoptat polítiques de discriminació positiva compatibles amb una política científica adequada basada en criteris de mèrit i excel·lència acadèmica. A Espanya, l'anterior Ministeri d'Educació i Ciència va posar en pràctica la mesura de donar més importància als grups d'investigació que incorporen més dones o que foren liderats per dones, en igualtat de mèrits científics, i sempre que els projectes superaren un llindar mínim de qualitat acadèmica. No obstant això, com que les dades apareixen agregades, no és possible valorar la influència en els projectes d'investigació finançats per l'administració de l'Estat.

La Comissió Nacional Avaluadora de l'Activitat Investigadora (CNEAI) és l'organisme que reconeix els sexennis d'investigació del personal acadèmic. Tal com reflecteixen les dades de la taula 57, el PDI en tenia reconeguts un total de 3.840 fins a l'any 2008, dels quals el 31,5% corresponen al personal femení i el 68,5% restant al masculí. Aquestes xifres no són concordants amb la distribució per sexe del PDI en la nostra comunitat universitària (37% dones i 63% homes) i posen de manifest que la producció investigadora mesurada a través d'aquest indicador és sensiblement menor en les docents.

No obstant això, l'evolució que registren els sexennis des del 2002 sembla assenyalar un canvi de tendència, ja que durant aquests anys ha augmentat la proporció de sexennis de les dones respecte al total en 2,6 punts percentuals i, a més, l'increment és gradual.

TAULA 57
Evolució dels sexennis d'investigació, per sexe

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2002	842	28,9	2.069	71,1	2.911
2003	916	29,5	2.185	70,5	3.101
2004	976	29,6	2.317	70,4	3.293
2005	1.031	29,8	2.430	70,2	3.461
2006	1.093	30,3	2.510	69,7	3.603
2007	1.164	30,8	2.621	69,2	3.785
2008	1.209	31,5	2.631	68,5	3.840

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Dels sexennis es pot extraure una bona mesura de l'activitat investigadora: el rendiment sexennal. Es tracta d'un indicador que utilitza l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació, que consisteix en el càlcul de la relació entre els sexennis obtinguts i els sexennis possibles o potencials que el PDI pot tenir segons el nombre de períodes sexennals d'activitat investigadora.

La taula 58 presenta els valors del rendiment sexennal dels professors i professores per categories.⁶⁰ L'any 2008 és el que indica el rendiment sexennal més important de l'últim quinquenni en els dos sexes. En les dones, la xifra se situa en el 51,6% (1.209 trams reconeguts i 2.342 trams possibles), i en els homes en el 61,4% (2.631 trams reconeguts i 4.286 trams possibles), per tant un 10% més elevat en els homes. Aquesta diferència percentual disminueix lleugerament i gradualment des de 2004, any en què va ser d'un 12%.

⁶⁰ En la taula A 14 de l'annex es mostren en nombres absoluts els sexennis i els períodes sexennals.

TAULA 58

Evolució del rendiment sexennal del PDI, per sexe i categoria

CATEGORIA		2004	2005	2006	2007	2008
Catedràtic/a universitat	Dones	78,7	78,3	80,9	83,8	85,6
	Homes	83,9	83,6	85,2	86,5	86,5
Catedràtic/a EU	Dones	14,5	18,0	19,5	15,5	15,2
	Homes	24,4	25,9	28,6	27,2	24,3
Titular universitat	Dones	58,6	58,9	59,1	57,2	57,3
	Homes	59,6	59,3	59,8	58,5	58,4
Titular E U	Dones	5,5	5,6	6,8	6,1	1,1
	Homes	7,4	7,5	8,1	7,2	0,3
TOTAL	Dones	48,2	48,7	49,7	50,3	51,6
	Homes	60,1	59,7	60,8	61,0	61,4

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si observem el rendiment per categories, les xifres més elevades corresponen al cos de catedràtics/es d'universitat, un índex de rendiment que tendeix a equiparar-se entre els homes i les dones amb el pas dels anys (86,5% i 85,6%, respectivament, l'any 2008).

El segon lloc l'ocupen els titulars d'universitat, categoria en què els índexs es mantenen bastant estables i amb diferències escasses o inapreciables per sexe, encara que també els homes presenten valors més alts que les dones (58,4% i 57,3%, respectivament, per a l'últim any).

El cos de catedràtics/es d'escola universitària ocupa la tercera posició en aquest índex de productivitat investigadora. Els docents presenten en l'any 2008 un rendiment del 24,3%, mentre que en les docents és del 15,2%. A més, encara que presenta oscil·lacions, la diferència tendeix a mantenir-se durant aquest període.

Finalment, el cos de titulars d'escola universitària obté valors molt distants dels anteriors i, excepte l'any 2008, en el qual la productivitat de professors va ser molt exigua, continua mantenint la pauta observada per a totes les categories i en tots aquests anys: el rendiment investigador de les dones és inferior al dels homes.

L'Alt Consell Consultiu en Investigació i Desenvolupament de la Presidència de la Generalitat Valenciana proporciona dades de les universitats de la Comunitat Valenciana que semblen indicar un canvi de tendència (taula 59). A mesura que es redueix l'edat del personal acadèmic, l'activitat investigadora de les dones es va equiparant a la dels homes, de tal manera que si entre els i les investigadores majors de 65 anys només el 15% són dones, aquesta xifra es duplica entre els de 55 a 65 anys i creix gradualment fins a representar més de la meitat en els menors de 25 anys.

TAULA 59

Investigadors/es de les universitats de la Comunitat Valenciana per sexe i grup d'edat, 2005-07

	EDAT						TOTAL
	< 25	25 a 34	35 a 44	45 a 54	55 a 65	> 65	
Investigadors i investigadores	1.346	3.151	3.157	2.175	1.301	129	11.259
Investigadores	691	1.482	1.278	751	378	19	4.599
% Dones	51,4	47,0	40,5	34,4	29,1	15,0	40,8

Font: Alt Consell Consultiu en Recerca i Desenvolupament de la Presidència de la Generalitat Valenciana. Informe anual.

L'experiència investigadora del personal acadèmic és un criteri fonamental per a formar part dels tribunals que jutgen les tesis doctorals. Els departaments trameten a la comissió responsable del doctorat una proposta de deu doctors especialistes en la matèria de la tesi o d'una altra que tinga afinitat, amb un informe raonat de la seua experiència investigadora acreditada, i la comissió nomena el tribunal entre els membres proposats o, si ho considera convenient, pot nomenar experts/es no inclosos/as en la proposta.

TAULA 60
Evolució de la composició dels tribunals de tesi, per sexe. %

CENTRE	2006		2007		2008		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	Dones	Homes
ETS Enginyeria	26,7	73,3	66,7	93,3	0,0	100,0	10,9	89,1
EU Magisteri					20,0	80,0	20,0	80,0
FCAF i E	30,0	70,0	20,0	80,0	0,0	100,0	20,0	80,0
FC Socials	60,0	40,0	32,0	68,0			40,0	60,0
F Geografia Hist.	24,0	76,0	22,9	77,1	31,1	68,9	26,2	73,8
F Medicina i Od.	10,3	89,7	12,4	87,6	17,8	82,2	13,7	86,3
F Biològiques	23,3	76,7	25,2	74,8	26,6	73,4	25,2	74,8
F. Dret	24,1	75,9	16,5	83,5	28,6	71,4	21,9	78,1
F. Farmàcia	44,5	55,5	40,0	60,0	35,7	64,3	40,2	59,8
F. Filologia	32,6	67,4	27,1	72,9	31,4	68,6	30,6	69,4
F. Filosofia	27,7	72,3	25,0	75,0	22,0	78,0	25,0	75,0
F. Físiques	10,0	90,0	10,0	90,0	8,9	91,1	9,6	90,4
F. Matemàtiques	10,0	90,0	5,9	94,1	22,9	77,1	13,9	86,1
F. Psicologia	46,1	53,8	51,4	48,6	51,8	48,2	50,4	49,6
F. Químiques	20,2	79,8	26,0	74,0	14,7	85,3	21,0	79,0
F. Economia	32,6	67,3	22,1	77,9	29,5	70,5	23,4	76,6
TOTAL	24,6	75,4	23,0	77,0	25,5	74,5	24,2	75,8

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 60 mostra el percentatge de dones i d'homes que han format part d'aquests tribunals en els anys 2006, 2007 i 2008, i els centres en què es va realitzar la defensa de les tesis.⁶¹ Durant aquests anys, una quarta part dels membres dels tribunals van ser dones i es van donar diferències notables entre uns centres i altres. En la Facultat de Físiques i a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria, les dones s'acosten al 10%, un poc inferior a la participació en els tribunals de la Facultat de Medicina i de la Facultat de Matemàtiques, pròxima al 14%. El cas contrari es dona en la Facultat de Psicologia, on les dones aconseguixen la màxima presència i arriben al 50%, i en la Facultat de Ciències Socials, en què la seua participació en els tribunals representa el 40%.

Si com a paràmetre per a mesurar d'una manera aproximada la desigualtat es comparen aquestes dades amb les del personal adscrit als centres, es comprova una discordança significativa en tots els casos indicats: les dones es troben sempre infrarepresentades. La Facultat de Físiques és on més s'aproxima la proporció de professores adscrites al centre i la proporció de dones en tribunals de tesi (13% i 10%, respectivament), però en l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria, en la Facultat de Medicina i en la de Matemàtiques el percen-

⁶¹ Els nombres absoluts es poden consultar en la taula A 15 de l'annex.

tatge d'acadèmiques duplica el percentatge de les que van formar part dels tribunals. D'altra banda, en Psicologia i Ciències Socials les professores adscrites representen un percentatge set punts superior al de la seua participació en els tribunals.

En definitiva, els diferents indicadors sobre l'activitat investigadora situen també les dones en una posició de desavantatge. Pot ser que les dones dediquen més temps que els homes a la docència, la qual cosa comporta la lògica reducció de la seua producció científica. No obstant això, mentre que per a l'activitat investigadora es poden emprar diferents instruments de mesura, per a la docent no tenim les eines necessàries i només ens pot proporcionar algun indici l'avaluació que fan els estudiants, per això s'han de consultar els resultats de les enquestes que emplenen periòdicament.

En qualsevol cas, fins ara la divisió sexual del treball també jerarquitzava la docència i la investigació, i encara que ambdues activitats formen part de les tasques del personal acadèmic, la docència està menys reconeguda (Izquierdo, 2008).

Abans de veure com els estudiants avaluen el professorat, cal que ens detinguem en les ajudes per a la formació del personal investigador, importants des del punt de vista quantitatiu i qualitatiu. D'una banda, les estadístiques de l'últim lustre indiquen que una mitjana de 640 investigadors en gaudeixen cada any; de l'altra banda, posen de manifest que les dones són les beneficiàries principals. Efectivament, tal com informa la taula 61, de les diferents modalitats de beques concedides des del 2003 fins al 2007, i sense excepcions, el nombre de dones ha estat sempre superior al d'homes i oscil·la entre quasi el 51% i el 60%.⁶² La major part són les del subprograma FPI del Ministeri per a possibilitar la formació científica dels i les titulades superiors universitaris que desitgen realitzar una tesi doctoral en qualsevol àrea de coneixement, amb la possibilitat de formació en projectes d'investigació concrets finançats pel Pla Nacional de R+D+I, entre d'altres.

TAULA 61

Evolució de les ajudes per a la formació del personal investigador, per sexe. %

TIPUS D'AJUDES	2003		2004		2005		2006		2007	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
V Segles	59,5	40,5	52,6	47,4	50,6	49,4	51,6	48,4	54,9	45,1
Pròpies de la Univ. de València	57,0	43,0	57,1	42,9	59,4	40,6	58,0	42,0	55,6	44,4
Administració Autonòmica	58,5	41,5	56,2	43,8	54,0	46,0	51,3	48,7	52,9	47,1
Administració de l'Estat	51,8	48,2	52,3	47,7	54,0	46,0	53,9	46,1	52,2	47,8
TOTAL	55,6	44,4	52,3	47,7	55,0	45,0	54,2	45,8	53,3	46,7

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Les àrees de coneixement a què s'associen aquestes beques corroboren de nou el desequilibri de sexes entre dones i homes. Les dades que sobre això presenta la publicació *La Universitat de València des de la perspectiva de gènere (2003-2007)* indiquen un nombre més gran de becaris que de becàries en l'àrea d'ensenyances Tècniques.

Com se sap, el professorat universitari té com a funcions principals la docència, la investigació, la gestió i la transferència de coneixements. L'avaluació docent es realitza actualment a escala estatal (habilitació per a numeraris, acreditació per a aspirants a professorat contractat), a escala autonòmica (acreditació d'aspirants a contractats, avaluació per a con-

⁶² Els valors absoluts es poden consultar en la taula A 16 de l'annex.

cessió de trams autonòmics) i institucional (avaluació per a la concessió de trams docents). És en aquest darrer nivell on les universitats espanyoles elaboren i despleguen normatives ad hoc per a avaluar la docència impartida pel PDI.

La *Normativa de l'avaluació de la docència* de la Universitat de València⁶³ desenvolupa l'article 174 dels Estatuts, que fa referència a l'avaluació de la docència del personal docent i investigador i indica la necessitat de tenir en compte l'opinió dels estudiants.

La fórmula que proposa consisteix a avaluar la docència que imparteix un professor o professora cada cinc anys, sempre que es tinga informació sobre la seua qualitat, i a avaluar tota la docència cada any quan no n'hi haja garantia. Els objectius són diagnosticar i delimitar les deficiències, posar a disposició del professorat mitjans per millorar-la, utilitzar la informació individual per a la promoció del professorat (concursos, beques, anys sabàtics...) i els premis que estableix la legalitat vigent, així com demanar responsabilitats per incompliment de les obligacions docents.

Els efectes de l'avaluació⁶⁴ seran determinants per al reconeixement dels quinquennis de docència i la retribució econòmica que reporten. A més, una avaluació anual es considerarà satisfactòria quan la mitjana total (fent la mitjana dels diferents grups i enquestes) de tots els blocs de l'enquesta que es passe als estudiants siga superior a 2,5.

En els últims sis cursos acadèmics s'han avaluat un total de 9.668 docents, dels quals 3.911 són dones, xifra que equival al 40,5% del professorat. En el curs 2007/08 es van avaluar 1.805 professors: 1.064 homes i 741 dones.

A la taula 62 es recull la mitjana global de l'avaluació en els sis últims cursos. El primer que cal destacar és que tant professores com professors superen àmpliament la puntuació mitjana que es considera una avaluació satisfactòria (2,5, segons la normativa vigent). També s'hi observa que la valoració de les dones està per damunt de la dels homes en tots els cursos, excepte el curs 2004/05, i que les diferències s'escurcen en l'últim, on les mitjanes gairebé s'igualen.

TAULA 62

Evolució de l'avaluació de la docència. Mitjana global per sexe

CURS	DONES	HOMES
2002/03	3,812	3,765
2003/04	3,806	3,781
2004/05	3,857	3,863
2005/06	3,924	3,866
2006/07	3,960	3,919
2007/08	3,974	3,965

Font: Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu.

Si ens fixem en els blocs temàtics que avalua l'enquesta⁶⁵ (compliment de les obligacions docents, programació i materials, desenvolupament de la classe, tutories i actitud amb els estudiants), s'adverteix una situació molt semblant: la valoració mitjana de les docents, excepte en ben poques ocasions, és més favorable, i les distàncies es redueixen fins que quasi s'equiparen en el darrer curs.

⁶³ Aprovada i inclosa en l'acta de la Junta de Govern de la Universitat de València 2001/323, de 23 d'octubre de 2001, modificada pel CG de 24 de setembre de 2002.

⁶⁴ Article 5 de la Normativa.

⁶⁵ Cf. les taules A 17-20 de l'annex.

Així, doncs, les dones ixen més airoses en un dels capítols que es tenen en compte a l'hora d'obtenir mèrits per a la millora de la trajectòria universitària. Tanmateix, com hem destacat anteriorment, en l'actualitat hi ha notables diferències entre l'avaluació docent i la investigadora. Encara més, fins i tot hi ha queixes sobre l'absència generalitzada d'una valoració correcta. La manca d'importància de l'avaluació docent sobre la carrera professional del professorat és un dels motius pel quals la docència, malgrat les proclames sobre la seua transcendental importància, ha quedat relegada a un treball secundari de la universitat, realitzat sense massa motivacions i adjudicada al personal amb menor projecció professional. Com bé ens recorda María Teresa Paramio, un exemple evident n'és que qualsevol càrrec de gestió o lideratge de projectes d'investigació comporta sistemàticament una reducció de la càrrega docent (mai no es parla de "càrrega" investigadora). La idea que subjau en aquests mecanismes és que qualsevol pot ser suplent d'un o una docent sènior. Tanmateix, ningú se li passa pel cap tenir suplents en els càrrecs de gestió o en la investigació (Paramio, 2007: 38).

Tampoc no es pot obviar en aquesta anàlisi el fet que el personal docent i investigador de la Universitat de València té dret a una "formació permanent, amb la finalitat de garantir la millora constant de la seua tasca docent i investigadora". Aquesta formació pot desenvolupar-se "en una altra universitat o institució acadèmica o científica",⁶⁶ tant d'Espanya com de fora, per la qual cosa resulta interessant conèixer si es produeixen diferències per sexe en les sol·licituds de llicències d'estudis per a estades fora del país.

En principi, tenint en compte les asimetries en les responsabilitats domèstiques i en l'assumpció de càrregues familiars que es produeixen entre ambdós sexes, es podria suposar que les dones troben més dificultats i obstacles per a millorar o completar la seua formació a l'estranger. Tanmateix, les dades no semblen confirmar aquest supòsit.

En efecte, tal com es desprèn de les xifres de la taula 63, el nombre de professores que ha romàs en institucions acadèmiques o científiques estrangeres durant els últims anys ha enregistrat un augment sostingut, la qual cosa no ha passat en el cas dels professors. En conseqüència, les dones representen un percentatge cada vegada més gran del personal docent i investigador que gaudeix d'aquests permisos, i passen de representar el 30% el 2004 al 35% el 2008, una xifra molt pròxima a la proporció de dones entre el PDI en l'actualitat.

TAULA 63

Evolució de les estades a l'estranger del PDI, per sexe⁶⁷

ANY	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2004	201	29,8	473	70,2	674
2005	219	30,9	490	69,1	709
2006	233	32,7	480	67,3	713
2007	241	33,9	470	66,1	711
2008	153	35,0	284	65,0	437

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Un altre tipus de llicències que pot sol·licitar el personal acadèmic funcionari a temps complet és la d'any o semestre sabàtic. El Rectorat en fa una convocatòria anual a la qual

⁶⁶ Així ho recullen els articles 150 i 158 dels Estatuts.

⁶⁷ Dades d'octubre de 2008.

poden concórrer els docents que complisquen una sèrie de requisits,⁶⁸ entre els quals està el de presentar un pla de treball i aportar, si escau, l'escrit d'acceptació del centre o els centres d'investigació on tinga lloc l'activitat investigadora.

Les llicències per any sabàtic concedides durant els últims sis cursos han estat 210, 59 a dones i 151 a homes, és a dir, el 28% i 72%, respectivament (taula 64). Encara que s'aprecia que en els dos últims anys la proporció de dones s'ha elevat, novament trobem una distribució per sexe que se situa molt per sota de la distribució general.

TAULA 64

Evolució de les llicències atorgades al PDI per any sabàtic

CURS	DONES	HOMES	TOTAL
2003/04	8	21	29
2004/05	8	28	36
2005/06	8	29	37
2006/07	11	27	38
2007/08	13	23	36
2008/09	11	23	34
TOTAL	59	151	210

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

D'altra banda, només amb les estadístiques no és possible valorar si les anomenades atencions informals a terceres persones produeixen desigualtats en la carrera acadèmica. Des de 2004 fins a octubre de 2008 no hi ha hagut sol·licituds de reducció de jornada per atenció de fills menors de 12 anys o de menors de 12 anys discapacitats, i de les xifres insignificants dels qui han demanat excedències voluntàries per atenció de fills o filles (cap per a l'atenció d'altres familiars), no es pot extraure cap conclusió.⁶⁹

L'impacte de l'esfera privada de les docents en el terreny professional va ser analitzat en l'estudi doctoral esmentat sobre les universitats públiques valencianes, que va arribar a la conclusió següent: una majoria aclaparadora de professores opina que l'assumpció de les càrregues domèstiques constitueix una dificultat en els seus itineraris professionals, mentre que els homes resulten afavorits per una major dedicació de les seues companyes a les responsabilitats familiars.⁷⁰

En conclusió: la majoria dels graduats i graduades que opten per la vida acadèmica enfront de la possibilitat d'iniciar la seua carrera laboral fora de la universitat, han de seguir un itinerari que comença amb la realització d'un programa de doctorat i la participació en els concursos corresponents per un lloc docent i investigador a la universitat. Això suposa emprendre una carrera d'obstacles amb regles complexes i dura competència, tenint en compte les limitades ofertes disponibles, i que culmina amb l'obtenció d'un contracte permanent. En general, aquest procés de selecció implica la pèrdua progressiva de candidats dones per davant dels candidats homes.

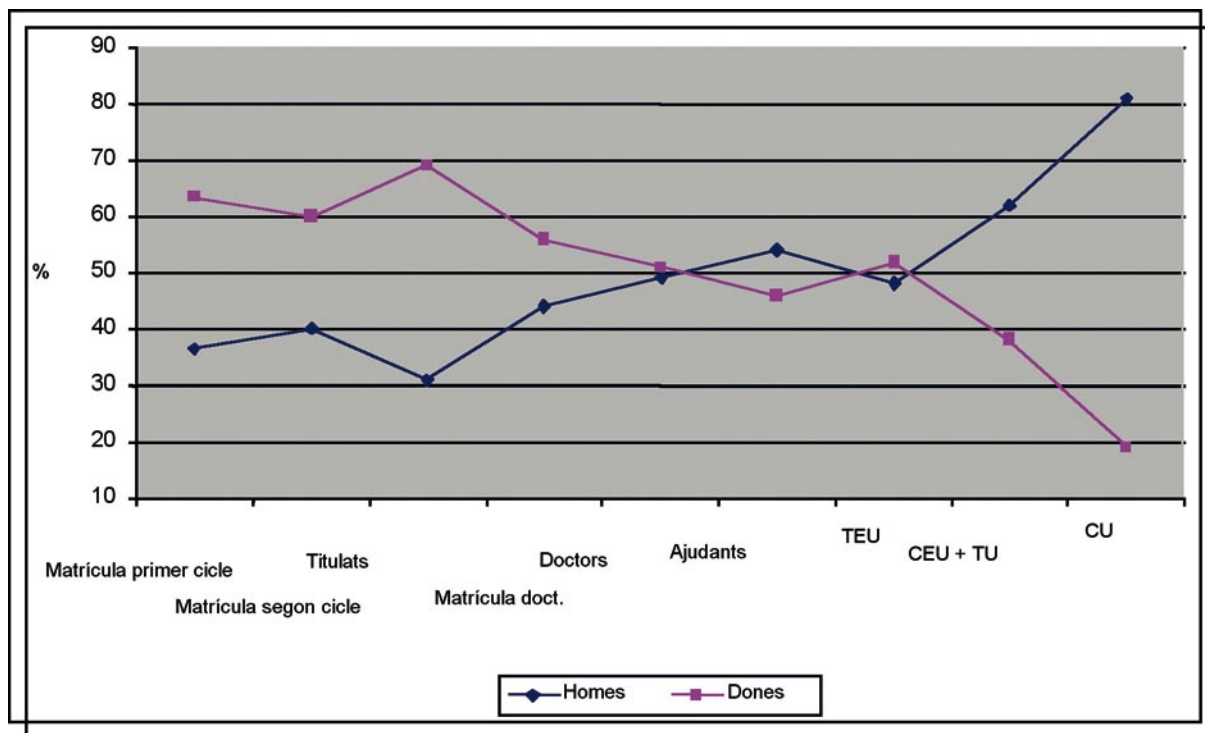
⁶⁸ Els requisits s'exposen en el capítol II, article 6 del *Reglament de permisos, llicències, vacances i situacions administratives del PDI de la Universitat de València*.

⁶⁹ Només ens consta un home en excedència voluntària per atenció de fills en 2004, 2005 i 2008, una dona en 2004, dues en 2005 i tres en els dos anys següents.

⁷⁰ E. Escolano Zamorano, (2004), op. cit.

D'aquesta manera, el predomini inicial de les dones com a estudiants, observat en l'apartat de l'informe dedicat a aquest col·lectiu, es confirma i reforça a l'hora d'obtenir la titulació. Però a mesura que ens aturem en etapes més avançades de la carrera acadèmica, concretament en el pas del doctorat a l'etapa de professor, es detecta un punt crític que marca les desigualtats quant als itineraris i les oportunitats que tenen homes i dones dins del món acadèmic, cosa que queda ben reflectida en l'anomenat diagrama de tisora següent.

GRÀFIC 16
Proporció d'homes i dones en la carrera acadèmica 2007/2008

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En la representació sintètica que ofereix el gràfic 16, s'observa com el percentatge de dones titulades supera de manera destacada el d'homes en idèntica situació, però en canvi, en les categories professionals acadèmiques de més nivell, molt especialment en les càtedres, els homes estan hiperepresentats. Hi ha, per tant, un contrast notori entre oportunitats acadèmiques i oportunitats professionals en la carrera universitària.

3. Personal d'administració i serveis

3.1. COM ES DISTRIBUEIX: RÈGIM JURÍDIC I GRUP PROFESSIONAL

A principis de l'any 2009, el personal d'administració i serveis comptava amb un total de 1.773 persones, cosa que representa prop d'un terç del personal de la Universitat de València. A diferència del PDI, el PAS és un col·lectiu feminitzat, ja que de cada tres membres dos són dones, el 65,3%, enfront del 34,7% d'homes (taula 65). Aquesta distribució és una mica diferent de la mitjana de les universitats espanyoles, encara que les xifres per al conjunt del país també corroboren la seua feminització (el 58,6% són dones).⁷¹

TAULA 65
Evolució de la distribució del PAS, per sexe

ANY	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2003	1.014	64,2	566	35,8	1.580
2004	1.037	64,7	567	35,3	1.604
2005	1.080	65,3	573	34,7	1.653
2006	1.093	64,8	593	35,2	1.686
2007	1.123	64,2	625	35,8	1.748
2008	1.160	65,6	609	34,4	1.769
2009	1.157	65,3	616	34,7	1.773

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La proporció actual per sexes en la nostra universitat és molt semblant a la dels últims anys, durant els quals s'ha produït un lleuger augment percentual del nombre de dones (un punt), però que és molt significatiu en nombres absoluts, ja que, dels 193 membres que s'han incorporat des de l'any 2003, 143 són dones i 50 són homes.

⁷¹ *Datos básicos del sistema universitario español. Curso 2008/09.*

Si indaguem la composició per edats, podem advertir que des del 2003 fins al 2008 el PAS amb edats inferiors als 30 anys experimenta un increment, tal com es desprèn de la lectura de la taula 66. També s'observa un altre tret que contrasta amb el professorat: en el personal d'administració i serveis la població masculina és lleugerament més jove que la femenina, amb una mitjana d'edat de 44,5 i 45,5, respectivament.⁷²

TAULA 66

Evolució de la distribució de les dones i els homes del PAS, per edat. %

EDAT	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< de 30	0,1	0,5	0,3	0,9	0,3	1,4	0,5	1,5	2,4	3,2	0,9	2,6
30 a 40	21,3	26,7	23,3	27,0	25,0	28,1	25,8	29,7	26,0	29,6	27,6	28,7
> de 40	78,6	72,8	76,4	72,1	74,7	70,5	73,7	68,8	71,6	67,2	71,5	68,7
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Ara bé, com que el grup més gran en els dos sexes té edats superiors als 40 anys, caldrà conèixer com es distribueixen per cohorts els qui sobrepassen aquest llindar d'edat. La taula 67 presenta aquesta informació a data 1 de gener de 2008 i 1 de gener de 2009.

TAULA 67

Distribució de les dones i els homes del PAS major de 40 anys, per edat i sexes (%)

EDAT	2008		2009	
	D	H	D	H
< de 40	280 (24,1)	159 (26,1)	238 (20,6)	139 (22,6)
40 a 49	534 (46,0)	300 (49,3)	552 (47,7)	313 (50,8)
50 a 59	275 (23,7)	116 (19,0)	292 (25,2)	130 (21,1)
60 i més	71 (6,1)	34 (5,6)	75 (6,5)	34 (5,5)
TOTAL	1.160 (100)	609 (100)	1.157 (100)	616 (100)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En primer lloc, cal assenyalar que en l'any 2009 s'interromp la tendència al rejuveniment del personal d'administració i serveis: en els dos sexes decreix el valor percentual dels menors de 40 anys, que passen a representar el 20,6% en les dones i el 22,6% en els homes. En segon lloc, s'aprecia que prop de la meitat té, al començament de 2009, edats compreses entre els 40 i 49 anys (el 47,7% de les dones i el 50,8% dels homes). No obstant això, el segon grup més nombrós en les dones és el de 50 a 59 anys, al qual pertany una de cada quatre, mentre que en aquest grup se situen aproximadament un de cada cinc homes i és, doncs, el tercer grup més nombrós en els homes, per darrere del més jove. Finalment, els que ja han complert els 60 anys només representen el 6,5% de les dones i el 5,5% dels homes.⁷³

L'apartat 1 de l'article 73 de la llei orgànica 6/2001, d'universitats, determina que el personal d'administració i serveis de les universitats estarà format per personal funcionari de les escales de les pròpies universitats i personal laboral contractat per la mateixa universitat,

⁷² Recull de dades estadístiques, curs 07/08.

⁷³ No s'ha obtingut informació referida a les jubilacions anticipades del PAS.

així com per personal funcionari pertanyent als cossos i escales d'altres administracions públiques. La llei orgànica 4/2007, que modifica l'apartat 2 de l'article anterior referent a les funcions del PAS, estableix que li correspon "la gestió tècnica, econòmica i administrativa, així com el suport, l'assessorament i l'assistència en el desenvolupament de les funcions de la universitat, i el suport, l'assistència i l'assessorament a les autoritats acadèmiques, l'exercici de la gestió i administració, particularment en les àrees de recursos humans, organització administrativa, assumptes econòmics, informàtica, arxius, biblioteques, informació, serveis generals, serveis científicotècnics, així com el suport a la investigació i la transferència de tecnologia i a qualssevol altres processos de gestió administrativa i de suport que es determine com a necessari per a la universitat en el compliment dels seus objectius".

En principi, el personal funcionari i el personal contractat realitzen funcions diferents. Mentre que els funcionaris exerceixen funcions administratives i de gestió, els contractats laborals tenen funcions tècniques i de serveis. No obstant això, sovint aquesta distinció resulta un poc difusa.

Les estadístiques d'octubre de 2008 indiquen la següent distribució del PAS per règim contractual:⁷⁴ el 61,8% són funcionaris/es de carrera (1.093 en xifres absolutes), el 27,6 són funcionaris/es interins/es (488), el 6,2% són laborals (110), el 2,2% laborals interins, i un altre 2,2%, eventuais (39 en els dos últims casos). La distribució que en el transcurs d'aquests anys ha presentat cada sexe és la que recull la taula 68 (a la taula A 21 de l'annex es mostren les xifres absolutes).⁷⁵

TAULA 68

Evolució del règim contractual de dones i d'homes del PAS. %

RÈGIM CONTRACTUAL	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Funcionari/a de Carrera	69,7	65,0	68,2	63,7	65,6	63,0	65,3	63,2	62,3	59,7	61,9	61,6
Funcionari/a interí/na	15,0	12,7	16,8	14,1	19,5	15,4	22,7	17,4	26,6	19,7	30,2	22,6
Laboral	6,7	14,3	5,9	13,2	5,5	12,4	4,7	10,3	4,6	10,2	3,9	10,5
Laboral interí	3,2	5,3	3,4	5,5	3,4	5,9	3,4	5,9	3,0	5,4	1,4	3,8
Eventual	5,4	2,7	5,7	3,5	6,0	3,3	3,9	3,2	2,9	4,5	2,6	1,5
Pràctiques	-	-	-	-	-	-	-	-	0,6	0,5	-	-
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

En el col·lectiu de dones, la proporció de funcionàries de carrera ha estat i és superior a la dels homes, encara que la diferència ha anat escurçant-se i ara és irrellevant: representa en ambdós col·lectius gairebé el 62% (xifra inferior a la que enregistraven el 2003).

El funcionariat interí ha anat guanyant més pes en els dos sexes i ha duplicat el seu valor, però és sensiblement superior la xifra en el PAS femení (30,2% enfront del 22,6% masculí en 2008).

Els contractes laborals, al contrari, han experimentat un descens en ambdós sexes, encara que representen més proporció en els homes (10,5% enfront de 3,9%).

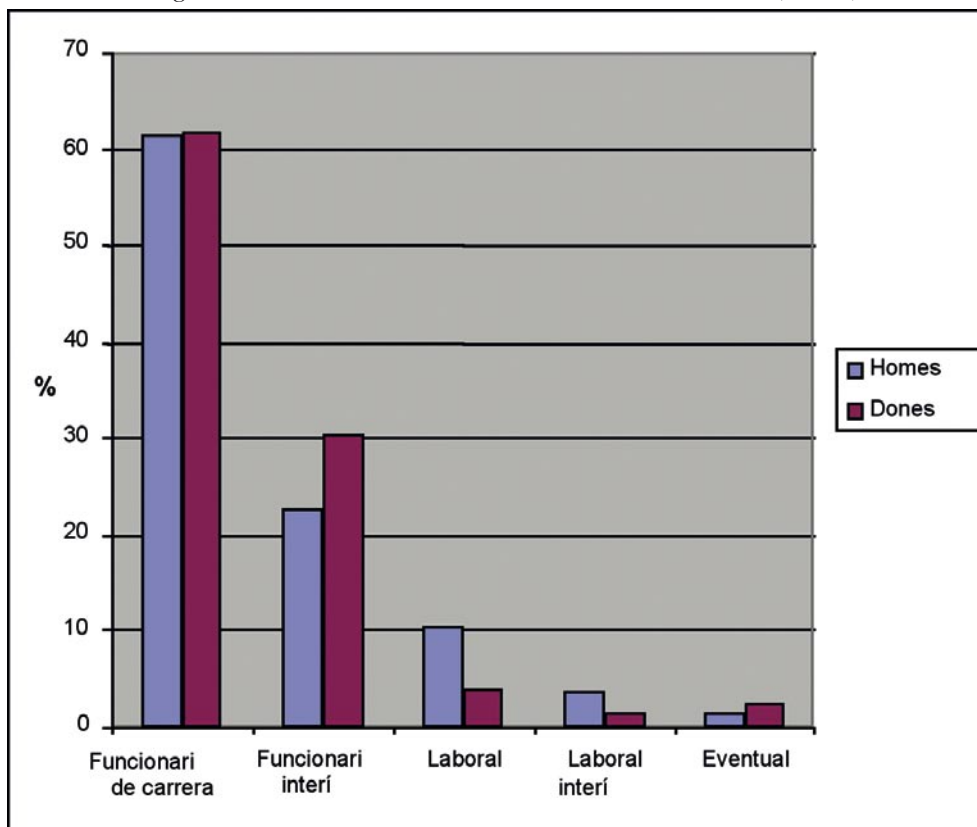
⁷⁴ S'ha fet servir la classificació que s'utilitza en el *Recull de dades estadístiques* de la Universitat de València.

⁷⁵ Cal aclarir que l'any 2007 es produeixen canvis de denominació. El funcionariat interí passa a agrupar-se en quatre modalitats diferents: per substitució, de programa, d'excés de treball i de vacant, cosa que explica l'important increment d'aquest grup i el descens de la categoria d'eventuals, és a dir, no es tracta d'un augment real quant a nombre de places vacants.

Finalment, el PAS laboral interí i l'eventual⁷⁶ té menor pes estadístic, també inferior ara al que hi ha hagut en aquest període, encara que entre les dones hi ha més treballadores eventuais i entre els homes més laborals interins.

A partir d'aquestes xifres es pot concloure que la diferència percentual més destacable, quant al règim contractual, és que en el PAS femení hi ha més funcionariat interí i en el masculí més contractats laborals, tal com es pot apreciar en el gràfic següent.

GRÀFIC 17
Règim contractual de dones i d'homes del PAS (2008)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Una altra distinció important en els llocs de treball del PAS es l'adscripció a l'administració general o a l'administració especial. A l'administració general correspon l'exercici de les funcions comunes i relacionades amb l'activitat de producció d'actes administratius. Per a la prova de selecció del personal funcionari de carrera s'exigeix una formació de caràcter específicament administratiu. Els llocs de l'administració especial, tot i exercir funcions tendents a la producció d'actes administratius, tenen un caràcter tècnic per raó de l'exercici d'una determinada professió o professions concretes. Per a l'accés a aquests llocs s'exigeix una formació de caràcter tècnic, d'acord amb la titulació requerida.

En conseqüència, és imprescindible distingir entre l'administració general i l'administració especial. De fet, en l'assumpte que ens ocupa es caracteritzen per tenir composicions diferents segons el sexe: al començament de 2009, pertanyien a l'administració general 1.095 membres, dels quals 788 són dones, és a dir, el 72%; a l'administració especial pertanyien

⁷⁶ El personal eventual pot ser per excés puntual de treball o per a l'assessorament dels càrrecs acadèmics.

532, dels quals 300 són dones, cosa que representa el 56%. Aquestes xifres estan recollides a la taula 69, en la qual es mostra, en nombres absoluts i relatius, la distribució de les dones i la dels homes en 2009.

TAULA 69

Règim contractual de dones i d'homes del PAS a data 1 de gener de 2009

RÈGIM CONTRACTUAL	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
Administració General	788	68,1	307	49,8	1.095
Administració Especial	300	25,9	232	37,7	532
Laborals	20	1,7	55	8,9	75
Eventuals	16	1,4	7	1,1	23
Indefinits	33	2,9	15	2,4	48
TOTAL	1.157	100	616	100	1.773

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La comparació de les dades per sexes reflecteix la diferència assenyalada. De les 1.157 dones, quasi set de cada deu estan en l'administració general, mentre que els homes hi estan la meitat dels 616. D'altra banda, a l'administració especial pertanyen el 38% dels homes del PAS de la Universitat de València i el 26% de les dones.

Els llocs de l'administració especial estan en serveis diversos: una gran part, en el curs 2007/08,⁷⁷ al Servei de Biblioteques i Documentació (168), al Servei d'Informàtica (71), a la Clínica Odontològica (33) i al Servei de Política Lingüística (17). Encara que no disposem de les xifres de la distribució per sexe d'aquests llocs, aquesta està molt associada a la titulació que es requereix per al lloc, de tal manera que mentre que en el Servei de Biblioteques predominen les dones, en el d'Informàtica és tot al contrari.

El PAS es distribueix en grups professionals de l'A a l'E. Aquests es van definir en l'article 25 del capítol VI de la llei 30/1984, de mesures per a la reforma de la funció pública, de la manera següent:

- Grup A: títol de doctor, llicenciat, enginyer, arquitecte o equivalent.
- Grup B: títol de diplomat universitari, enginyer tècnic, arquitecte tècnic, formació professional de tercer grau o equivalent.
- Grup C: títol de batxillerat, formació professional de segon grau o equivalent.
- Grup D: títol de graduat escolar, formació professional de primer grau o equivalent.
- Grup E: certificat d'escolaritat.

Si separem la població femenina i la masculina segons aquests grups professionals s'entreveuen importants contrastos per sexe durant aquests últims anys (taula 70 en nombres absoluts i taula 71 en percentatges).

⁷⁷ Recull de dades estadístiques, curs 2007/08.

TAULA 70

Evolució de la distribució de dones i d'homes del PAS, per grup professional

GRUP	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
A	49	41	54	45	60	50	65	57	89	85	68	70	82	75
B	90	61	97	66	103	67	105	69	110	70	116	68	107	70
C	328	210	331	201	637	252	657	264	663	295	725	301	728	308
D	460	215	475	216	201	166	193	170	190	142	207	146	201	145
E	87	39	80	39	79	38	73	33	71	33	44	24	39	18
TOTAL	1014	566	1037	567	1080	573	1093	593	1123	625	1160	609	1157	616

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

L'indiscutible predomini de les dones en el PAS no es reflecteix en el grup A, ja que al començament de 2009, dels 157 membres que l'integren, 82 en són dones, és a dir, el 52%, mentre que, com hem assenyalat, el personal femení representa en aquesta data el 65%. Tampoc no es manifesta la preeminència femenina en el grup B, en el qual les dones suposen el 60%. Al contrari, en el grup C les dones arriben al 70%.

TAULA 71

Evolució de la distribució de dones i d'homes del PAS per grup professional. %

GRUP	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
A	4,8	7,2	5,2	7,9	5,6	8,7	5,9	9,6	8,0	13,6	5,9	11,5	7,1	12,2
B	8,9	10,8	9,4	11,6	9,5	11,7	9,6	11,6	9,8	11,2	10,0	11,2	9,2	11,4
C	32,3	37,1	31,9	35,5	59,0	44,0	60,1	44,5	59,0	47,2	62,5	49,4	62,9	50,0
D	45,4	38,0	45,8	38,1	18,6	29,0	17,7	28,7	16,9	22,7	17,8	24,0	17,4	23,5
E	8,6	6,9	7,7	6,9	7,3	6,6	6,7	5,6	6,3	5,3	3,8	3,9	3,4	2,9
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si ens aturem en la lectura de les xifres percentuals dels diferents grups per sexes, constatarem que, des de 2003 fins al 2009, en els homes sempre ha estat superior el valor que representa el grup A.⁷⁸ En aquest darrer any la proporció és molt desigual: el 7,1% de les dones i el 12,2% dels homes.

El grup B presenta més similitud per sexes, però durant aquests set anys també es dona una proporció superior dels homes. És en el grup C on es dona la gran diferència, perquè si en el PAS femení suposa el 63% el 2009, en el masculí tan sols arriba a la meitat.

També es pot observar que, des de 2003 fins a l'any actual, el nombre de dones en el grup C gairebé s'ha duplicat, mentre que en els homes el creixement ha estat menor, però substancial. Aquest fet obeeix a la promoció del grup C al D quan va desaparèixer l'escala d'auxiliars administratius i es va integrar en l'escala d'administratius (acord de la Junta de Govern de 2004).

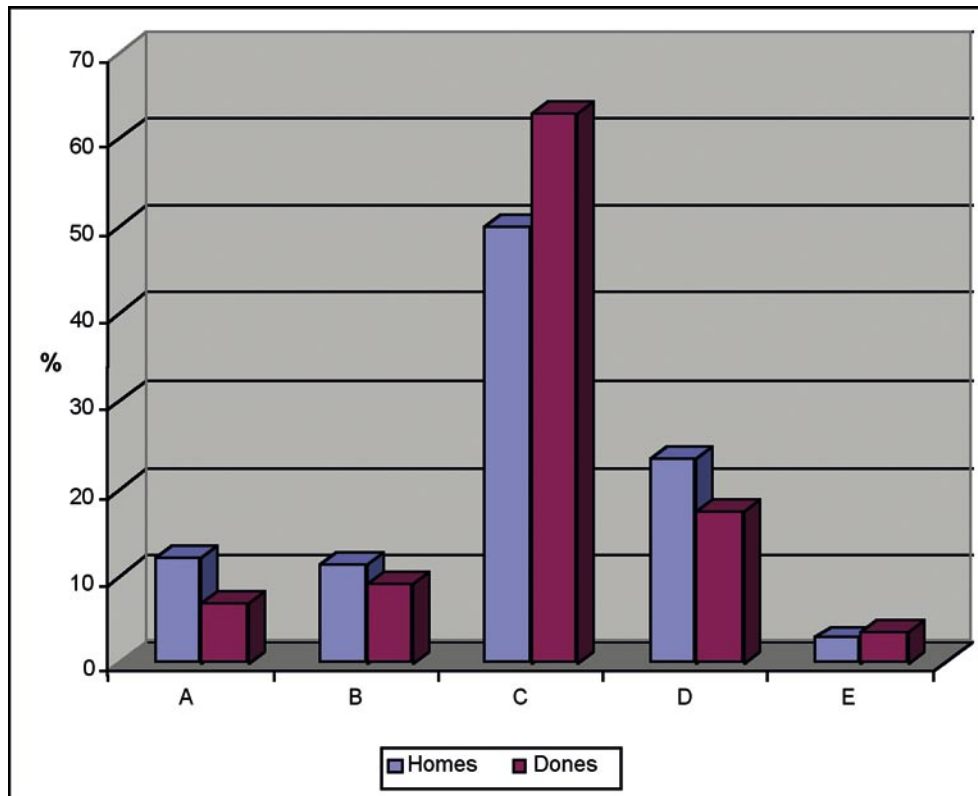
Tampoc no és menyspreable el pes desigual que assoleix el grup D, al qual pertanyen el 23,5% dels homes i el 17,4% de les dones. Finalment, tal com reflecteix la taula, en el grup E se situa al voltant del 3% en ambdós sexes.

⁷⁸ Les importants oscil·lacions que es donen en aquest grup es deuen als contractes eventuais.

Així, doncs, el desequilibri actual entre el PAS femení i el masculí per grups professionals és destacat. El gràfic 18 permet observar amb facilitat aquesta desigualtat per sexe: ofereixen un perfil més masculí els grups A i D, mentre que és clarament femení el C.

GRÀFIC 18

Distribució de dones i d'homes del PAS per grup professional (2009)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si comparem la distribució del PAS de la Universitat de València amb les xifres mitjanes de l'Estat espanyol a l'any 2006,⁷⁹ podem observar que també a Espanya es manté la desigualtat en favor dels homes (12,1% enfront del 7,8% de les dones en l'A i 14,2% enfront del 12,2% de dones en el B). No obstant això, els percentatges de la població masculina i femenina en el grup C són molt semblants, mentre que el grup D és percentualment més nombrós entre les dones, al contrari del que passa a la nostra universitat.

D'altra banda, hem tractat d'examinar si en cada grup sorgeixen diferències per sexe quant al règim contractual. Amb aquesta finalitat, presentem les dades de la taula 72, expressades en nombres absoluts a causa de les xifres tan reduïdes que corresponen a algunes situacions.

⁷⁹ Les xifres d'Espanya procedeixen de l'informe *La universidad española en cifras*, de 2008, p. 114

TAULA 72

Distribució del PAS per grup professional, règim contractual i sexe s (1 de gener de 2008)

RÈGIM CONTRACTUAL	A		B		C		D		E	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Funcionari/a de carrera	52	48	76	47	521	195	67	80	2	5
Funcionari/a interí/na	13	14	32	17	178	60	127	47	-	-
Laboral	-	3	-	3	3	34	9	9	34	15
Laboral interí/na	-	-	-	-	7	9	3	10	6	4
Laboral eventual	2	4	8	1	16	3	1	0	2	0
Personal eventual	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL	68	70	116	68	725	301	207	146	44	24

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Tant en el grup A com en el C tenen la condició funcional una proporció més gran de dones que d'homes: en el primer grup, el 76% de dones enfront del 69% d'homes; en el segon, el 72% i el 65%, respectivament. No obstant això, en el B el percentatge de funcionaris de sexe masculí (69%) és lleugerament superior al de sexe femení (66%), i el grup D és on es produeix una acusada diferència en favor dels homes, ja que si els funcionaris de carrera representen el 55%, el percentatge corresponent a les funcionàries de carrera es redueix al 32% (sis de cada deu dones d'aquest grup són funcionàries interines). Pel que fa al grup E, les xifres són molt diferents, però tenint en compte que es tracta de valors absoluts reduïts, resulta difícil fer-ne una valoració. En qualsevol cas, el predomini del personal laboral en aquest grup és indiscutible en ambdós sexes.

Les següents taules presenten la distribució actual del PAS per grups professionals i llocs de treball, la primera (taula 73) en nombres absoluts i la segona (taula 74) en percentatges.

TAULA 73

Distribució de dones i d'homes del PAS a data 1 de gener de 2009, per grup professional i lloc de treball

GRUP	Administració General		Administració Especial		Altres*		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	D	H
A	29	9	48	60	5	6	82	75
B	19	9	81	55	7	6	107	70
C	566	167	117	95	45	46	728	308
D	139	108	53	19	9	18	201	145
E	35	14	1	3	3	1	39	18
TOTAL	788	307	300	232	69	77	1.157	616

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

*Eventual, laboral i indefinits.

TAULA 74

*Distribució de dones i d'homes del PAS a data 1 de gener de 2009
per grup professional i lloc de treball. %*

GRUP	Administració General		Administració Especial		Altres*		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	D	H
A	3,7	2,9	16,0	25,9	7,3	7,8	7,1	12,2
B	2,4	2,9	27,0	23,7	10,1	7,8	9,2	11,4
C	71,8	54,4	39,0	40,9	65,2	59,7	62,9	50,0
D	17,6	35,2	17,7	8,2	13,0	23,4	17,4	23,5
E	4,5	4,6	0,3	1,3	4,4	1,3	3,4	2,9
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

*Eventual, laboral i indefinits.

La primera constatació que es deriva de la seua anàlisi és que les xifres d'homes i de dones en una i l'altra administració són molt diferents. Si ens aturem primer en l'administració general, comprovem que la proporció de cada sexe és molt semblant en el grup A, B i E, encara que en les dones el percentatge de les que pertanyen al grup A (3,7%) és superior al dels homes (2,9%). La gran diferència es dona en els valors que en cada sexe representen els grups C i D. Si en el C se situen en el 71,8% de les dones, en els homes es redueix al 54,4%, i en el grup D es dona la relació contrària, ja que és just el doble en els homes (35,2% enfront del 17,6% en les dones).

En l'administració especial és on les estadístiques reflecteixen una significativa discriminació del PAS femení. A més de ser superior el nombre d'homes que el de dones en el grup A (60 homes i 48 dones), aquestes xifres representen el 26% dels homes i el 16% de les dones que s'adscriuen a aquesta administració. L'altra gran diferència que cal destacar és la que es dona en el personal del grup D, que suposa el 8,2% dels 232 homes de l'administració especial i quasi el 18% de les 300 dones que pertanyen a aquest tipus d'administració.

Per comprovar si la distribució per grups del personal d'administració i serveis es manté en les diferents generacions encreuarem les dades anteriors amb la variable d'edat (taula 75), tal com vam fer quan vam estudiar el personal acadèmic. No obstant això, ens limitarem a comentar les situacions en què trobem un nombre més gran de persones, ja que en les dades en què les xifres són reduïdes no es poden fer comparacions ni observar tendències.

En el grup A de l'administració especial, podem observar que en els menors de 40 anys la relació per sexe és molt equilibrada (14 dones i 13 homes), però en les tres cohorts següents (fins als 54 anys) el predomini masculí és innegable. En aquesta mateixa administració, el grup B presenta una tendència semblant en les cohorts més joves: les dones superen els homes, mentre que en el C es produeixen oscil·lacions d'uns grups d'edat a altres, encara que en la major part d'aquests és superior la xifra de dones.

En el grup C de l'administració general, que és el grup més nombrós de tots (566 dones i 167 homes), la relació per sexe es va equilibrant a mesura que baixa l'edat. Si en els majors de 60 anys el nombre de dones és vuit vegades superior al d'homes, en la cohort de 55 a 60 anys passa a ser sis vegades superior i, progressivament, descendeix la ràtio entre un sexe i l'altre fins als menors de 40 anys, en què les dones representen un poc més del doble que els homes.

Així, doncs, les dades semblen indicar un equilibri més important en les cohorts més joves.

TAULA 75

Grups professionals de PAS a data 1 de gener de 2009, per sexe i edat

GRUP	EDAT	A. GENERAL		A. ESPECIAL		ALTRES	
		D	H	D	H	D	H
A	Menys de 40	8	4	14	13	2	3
	De 40 a 44	9	2	10	17	1	1
	De 45 a 49	3		7	13	1	1
	De 50 a 54	5	1	7	11		1
	De 55 a 59	2		7	2	1	
	De 60 a 64	2	1	3	4		
B	65 o més		1				
	Menys de 40	2		22	15	7	5
	De 40 a 44	6	1	14	12		1
	De 45 a 49	3	5	22	10		
	De 50 a 54	5	2	6	9		
	De 55 a 59	2	1	13	5		
	De 60 a 64	1		3	3		
C	65 o més			1	1		
	Menys de 40	89	36	29	24	24	8
	De 40 a 44	157	48	33	35	7	6
	De 45 a 49	128	46	30	14	10	13
	De 50 a 54	100	23	9	12	3	6
	De 55 a 59	65	11	8	5	1	10
	De 60 a 64	24	3	8	5		3
D	65 o més	3					
	Menys de 40	20	18	17	7	2	6
	De 40 a 44	48	36	11	3	2	3
	De 45 a 49	31	35	12	3	2	3
	De 50 a 54	16	13	6	2	3	3
	De 55 a 59	11	3	4	1		2
E	De 60 a 64	13	3	3	3		1
	Menys de 40	1				1	
	De 40 a 44	2	2		1		
	De 45 a 49	3	2				
	De 50 a 54	10	5				
	De 55 a 59	8	2				
	De 60 a 64	11	3	1	2	2	1
TOTAL		788	307	300	232	69	77

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València.

3.2. CARRERA PROFESSIONAL

En aquest apartat s'analitza la informació que ha facilitat el Servei d'Anàlisi i Planificació sobre la categoria d'entrada i la categoria actual de tots els i les treballadores que en octubre de 2008 integraven la plantilla del PAS. És important indicar que les xifres totals no coincideixen amb les exposades, perquè les anteriors fan referència a la relació de llocs

de treball (d'estructura), i ara tenim en compte, a més, les substitucions i els contractes per càrrega temporal de treball.⁸⁰

Les dades que oferim permeten conèixer, en primer lloc, com ha evolucionat l'accés d'homes i dones a aquest col·lectiu.

TAULA 76
Període d'ingrés de dones i homes del PAS

PERÍODE	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
1962 a 1969	13	0,9	5	0,7	18
1970 a 1979	134	9,8	39	5,9	173
1980 a 1989	341	24,9	144	21,9	485
1990 a 1999	467	34,1	326	49,5	793
A partir de 2000	415	30,3	145	22,0	560
TOTAL	1.370	100,0	659	100,0	2.029

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 76 mostra el període en què s'han incorporat els i les treballadores del PAS. Si abans de l'any 1970 només hi havia en la plantilla 18 membres del PAS actual, a partir de llavors es produeix un creixement sostingut, especialment espectacular des de 1990 i fins a l'actualitat, de manera que dos de cada tres membres (1.353) ocupen una plaça durant aquests anys. És la dècada de 1990, sens dubte, l'etapa en què més augmenta el personal d'administració i serveis d'ambdós sexes, sobretot en el cas dels homes, ja que en aquest període hi accedeixen la meitat dels homes.

L'entrada de les dones ha estat més gradual i més notòria quantitativament, la qual cosa es tradueix en una proporció de dones sempre més gran sobre el total d'ingressos, tal com es palesa en les dades de la taula 77, que en relació amb el total de persones que s'incorporen en cada període ofereix la xifra absoluta i percentual que correspon a cada sexe (a diferència de la taula anterior, la lectura s'ha de fer ara horitzontalment).

TAULA 77
Període d'ingrés del PAS, per sexe

PERÍODE	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
1962 a 1969	13	72,2	5	27,8	18
1970 a 1979	134	77,5	39	22,5	173
1980 a 1989	341	70,3	144	29,7	485
1990 a 1999	467	58,9	326	41,1	793
A partir de 2000	415	71,4	145	25,9	560
TOTAL	1.370	67,5	659	32,5	2.029

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Un percentatge superior al 70% del personal que va accedir abans de 1990 correspon a les dones i es produeix la diferència més significativa en les incorporacions que van tenir

⁸⁰ La diferència entre unes xifres i altres és especialment acusada en octubre a causa del personal contractat al començament de curs per a matrícula o altres necessitats temporals.

lloc durant aquests anys, en el decenni dels setanta (77,5% població femenina). Les incorporacions dels anys 90 van reduir notòriament aquesta asimetria (les dones suposen el 59% dels nous ingressos), però en l'última dècada s'ha retornat als valors percentuals d'etapes anteriors.

L'ingrés diferencial de dones i homes queda reflectit en les xifres actuals sobre la composició per sexe, que, com hem vist, indiquen que les dones suposen al voltant de dos terços del total del PAS. Evidentment, és una manifestació més de la segregació ocupacional, separació dels mercats de treball femení i masculí, que és possible explicar per la influència dels rols i la socialització de gènere,⁸¹ però també per l'expansió del sector públic i les característiques pròpies de la seua oferta de treball.

Ara bé, encara que la preeminència de les dones és un tret definitori del PAS de la nostra universitat, cal examinar la trajectòria professional de cada sexe per a determinar si l'avantatge de les dones també s'ha produït a l'hora de promocionar. De moment, aquesta anàlisi no es pot fer de manera rigorosa, tenint en compte que no disposem, de moment, d'informació àmplia i comparable sobre la promoció vertical (per oposició i de més abast) i l'horitzontal (per mèrits i dins del mateix grup o categoria). Atès que no disposem de dades per separat, farem l'anàlisi sobre el conjunt, tenint en compte que les xifres poden variar, però les tendències diferencials que es detecten per sexe poden ser indicatives de la situació real.

Les dades de la taula 78 distingeixen la categoria laboral inicial i la que ocupa ara el PAS femení. Per facilitar-ne la visualització, hi hem ombrejat en groc les dades de les persones que han ascendit i amb gris les corresponents a les que romanen en la categoria d'entrada. La seua lectura permet comprovar que han promocionat 858, és a dir, un 62,6%. D'aquestes, la mobilitat més important ha consistit en l'ascens al grup C, ja que 43 s'han promocionat al grup A, 47 al B, 656 al C i 112 al grup D. També és possible observar que la major part de la mobilitat ascendent s'ha produït entre categories contigües, exactament 739 persones, que constitueixen el 86% de la totalitat d'ascensos.

TAULA 78
Categoria d'ingrés i categoria actual del PAS. Dones

ACTUAL					
INGRÉS	A	B	C	D	E
A	39	9	3	1	0
B	13	64	2	0	0
C	13	20	213	1	0
D	13	23	594	134	4
E	4	4	62	112	42
TOTAL	82	120	874	248	46

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

D'altra banda, les dades corroboren el que en l'apartat anterior havíem indicat: el transvasament del grup D al grup C, després de l'extinció de l'escala d'auxiliar administratiu, que va ser molt significatiu en la població femenina.

⁸¹ Com la menor dificultat per a poder compatibilitzar l'activitat laboral en l'administració pública amb les responsabilitats familiars.

La taula 79 mostra les trajectòries del PAS masculí, en la qual s'observa que s'han promocionat 368 dels 659 homes (un 55,8%), de la manera següent: 37 al grup A, 33 al B, 201 al C i 97 al D. D'altra banda, la gran majoria (262) han ascendit a una categoria limítrofa, és a dir, el 71%.

TAULA 79
Categoria d'ingrés i categoria actual del PAS. Homes

ACTUAL					
INGRÉS	A	B	C	D	E
A	41	4	0	1	0
B	15	35	1	0	0
C	9	18	131	2	0
D	11	10	132	53	1
E	2	5	69	97	22
TOTAL	78	72	333	153	23

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Si establim la comparació entre sexes, apreciem les diferències següents: primer, les dones es promocionen més que els homes (62,6% i 55,8%, respectivament); segon, en ambdós casos la mobilitat predominant és la que es produeix al grup C; tercer, en els dos casos també s'ha ascendit fonamentalment a la categoria immediata superior. No obstant això, la diferència bàsica es detecta en l'abast de la mobilitat, ja que les dones que han ascendit més d'una categoria han estat 119, mentre que els homes han estat 106. Xifres molt semblants, però que en termes relatius representen el 8,7% i el 16,1%, respectivament, del total de persones del seu sexe. Així, doncs, es tracta d'una diferència tan accentuada que resulta poc versemblant que la promoció real no reflectisca aquesta disparitat.

Com ja indicàrem en l'anàlisi del PDI, les estadístiques mostren com se situen en la jerarquia laboral les dones i els homes, però no aclareixen les circumstàncies personals que han influït en els seus itineraris. Tampoc no podem conèixer per ara les dades sobre excèdències o reduccions de jornada per a l'atenció de fills. En tot cas, sí s'adverteix que són considerablement més les dones que les sol·liciten: en octubre de 2008 hi havia en excèdència vuit homes per 18 dones, i tenien reducció de jornada cinc homes per 32 dones.

En aquestes pàgines s'han identificat aspectes i dimensions que requereixen una informació més detallada per a poder aprofundir o aclarir situacions específiques. L'objectiu que hem perseguit ha estat la descripció dels llocs de treball ocupats pels membres del PAS de la Universitat de València per poder determinar possibles situacions de falta d'igualtat d'oportunitats.

Aquestes dades inicials s'haurien de completar amb informació sobre les expectatives i les valoracions de les carreres laborals dels membres del PAS, la qual cosa permetria conèixer els motius i les raons d'aquest comportament diferencial. A més, es podrien relacionar, potser, amb les decisions privades que ambdós sexes prenen a l'hora de conciliar les responsabilitats laborals i la vida familiar.

4. Personal vinculat a projectes d'investigació

A la Universitat de València, com en moltes altres universitats espanyoles, hi ha un col·lectiu format per persones de característiques heterogènies i en diversitat de situacions que s'encarrega de realitzar funcions de suport a la investigació. Està integrat per investigadors/es, assistents/es d'investigació i gestors de projectes d'investigació vinculats als departaments en què es porten a terme els diferents projectes. La seua procedència, tal com avançàvem, és diversa, atès que poden estar vinculats a projectes europeus, estatals, autonòmics i de la mateixa universitat. Tots ells són contractats i contractades laborals temporals, subjectes a la durada del projecte, i a diferència de la resta del personal les seues remuneracions es financen amb els fons dels projectes. Les seues tasques es realitzen sota la supervisió dels i les investigadores que els dirigeixen, i consisteixen, almenys per a una part d'aquest grup, en activitats acadèmiques d'investigació.

Per això, aquest grup s'analitza distingint-lo de la resta, perquè si bé legalment aquest personal no és part del PDI ni tampoc del PAS, encara que formalment pertany a aquest últim, un sector d'aquest col·lectiu comparteix amb el personal acadèmic moltes característiques, i altres tenen tasques que s'assemblen més a les del personal d'administració.

El personal vinculat a projectes d'investigació ha experimentat un creixement ràpid durant els últims anys i en l'actualitat està integrat per 805 persones, la qual cosa representa al voltant del 13% del total del personal de la Universitat de València. Està compost per 427 dones (53%) i 378 homes (47%), cosa que reflecteix que hi ha un equilibri més gran entre sexes,⁸² sobretot si el comparem amb la resta del personal de la nostra universitat.

L'augment del nombre d'integrants s'ha produït en els últims anys: des del 1989 fins a l'any 2000 estava constituït per 31 persones, de les quals 24 eren dones. A partir de l'any 2006, comença a incrementar els seus efectius i entren a formar-ne part 71 dones i 92 homes. En els dos últims anys, el creixement ha estat espectacular, ja que un total de 438

---

⁸² Dada que també es reflecteix en la composició per sexes d'aquest col·lectiu a la Universitat Pompeu Fabra, ja que en l'any 2006 l'integraven 162 persones, de les quals el 46% eren dones.

nous membres han augmentat aquest grup: 244 dones i 194 homes, és a dir, el 54% del total dels components actuals.

Aquesta progressió possiblement s'explique per l'ampliació de les activitats d'investigació de la universitat, ja que els fons econòmics dels projectes d'investigació i el treball de caràcter burocràtic i administratiu que comporten fan necessària l'existència de persones que s'ocupen d'aquestes feines. Una altra de les característiques més significatives, ja comentada, és que la distribució d'homes i dones dins del col·lectiu és més homogènia i amb valors pròxims al 50%.

La taula 80 proporciona una fotografia de com es distribueix cada sexe per categories. Del total de dones (427), la major proporció, el 77%, està adscrita a l'escala A, i es reparteix el 23% restant en les escales B i C (13% i 10%, respectivament). La distribució dels homes presenta marcades diferències respecte al que s'observa en les dones. Concretament, del total d'homes (378), el 83% se situa en la categoria més elevada, la qual cosa suposa sis punts percentuals per damunt del percentatge de les dones en aquesta categoria. Igualment, la presència d'homes en les altres dues categories, 11% en el B i 6% en el C, és menor que la de les dones. Per tant, és l'escala C, la que agrupa el personal administratiu, la que compta amb una proporció més gran de dones: quatre punts de diferència amb els homes en aquesta categoria.

TAULA 80

Distribució de dones i d'homes del personal vinculat a projectes d'investigació, per grup professional

CATEGORIA ACTUAL	DONES		HOMES	
	Absoluts	%	Absoluts	%
A	329	77,0	314	83,0
B	55	13,0	42	11,0
C	43	10,0	22	6,0
Total	427	100,0	378	100,0

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La taula 81 presenta els resultats de la distribució entre homes i dones per categoria professional. Encara que tot el personal és contractat i la seua situació és eventual, observem que la integració en el grup A és equilibrada, encara que amb dos punts percentuals a favor de les dones (51% de dones, enfront del 49% d'homes). Els contrastos es presenten en els altres dos grups: en el B les dones constitueixen el 57%, mentre que el percentatge d'homes es troba 14 punts per baix i, concretament, són el 43% del total d'aquesta categoria. En el C és on es produeix la discrepància més gran i el desequilibri juga en contra de les dones, perquè si el personal femení vinculat a la investigació és del 66%, el masculí suposa el 34% del total. Aquestes mateixes diferències s'observaven quan analitzàvem el PAS.

TAULA 81

Distribució del personal vinculat a projectes d'investigació, per sexe i categoria

CATEGORIA	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
A	329	51	314	49	643
B	55	57	42	43	97
C	43	66	22	34	65
TOTAL	427	53	378	47	805

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Tot seguit presentem la informació sobre els processos de canvi de categoria. Les dades que ens ha facilitat el Servei d'Anàlisi i Planificació sobre els canvis de grup permeten analitzar el canvi de categoria d'una persona. Aquests canvis no es poden tractar com a promoció, ja que aquest col·lectiu és personal laboral i eventual, subjecte, com dèiem, a la durada dels projectes pels quals se'ls contracta. Si hi ha persones que canvien de categoria és perquè es tornen a contractar amb càrrec a altres projectes i, sovint, la nova contractació pot suposar que es faça en una categoria superior o inferior a la que tenien en contractes anteriors.

La taula 82 mostra la distribució segons el sexe de la composició d'aquest col·lectiu a data d'octubre de 2008, respecte de tres situacions diferents. Hi hem distingit el grup de persones que han ingressat a la universitat en l'escala A (categoria més alta), les persones que es troben en una escala diferent al grup d'ingrés i les que es mantenen en la mateixa categoria.

TAULA 82

Categoria d'ingrés i categoria actual del personal vinculat a projectes d'investigació

INGRÉS	ACTUAL			
DONES	A	B	C	TOTAL
A	314	11		
B	8	39		
C	7	2	40	
D		3	3	
TOTAL	329	55	43	427
HOMES	A	B	C	TOTAL
A	308	6		
B	5	29		
C	1	6	22	
D		1		
TOTAL	314	42	22	378

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Com es pot constatar, són més les dones que es troben en l'actualitat en un grup superior: canvien de posició, respecte a la que tenien en contractes anteriors, 23 dones i 13 homes. En concret, es troben en l'actualitat en l'escala més alta vuit dones que amb anterioritat estaven en el grup B i set que es trobaven en el C, mentre que són cinc els homes que els seus nous contractes els situen en el grup A i abans estaven en la categoria C, i un que el seu contracte anterior el situava en el grup C.

En suma, les dades que oferim reflecteixen la creixent importància d'aquest personal vinculat a la investigació i el caràcter feminitzat del grup. Al mateix temps, l'aproximació que fem permet inferir la necessitat d'aprofundir posteriorment en l'anàlisi de la seua situació i de l'avaluació de les seues carreres professionals.

5. Òrgans de representació govern

5.1. EL CLAUSTRE

El Claustre és l'òrgan màxim de representació de la Universitat de València. L'article 81 dels Estatuts determina la composició següent: el rector o la rectora, el secretari o la secretària, el gerent o la gerenta i 300 membres més, dels quals 153 corresponen a professorat funcionari doctor, 38 a personal docent i investigador no funcionari o no doctor, 75 estudiants, 30 representants del personal d'administració i serveis, i 4 representants dels becaris/becàries d'investigació.

Aquest òrgan, que es renova totalment cada quatre anys, estava compost, l'any 2005, per 188 homes i 108 dones,⁸³ cosa que suposa el 63,5% i 36,5%, respectivament, (taula 83). No obstant això, la distribució per sexes que presenten el PAS i els i les becàries és paritària.

TAULA 83
Composició del Claustre 2005, per sexe

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
PFD	47	31,1	104	68,9	151
RPDI	19	55,9	15	44,1	34
Estudiants	25	33,3	50	66,7	75
PAS	15	50,0	15	50,0	30
PISC	0	0,0	2	100,0	2
Becaris/es	2	50,0	2	50,0	4
TOTAL	108	36,5	188	63,5	296

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

PFD: professorat funcionari doctor.

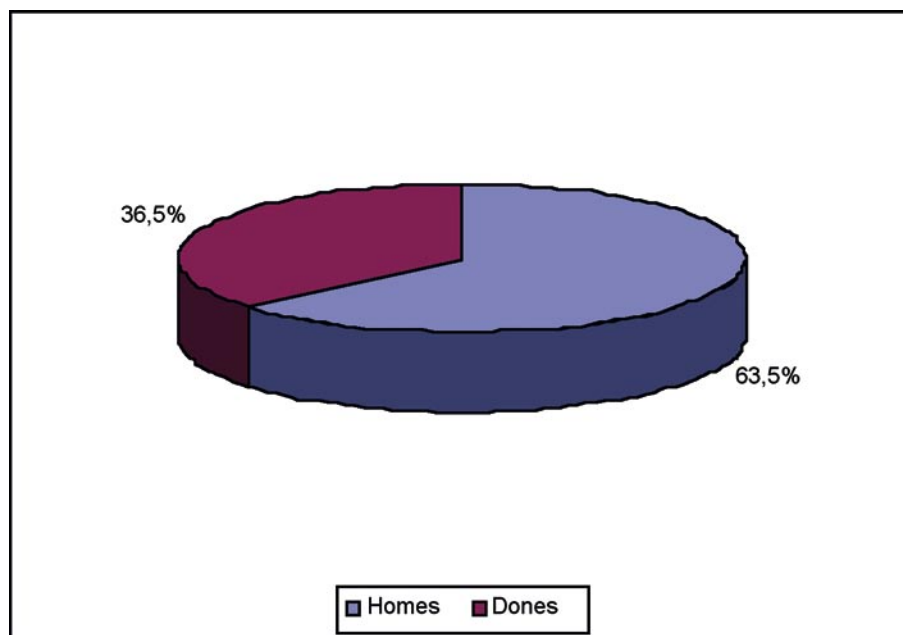
RPDI: personal docent i investigador no funcionari o funcionari no doctor.

PAS: personal d'administració i serveis.

PISC: personal d'institucions sanitàries concertades amb la UV.

⁸³ A 1 de desembre de l'any esmentat, data a la qual corresponen aquestes dades, n'hi havia quatre vacants.

GRÀFIC 19
Composició del Claustre, per sexe

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Es pot fer una lectura més acurada de les dades a partir de la informació que facilita la taula 84. De la representació del professorat funcionari doctor, crida l'atenció que en quasi tots els centres hi ha un nombre més gran d'homes que de dones (excepte en la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, en la de Psicologia i en l'Escola Universitària de Fisioteràpia). La desigualtat més acusada és la que es produeix en la Facultat de Medicina i Odontologia, en la qual els seus 14 representants són homes, però tampoc no és menyspreable la desproporció en la Facultat de Geografia i Història, la de Dret, la de Farmàcia, la de Biològiques, la de Física o en l'Escola de Magisteri.

En alguns centres, aquesta desigualtat es capgira a favor de les dones en la categoria de personal docent i investigador no funcionari o funcionari no doctor, com és el cas de Dret, Magisteri o Biològiques, mentre que en Farmàcia o Medicina i Odontologia tots els representants són homes.

Si observem com es distribueixen els estudiants, torna a ser Medicina (juntament amb Geografia i Història, i Farmàcia) un dels centres on no hi ha cap dona. D'aquesta manera, la Facultat de Medicina i Odontologia en el Claustre de 2005 constitueix un cas paradigmàtic d'invisibilitat de les dones en aquest òrgan de reglamentació, resolució i control.

Ara bé, com que la representació d'estudiants es renova anualment, cal consultar les xifres de diferents anys i evitar així una afirmació precipitada en relació amb aquest col·lectiu. En aquest sentit, les estadístiques mostren que del total de representants d'estudiants en el Claustre des del 2003 fins al 2008, els homes suposen sempre un percentatge superior que oscil·la entre el 59% i el 68%. Si durant aquests anys la proporció d'estudiants homes de tots els cicles universitaris se situa entre el 36% i el 39%, la conclusió és òbvia: la població masculina està molt sobrerrepresentada.

En les últimes eleccions d'estudiants al Claustre, del 27 de novembre de 2008, van ser elegits 75 estudiants, 47 homes i 28 dones. Ressalta el fet que en centres amb més matrícula femenina, com Filologia, Psicologia, Fisioteràpia, Química o Dret, el nombre de represen-

tants masculins és més elevat que el de dones. En els estudis clarament masculinitzats es reproduïx la invisibilitat de les estudiants en aquest òrgan de representació.

Les dades de la Facultat de Medicina i Odontologia continuen mostrant una menor participació de les dones, però no és nul·la com l'any que havíem analitzat anteriorment. Encara més, en l'any 2007 tres de cada quatre estudiants són dones.

TAULA 84

Composició de PFD, RPDI i estudiants en el Claustre de 2005, per sexe

CENTRES	PFD		RPDI		ESTUDIANTS	
	D	H	D	H	D	H
Facultat de Geografia i Història	2	8	0	1	0	5
Facultat de Filologia	5	6	2	1	2	4
Facultat de Filosofia i C. de l'Educació	4	3	2	0	2	2
Facultat de Psicologia	6	6	1	0	1	4
Facultat de Medicina i Odontologia	0	14	0	2	0	4
Escola Universitària d'Infermeria	0	1	1	0	0	1
Escola Universitària de Fisioteràpia	1	0	0	1	1	0
Escola Universitària de Magisteri	0	4	2	1	3	1
Facultat de C. A. Física i Esport	0	1	0	1	1	0
Facultat de Química	3	5			0	2
Facultat Física	2	6	0	1	0	1
Facultat C. Matemàtiques	3	4			1	0
Facultat de C. Biològiques	3	8	1	0	2	2
Escola Tècnica Superior d'Enginyeria	4	7			3	1
Facultat de Farmàcia	1	4	0	3	0	3
Facultat de Dret	4	11	5	0	4	5
Facultat d'Economia	7	12	3	3	2	12
Facultat de C. Socials	2	4	2	1	3	3
TOTAL	47	104	19	15	25	50

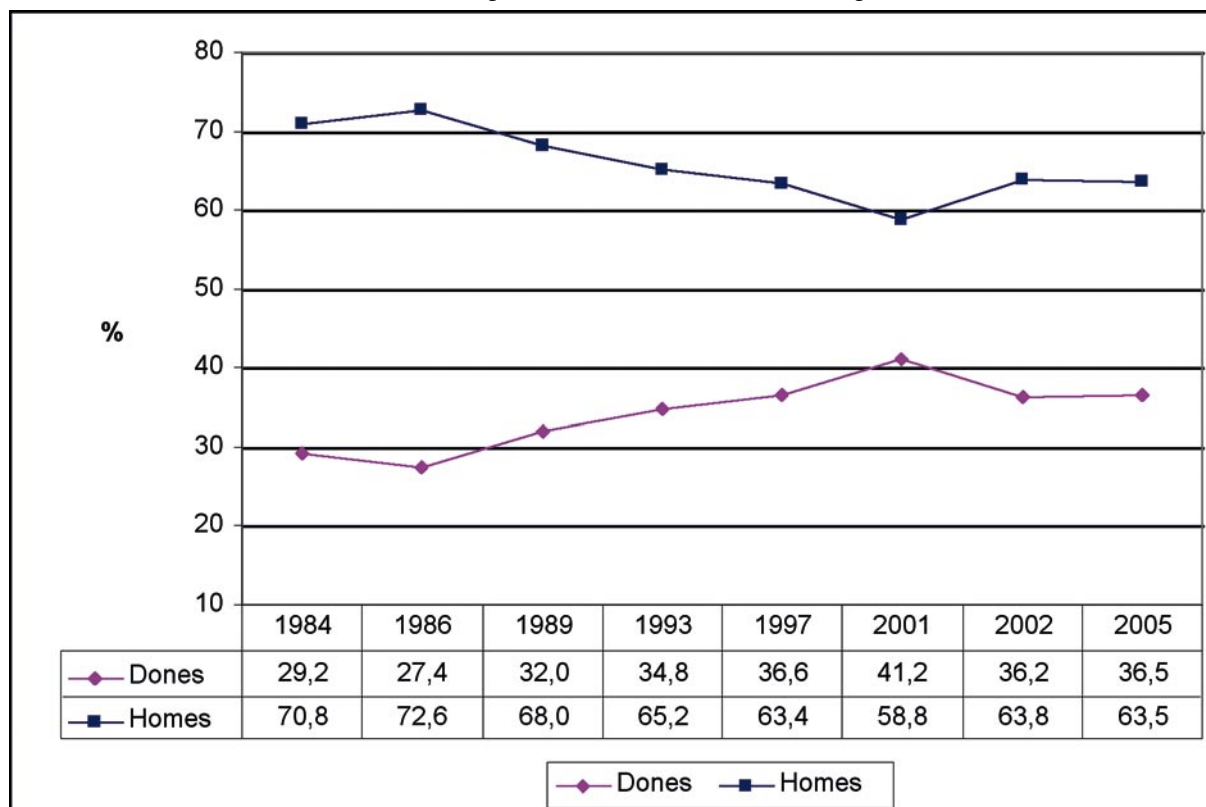
Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Finalment, en el següent gràfic es mostra l'evolució de la participació de dones i d'homes en el Claustre des de l'any 1984 fins a l'actualitat. S'observa que els homes tenen un pes percentual molt elevat, és més acusat en els primers anys i s'aconsegueix una diferència més gran en 1986 (72,6% per 27,4% de dones). A partir d'aquest any, s'adverteix una tendència a la paritat que culmina en 2001, moment en què més s'aproximen les proporcions (58,8% d'homes i 41,2% de dones). En els dos últims anys es canvia el sentit, es fa un pas enrere i es torna a distribucions semblants a les de l'any 1997: 63,5% de representants masculins i 36,5% de femenins.

En una anàlisi més acurada de les dades, podem assenyalar que les dones són sempre minoria en les representacions al Claustre pel PFD, el RPDI i els estudiants, i només es dona la paritat, fins i tot la majoria, en el PAS.

GRÀFIC 20
Evolució de la representació en el Claustre, per sexe

Font: Junta Electoral de la Universitat de València. Elaboració pròpia.

5.2. JUNTES DE CENTRE, COMISSIONS DE CONTRACTACIÓ I COMISSIONS D'ELABORACIÓ DELS PLANS D'ESTUDI

La Junta de Centre és el màxim òrgan de govern de les facultats i escoles universitàries. En ella estan representats el personal docent i investigador, i el d'administració i serveis adscrit al centre, així com també els estudiants.⁸⁴

⁸⁴ El reglament marc del règim intern dels centres indica que a més del degà/na, el director/a, que és qui la presideix, en formen part un nombre no superior a 60 membres electes distribuïts de la manera següent: 51% en representació dels funcionaris i funcionàries dels cossos docents universitaris; 9% en representació del personal docent i investigador no funcionari; 3% en representació dels becaris/es d'investigació vinculats/des als departaments (o seccions departamentals) adscrits al centre; 27% en representació d'estudiants, i el 10% restant en representació del personal d'administració i serveis.

TAULA 85
Composició de les Juntes de Centre, per sexe

	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
F. Química	21	53,8	18	46,2	39
E.T.S. Enginyeria	4	16,7	20	83,3	24
F. Farmàcia	28	70,0	12	20,0	40
E.U. Infermeria i Podologia	7	31,8	15	68,2	22
F.C. Biològiques	26	65,0	14	35,0	40
F.C. Matemàtiques	10	30,3	23	69,7	33
F. Filologia, Traducció i C.	19	46,3	22	53,7	41
F. Física	7	35,0	13	65,0	20
F. Medicina i Odontologia	21	35,0	39	65,0	60
F. Economia	32	43,2	42	56,8	74
F. C. Activitat Física i l'Esport	4	16,0	21	84,0	25
E.U. Fisioteràpia	7	43,7	9	56,3	16
E.U. Magisteri	33	60,0	22	40,0	55
F. C. Socials	26	54,2	22	45,8	48
F. Dret	28	41,8	39	58,2	67
Filosofia i C. de l'Educació	17	37,8	28	62,2	45
F. Geografia i Història	19	38,8	30	61,2	49
F. Psicologia	38	59,4	26	40,6	64
TOTAL	347	45,5	415	54,5	762

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

Tal com mostra la taula 85, un total de 762 membres integren les juntes actuals dels 18 centres de la Universitat de València, dels quals 415 són homes i 347 dones, la qual cosa representa en termes relatius el 54,5% i 45,5%, respectivament. Aquesta distribució general no és tan asimètrica per sexes com altres que ens han aparegut en l'informe. No obstant això, la mitjana amaga una gran varietat de situacions.

En 12 dels 18 centres predominen els homes i, en particular, és profund el desequilibri que es dona a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria i a la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, on els homes suposen més del 83% dels membres de la Junta. Les dones destaquen en les juntes de la Facultat de Farmàcia i en la de l'Escola Universitària de Magisteri, la participació de les quals suposa el 70% en el primer cas i el 60% en el segon. D'altra banda, la situació més paritària per sexes es dona a la Facultat de Química i a la de Filologia, Traducció i Comunicació. En conseqüència, la composició d'aquest òrgan en els centres reproduceix amb bastant exactitud la composició per sexes d'estudiants i de professorat.⁸⁵

Podríem haver fet una anàlisi més exhaustiva de cadascuna de les juntes dels diferents centres que hi ha a la nostra universitat segons el sexe i els col·lectius que en formen part. A desgrat nostre, tan sols cinc centres: Ciències Biològiques, Fisioteràpia, Farmàcia, Ciències Socials i Infermeria, han respost a la petició d'enviament de dades, cosa que ens obliga a tancar aquest informe sense analitzar una informació tan valuosa. De la taula A 22 a la taula A 26 de l'annex presentem les dades de la composició de la junta dels centres esmentats.

⁸⁵ No obstant això, les dades relatives a la Facultat de Química i a la d'Economia no han estat confirmades al cent per cent.

La Junta de Centre és la que aprova la composició de les comissions de contractació de personal docent.⁸⁶ En el curs 2008/2009 la xifra global de comissions és de 183: d'aquestes, 155 són per a la contractació de personal de caràcter temporal (associats/des, ajudants i ajudants doctors/es) i 28 per al personal de caràcter indefinit (contractats/des doctors/es). D'altra banda, l'any 2008 es van constituir 78 comissions per resoldre els concursos d'accés de personal docent i investigador funcionari. En la següent taula oferim el nombre de persones de cada sexe que són o han estat membres de les comissions esmentades.

TAULA 86
Composició de les comissions de contractació, per sexe

TIPUS DE COMISSIÓ	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
Personal temporal	538	34,7	1.012	65,3	1.550
Personal indefinit	88	31,4	192	68,6	280
Personal funcionari	223	28,6	557	71,4	780
TOTAL	849	32,5	1.761	67,5	2.610

Font: Servei del PDI. Elaboració pròpia.

Les comissions per a la contractació de personal de caràcter temporal són les que compten amb més proporció de dones, amb el 34,7%. Li segueixen, en presència femenina, les de contractació de personal indefinit, amb el 31,4%, i, finalment, les que han resolt l'accés a les places de funcionaris/es, en què les dones han representat el 28,6%. Globalment, doncs, un terç dels membres d'aquestes comissions és de dones, la qual cosa s'allunya substancialment de la paritat i també del percentatge que representen les dones.

La posada en marxa dels títols de grau en el marc de l'adaptació dels estudis al procés de convergència europea, va suposar que el Consell de Govern de la nostra universitat aprovara el nomenament dels membres que formarien part de les diverses comissions encarregades d'elaborar els plans d'estudi dels futurs títols de grau i postgrau.⁸⁷

Les dades de la taula 87 mostren l'estructura general de les 55 comissions de grau (CEPE). S'observa que la majoria han estat presidides per homes, els quals van dirigir el 60% de les comissions enfront del 40% de les encapçalades per dones. En relació amb el nombre de representants del PDI, les xifres mostren una contundent diferència a favor dels homes: dels seus 307 membres, el 72,6% són homes enfront del 27,4% de dones. A més, en 17 de les 55 comissions no hi ha cap dona pertanyent al PDI, circumstància que no es dona en el cas dels homes. Destaca, per tant, l'absoluta desproporció i manca de paritat entre els representants d'aquest cos, ja que la proporció d'homes i de dones del PDI en la universitat és del 62,6% i del 37,4%, respectivament, cosa que suposa una representació de deu punts per damunt de la mitjana per als homes i la mateixa xifra, en sentit contrari, per a les dones.

⁸⁶ Article 37 de la secció primera del capítol II dels Estatuts.

⁸⁷ Amb data de 4 de març de 2008 (i 20 de maig per a la Facultat d'Economia).

TAULA 87
Composició de les CEPE de grau per sexe (%)

	DONES	HOMES	TOTAL
PRESIDÈNCIA	22 (40,0)	33 (60,0)	55 (11,7)
PDI	84 (27,4)	223 (72,6)	307 (65,2)
PAS	44 (80,0)	11 (20,0)	55 (11,7)
ESTUDIANTS	15 (27,8)	39 (72,2)	54 (11,4)
TOTAL	165 (35,0)	306 (65,0)	471 (100,0)

Font: Oficina de Plans d'Estudis. Elaboració pròpia

Així mateix, la taula mostra desigualtats en el cas dels estudiants: un total de 54 en totes les comissions, dels quals el 72,2% són del sexe masculí i tan sols el 27,8% del femení, xifres que es troben massa lluny de reflectir el seu percentatge en la nostra universitat, que es concreten en el 39% per als estudiants, enfront del 61% per a les estudiants. La disparitat s'inverteix en el personal d'administració i serveis: dels 55 representants del PAS, el 80% són dones i el 20% homes.

L'anàlisi realitzada per branques de coneixement⁸⁸ permet observar amb més detall la composició de les diferents comissions de grau. Fonamentalment, ens centrarem en el PDI, ja que és el col·lectiu més nombrós. En l'anàlisi prèvia es detecta una important asimetria. Per a això, tindrem en compte l'estructura d'aquest grup en les diferents branques i en cadascun dels centres que participen en l'elaboració dels futurs graus, i farem la comparació amb la seua presència en les comissions.

TAULA 88
Composició de la CEPE. Branca d'Art i Humanitats

GRAU	CENTRE	Presidència		PDI		PAS		Estudiants	
		M	V	M	V	M	V	M	V
Història	Geografia i Història	0	1	2	3	1	0	0	1
Història de l'Art	Geografia i Història	0	1	2	3	1	0	1	0
Filosofia	Filosofia i C. Educació	0	1	0	6	1	0	0	1
Traducció i Mediació Inter-lingüística	Filologia, Traduc. i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Filologia Catalana	Filologia, Traducció i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Filologia Espanyola	Filologia, Traducció i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Filologia Clàssica	Filologia, Traducció i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Estudis Anglesos	Filologia, Traducció i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Llengües Modernes i les Seues Literatures	Filologia, Traducció i Comunicació	1	0	0	6	1	0	0	1
Total, nou títols		6	3	4	48	9	0	1	8
% per branca		66,7	33,3	7,7	92,3	100	0,0	11,0	89,0

Font: Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

⁸⁸ La nova distribució dels estudis de grau es farà per branques de coneixement, agrupació que no coincideix amb la vigent distribució per àrees de coneixement utilitzada en aquesta anàlisi en l'apartat d'estudiants i en el de professorat.

La taula 88 presenta les dades corresponents a les nou comissions formades en la branca d'Art i Humanitats. D'aquesta comissió podem destacar diversos fets: primer, que el nombre de presidents dobla el de presidentes (sis i tres) i es concentren en les comissions que depenen de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació, mentre que els homes presideixen les de les facultats de Geografia i Història, i Filosofia i Ciències de l'Educació; segon, l'absència total de PDI femení en set de les nou comissions, concretament en les de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació, la qual cosa suposa una sobrerepresentació d'homes del PDI (92% enfront del 8%), i, tercer, l'absència total d'homes del PAS i la mínima presència de les estudiants, exactament una dona enfront de vuit homes. Fet encara més destacable si tenim en compte que en aquests centres la matrícula de les dones és superior.

Si ens fixem en el PDI i tenim en compte els percentatges d'aquest grup en els diferents centres encarregats d'elaborar els títols d'aquesta branca, podem constatar que en tots ells la presència del PDI femení es troba per sota de la del masculí (Cf. taula A 27 de l'annex). No obstant això, el desajust entre sexes que mostren les comissions (8 dones i 48 homes) queda molt allunyat d'aquesta correlació.

TAULA 89
Composició de la CEPE. Branca de Ciències

GRAU	CENTRE	Presidència		PDI		PAS		Estudiants	
		D	H	D	H	D	H	D	H
Bioquímica i Biomedicina	Biològiques	1	0	2	3	1	0	0	1
C. Ambientals	Biològiques	0	1	2	3	0	1	1	0
Biologia	Biològiques	1	0	2	2	1	0	1	0
Biotecnologia	Biològiques	0	1	2	3	1	0	0	1
Geologia	Biològiques	0	1	0	4	1	0	0	1
Matemàtiques	Matemàtiques	0	1	0	5	1	0	0	1
Química	Químiques	0	1	1	4	1	0	1	0
Física	Físiques	1	0	0	6	1	0	0	1
Total, set títols		3	5	9	30	7	1	3	5
% per branca		37,5	62,5	23,1	76,9	87,5	12,5	37,5	62,5

Font: Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

En la branca de Ciències (taula 89), són set les comissions encarregades de donar contingut als títols corresponents. En aquesta branca, al contrari que en la branca d'Art i Humanitats, les comissions presidides per homes són més (cinc i tres) i resulta de nou cri-danera la no inclusió de dones del PDI en tres de les set comissions: Geologia (que depèn del centre de Biològiques), Matemàtiques i Físiques. Si bé és cert que el percentatge de dones del PDI en les dues últimes és el menor de tota la branca de Ciències (27% i 13%, respectivament), en Biològiques la presència de professores és més elevada (33%), i en cap cas s'assembla a la proporció de les dones en les comissions. En el còmput del total de les comissions, són 30 els membres homes enfront de tres dones, lluny de la representació que els homes i les dones tenen en aquesta branca: 70% i 30%, respectivament (taula A 28 de l'annex). El PAS femení té el nombre més gran d'integrants en les comissions (sis dones i un home), i és, de nou, desigual la representació d'estudiants (5 homes i 3 dones).

TAULA 90
Composició de la CEPE. Branca de Ciències de la Salut

GRAU	CENTRE	Presidència		PDI		PAS		Estudiants	
		D	H	D	H	D	H	D	H
Psicologia	Psicologia	0	1	5	1	0	1	0	1
Logopèdia	Psicologia	0	1	2	3	0	1	1	0
Fisioteràpia	Fisioteràpia	1	0	3	3	1	0	0	1
Infermeria	Inferm./Podol.	0	1	2	4	0	1	0	1
Podologia	Inferm./Podol.	0	1	0	5	1	0	0	1
Farmàcia	Farmàcia	1	0	3	3	1	0	0	1
Nutrició/Dietètica	Farmàcia	1	0	2	4	1	0	1	0
C. Tec. Aliments	Farmàcia	1	0	4	2	1	0	1	0
Veterinària	Farmàcia	1	0	4	1	0	1	n.p.*	n.p.*
Medicina	Medicina/Odont.	0	1	2	4	1	0	0	1
Odontologia	Medicina/Odont.	0	1	1	5	1	0	0	1
Òptica/Optomètr.	Físiques	0	1	0	4	1	0	0	1
Total 12 títols		5	7	28	39	8	4	3	8
% per branca		41,7	58,3	41,8	58,2	66,6	33,4	27,3	72,7

Font: Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

*No és procedent: la CEPE de Veterinària no inclou estudiants, ja que són estudis que no s'han impartit amb anterioritat en la nostra Universitat.

Les dades que presentem a la taula 90 fan referència a les 12 comissions de la branca de Ciències de la Salut. Una ullada ràpida mostra que els homes són els qui presideixen la majoria de les comissions, concretament set. Així mateix, podem constatar que torna a no haver-hi presència femenina del PDI en dues de les comissions: la de Podologia i la d'Òptica i Optometria. La primera depèn del centre d'Infermeria i Podologia (on, paradoxalment, el percentatge de professores és més gran que el d'homes, un 56%), i la segona de la Facultat de Físiques (on es repeteix l'absència de dones d'aquest col·lectiu en una comissió que depèn d'aquest centre). En conjunt, s'observa un major equilibri entre sexes en el PDI (42% dones i 58% homes) i es troben, per primera vegada, per damunt del pes que les dones tenen en aquesta branca de coneixement, concretament el 38% (taula A 29 de l'annex). Així mateix, encara que les dones del PAS continuen sent majoria, el nombre d'homes és més gran que en les comissions analitzades fins ara. Crida l'atenció que les estudiants continuen sent minoritàries, sobretot quan els estudis de la branca de Salut tenen una matrícula femenina molt nombrosa.

TAULA 91
Composició de la CEPE. Branca d'Enginyeria i Arquitectura

GRAU	CENTRE	Presidència		PDI		PAS		Estudiants	
		D	H	D	H	D	H	D	H
Eng. Química	E.T.S.E.	1	0	2	4	0	1	1	0
Eng. Informàtica	E.T.S.E.	0	1	0	6	1	0	0	1
Eng. Telemàtica	E.T.S.E.	0	1	0	6	1	0	0	1
Eng. Tec. Teleco. Sist. Electrònics	E.T.S.E.	0	1	0	6	0	1	0	1
Eng. Tec. Industrial Electrònica Indust.	E.T.S.E.	0	1	1	5	0	1	0	1
Eng. Multimèdia	E.T.S.E.	0	1	1	5	1	0	0	1
Total, sis títols		1	5	4	32	3	3	1	5
% per branca		16,7	83,3	11,1	88,9	50,0	50,0	16,7	83,3

Font: Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

L'estructura de les diferents comissions de la branca d'Enginyeria i Arquitectura, reflectida en la taula 91, com ja es podia suposar, té un marcat perfil masculí: cinc presidents, cinc estudiants i 32 membres del personal docent i investigador. Hi ha un total de 42 homes entre les 54 persones que integren les sis comissions. A més, n'hi ha tres (les d'Enginyeria Informàtica, Telemàtica i l'Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions, especialitat Sistemes Electrònics) que no tenen cap dona del PDI. Tot i així, malgrat la baixa proporció de dones en aquest col·lectiu (18% enfront de 82%),⁸⁹ el seu pes en les comissions està set punts per baix d'aquesta relació. Un altre fet remarcable és que el PAS presenta l'única estructura igualitària de totes les comissions de grau.

Finalment, en la taula 92 es presenten les dades de les 20 comissions de la branca de Ciències Socials i Jurídiques. La presidència d'aquestes comissions continua tenint color masculí (13 enfront de set) i tornem a trobar-n'hi dues sense presència de dones del PDI, concretament la de Ciències Polítiques i de l'Administració (que, a més, té la particularitat de comptar en conjunt només amb una dona, la qual pertany al PAS), i la de Comunicació Audiovisual. Cal destacar que la comissió del grau de Treball Social té una composició clarament femenina: dels nou membres que la integren, sis són dones.

Pel que fa al PDI, continua produint-se un desequilibri. En el conjunt de les comissions, hi ha 40 dones i 74 homes (35% i 65%, respectivament) i això suposa que les dones estan quatre punts per sota de la proporció del PDI en tots els centres que componen aquesta branca de coneixement (taula A 31 de l'annex). D'altra banda, les dones del PAS hi estan sobrerrepresentades (17 enfront de 3 homes), fet que, com s'ha pogut comprovar, es produeix en quatre de les cinc branques de coneixement. Quant a estudiants, tornem a observar que les dones continuen sent clarament minoritàries, malgrat que en aquesta branca el pes de matriculades és molt superior al dels matriculats.

---

⁸⁹ Cf. La taula A 30 de l'annex.

TAULA 92
Composició de la CEPE. Branca de Ciències Socials i Jurídiques⁹⁰

GRAU	CENTRE	Presidència		PDI		PAS		Estudiants	
		D	H	D	H	D	H	D	H
Educació Infantil	Magisteri	0	1	2	4	1	0	1	0
Educació Primària	Magisteri	0	1	2	4	1	0	1	0
C. P. i Admistrac.	Dret	0	1	0	6	1	0	0	1
Criminologia	Dret	1	0	3	2	1	0	1	0
Dret	Dret	0	1	1	5	1	0	0	1
Rel. L. Rec. Hum.	Ciències Socials	0	1	2	4	0	1	0	1
Treball Social	Ciències Socials	1	0	4	2	1	0	0	1
Sociologia	Ciències Socials	0	1	1	3	1	0	1	0
C. A. F. E.	C. A. F. E.	0	1	1	5	0	1	0	1
Informació/Doc.	Geografia Història	0	1	1	2	0	1	0	1
Geo. Mediambi.	Geografia Història	0	1	4	2	1	0	0	1
Pedagogia	Filos. C. Educa.	0	1	1	5	1	0	1	0
Educació Social	Filos. C. Educa.	0	1	3	3	1	0	0	1
C. Audiovisual	Fil., Traduc. Comu.	1	0	0	6	1	0	0	1
Periodisme	Fil., Traduc. Comu.	1	0	1	5	1	0	1	0
Turisme	Economia	0	1	3	3	1	0	1	0
Economia	Economia	0	1	3	3	1	0	0	1
A. E.	Economia	1	0	2	4	1	0	0	1
Finances/Compt.	Economia	1	0	4	2	1	0	0	1
Negocis Internac.	Economia	1	0	2	4	1	0	0	1
Total, 20 títols		7	13	40	74	17	3	7	13
% per branca		35,0	65,0	35,1	64,9	85,0	15,0	35,0	65,0

Font: Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

Tanquem aquest apartat examinant la composició per sexes de les 109 comissions encarregades d'elaborar altres propostes de màster que, si són aprovades, s'oferiran en els pròxims cursos en la nostra universitat.

TAULA 93
Composició de la CEPE de màsters, per sexe (%)

	DONES	HOMES	TOTAL
NOMBRE DE COMPONENTS	302 (39,2)	468 (60,8)	770 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Elaboració pròpia.

Tenint en compte la quantitat de propostes, presentem en la taula 93 el còmput global de la composició per sexes d'aquestes comissions,⁹¹ integrades només per PDI. De les dades es desprèn que el nombre de dones és inferior al dels homes (302 enfront de 468). No obstant això, el percentatge de dones està gairebé dos punts per damunt de la seua proporció en la nostra universitat (37,4% i 62,6%, respectivament).

⁹⁰ La composició de les CEPE de la Facultat d'Economia es va aprovar el 27 de maig de 2008.

⁹¹ En la taula A 32 de l'annex es recull la composició per sexes de les CEPE de màsters.

L'anàlisi que hem fet de la composició per sexes d'aquestes comissions reflecteix diversos fets remarcables: en primer lloc, s'observa que 68 comissions de les 109 (el 62%) estan formades majoritàriament per homes, mentre que 29 (el 26%) ho estan per dones; en segon lloc, s'aprecia que un total de cinc comissions presenten una composició paritària (Desenvolupament, Institucions i Integració Econòmica; Dret, Mercat i Justícia; Economia; Fisiologia, i Tècniques Experimentals en Química), i, finalment, cal assenyalar que cinc tenen una composició completament masculina (Continguts i Formats Audiovisuals; Evolució, Gens and Genomes; Nanociència i Nanotecnologia Molecular; Sistemes i Serveis en la Societat de la Informació, i Dret de l'Administració Pública) i dues comissions les componen només dones (Gènere i Polítiques d'Igualtat, i Avanços en Investigació i Tractaments en Psicopatologia i Salut).

Així, doncs, les comissions que han elaborat els títols presenten un panorama molt definit: una participació femenina molt minoritària, que destaca especialment en el cas del PDI i de la representació dels estudiants. Aquest fet es produeix, paradoxalment, una vegada ja aprovada la *Llei d'igualtat*, i en una institució que recull en els seus Estatuts el compromís de promoure i garantir la igualtat entre dones i homes (article 10, apartat 3), en un moment bàsic per al futur de la universitat. Sembla, doncs, que si no hi ha polítiques explícites afavoridores de la igualtat, la dinàmica de reproducció del poder imposarà una lògica masculina.

5.3. EL CONSELL DE GOVERN

El Consell de Govern és l'òrgan col·legiat de govern de la Universitat de València.⁹² L'integren 56 membres distribuïts de la manera següent: el rector o la rectora, el secretari o la secretària general, el gerent o la gerenta, 15 membres de la comunitat universitària designats pel rector o la rectora, 20 membres del Claustre elegits per aquest òrgan, 15 representants dels degans, les deganes, els directors i les directores de centres, instituts universitaris d'investigació i departaments, i tres membres del Consell Social no pertanyents a la mateixa comunitat universitària.⁹³

Dels diferents sectors que en formen part, la distribució més diferenciada per sexes es dona en la representació dels degans/es i dels directors/es de centres. En concret, dels 11 membres que del Consell de Govern pertanyen a aquesta categoria, tots eren homes l'any 2004. En el 2005 i el 2008, hi havia una dona i en els dos anys restants, tres.

La composició del Consell de Govern durant l'últim lustre mostra encara una escassa participació de les dones, perquè si bé és variable la distribució per sexes, en cap cas arriba a superar el 34% (taula 94).

⁹² És el que desenvolupa les línies generals de política universitària aprovades pel Claustre, exerceix la potestat reglamentària no reservada a altres òrgans de la Universitat i també les potestats de proposta, d'informe i de resolució (article 87 dels Estatuts).

⁹³ Article 88 dels Estatuts.

TAULA 94
Composició del Consell de Govern, per sexe

ANY	DONES		HOMES		TOTAL
	Absoluts	%	Absoluts	%	
2004	12	21,4	44	78,6	56
2005	13	23,2	43	76,8	56
2006	18	32,1	38	67,9	56
2007	19	33,9	35	62,5	54
2008	15	26,8	41	73,2	56

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

5.4. ALTRES ÒRGANS DE REPRESENTACIÓ I GOVERN

La Junta Consultiva, l'òrgan ordinari d'assessorament del rector i del Consell de Govern en matèria acadèmica, la constitueixen 40 professors i professores, investigadors i investigadores de prestigi que compten amb quatre trams d'investigació reconeguts.⁹⁴ Com es pot observar en la taula 94, 16 dels seus components han estat dones en aquests tres últims anys, és a dir, un 40%.

TAULA 95
Membres de la Junta Consultiva

	2006		2007		2008	
	DONES	HOMES	DONES	HOMES	DONES	HOMES
PDI	16	24	16	23	16	23

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

La Junta Electoral, que és elegida pel Claustre, la formen els i les representants de tots els sectors de la comunitat universitària. Des del 2004 fins al 2008, la composició ha estat la següent: dos homes pel professorat funcionari doctor, una dona pel professorat no funcionari o no doctor i una dona i un home pels estudiants, mentre que el PAS hi estava representat per un home durant els dos primers anys i per una dona durant els següents.

Els òrgans de representació sindical estan integrats per la Junta de Personal Docent i Investigador, la Junta de Personal d'Administració i Serveis i el Comitè d'Empresa de la Universitat de València.

La Junta de Personal Docent i Investigador és l'òrgan col·legiat de representació dels funcionaris del PDI. Es regula, bàsicament, a través del seu reglament de règim intern, els Estatuts de la Universitat de València (article 195.3), la llei 7/2007, de l'estatut bàsic de l'empleat públic (articles 39 a 46) i els aspectes que encara continuen en vigor de la llei 9/1987, que regula els òrgans de representació del personal al servei de les administracions públiques. La formen 9 dones i 14 homes. La presidència i la vicepresidència estan ocupades per homes, així com també és un home l'encarregat de la secretaria. La vicesecretaria està ocupada per una dona.

⁹⁴ Article 109 dels Estatuts.

La Junta de Personal d'Administració i Serveis és l'òrgan col·legiat de representació dels funcionaris del PAS. Es regula, bàsicament, a través del seu reglament de règim intern, els Estatuts de la Universitat de València (article 195.3), la llei 7/2007, de l'estatut bàsic de l'empleat públic (articles 39 a 46) i els aspectes que encara continuen en vigor de la llei 9/1987, que regula els òrgans de representació del personal al servei de les administracions públiques. Està composta per 11 dones i 10 homes, i els càrrecs es reparteixen de la manera següent: presidència masculina i secretaria femenina. La comissió permanent està formada de manera paritària: tres dones i tres homes.

La Sindicatura Universitària de Greuges és l'òrgan de la Universitat de València que vetla pel respecte dels drets i les llibertats dels membres de la comunitat universitària (article 234 dels Estatuts). Des de 2005 ha estat formada per un síndic, que és un professor funcionari, i dues vicesíndiques, una del PAS i l'altra estudiant.

Finalment, dels 15 membres que integren el Consell de Direcció, quatre són dones, la secretària general i tres vicerectors.

En definitiva, en la nostra universitat hi ha una tendència compartida amb moltes altres grans organitzacions en què els homes tenen més pes en els diferents càrrecs i òrgans de gestió, especialment en els de més responsabilitat jeràrquica o poder dins de la institució acadèmica.

6. Conclusions

Les conclusions fonamentals que es desprenen de l'anàlisi que hem fet són les següents:

- Les dones són majoria en els diferents cicles de la formació universitària. No obstant això, la seua participació es redueix gradualment a mesura que augmenta el nivell formatiu. En el curs 2007/08, la població femenina representa el 63,5% en les diplomatures, el 60,1% en les llicenciatures, el 55,8% en els estudis de doctorat i el 52,5% dels qui han defensat la seua tesi doctoral.
- L'edat mitjana dels estudiants és cada vegada més elevada. En el darrer curs, el 28% de matriculades i el 34% de matriculats en primer i segon cicle tenia més de 25 anys, mentre que en el 2002/03 els valors eren de 21,6% i 30%, respectivament. Aquests resultats reflecteixen dos fets: d'una banda, que cada vegada són més habituals els universitaris que compaginen estudis i treball, i això els obliga a romandre més temps en la universitat; de l'altra, la creixent importància que està adquirint la formació continuada al llarg de la vida.
- Tots els indicadors que s'han fet servir per a mesurar el rendiment acadèmic mostren millors resultats en la població femenina. Les dones no sols entren més a la universitat i en edats més joves, sinó que també tenen notes d'accés més altes, cursen més que els seus companys els estudis que trien com a primera opció, abandonen menys i es graduen més. Les diferències que hem trobat porten a preguntar-nos si són més constants les dones a l'hora d'afrontar els estudis superiors o és que, simplement, ho tenen més clar que els homes quan decideixen quina carrera començar. És probable que es donen ambdós fets al mateix temps. Evidentment, això constata que les dones s'incorporen a la universitat en un nombre major i que aconseguen titular-se comparativament en una proporció més elevada.
- Les dades examinades assenyalen l'existència d'una clara segregació horitzontal per sexes i per carreres, que es manté molt estable al llarg del període analitzat. Es detecta una concentració de dones i més escassa presència masculina en els estudis relacio-

nats amb l'educació i les professions assistencials, encara avui considerats socialment típiques de dones. Al contrari, en les especialitats tècniques i esportives hi ha una gran concentració d'homes i una subrepresentació de dones. En concret, les titulacions amb una molt gran feminització (superior al 80% de matrícula de dones) són les diplomatures de Nutrició, Infermeria, Logopèdia, Treball Social, Educació Infantil, Audició i Llenguatge, Educació Especial, i la llicenciatura de Psicopedagogia. Les titulacions amb una molt gran masculinització (superior al 80% de matrícula d'homes) són les enginyeries d'Electrònica, Telemàtica, Informàtica, Sistemes Electrònics, i Telecomunicacions i Telemàtica.

Aquesta presència i absència de les dones és possible explicar-la per la influència dels rols i la socialització de gènere en l'elecció dels estudis. En conseqüència, l'elecció del títol representa la perpetuació i continuïtat dels rols. Per a trencar aquesta associació, caldria canviar la imatge de determinades carreres no sols en la universitat, sinó també en l'educació secundària. Les dones opten en més proporció per estudis més polivalents.

- La participació de les dones i dels homes en la nostra universitat reflecteix un desajust significatiu per àrees que respon a models de gènere. Les àrees de coneixement (i les seues titulacions) no són neutres, sinó que la major o menor feminització està molt vinculada als estereotips de gènere. No és casual que determinades àrees tinguen un clar predomini de professorat i d'estudiants d'un sexe. La relació més equilibrada es produeix en l'àrea de Ciències Socials i Jurídiques, i els desequilibris més grans en la d'Educació i la d'Estudis Tècnics, en el primer cas clarament feminitzats i en el segon clarament masculinitzats.

Es pot afirmar, per tant, que les dones són majoria en les carreres relacionades amb la cura i l'atenció als altres, mentre que els homes predominen en les de caràcter tècnic, titulacions relacionades amb el control de l'entorn natural i social, com les enginyeries. D'aquesta manera, la divisió sexual del treball origina una especialització jerarquitzada de les activitats que es veu també en el sistema universitari.

- Pel que fa al personal docent i investigador (PDI), la situació de les dones és de desavantatge inequívoc. A banda que només hi representen el 37,4%, aquesta proporció decreix ostensiblement en les càtedres d'universitat (19% ocupades per dones) i s'eleva en les titularitats d'escola universitària (48%). Aquesta desigualtat s'observa també en la xifra d'acreditacions i habilitacions, i és especialment acusada en les acreditacions a càtedra. D'altra banda, no es constata un equilibri més gran per sexes a mesura que decreix l'edat, la qual cosa demostra una lògica de reproducció molt fèrria de la composició per sexes del col·lectiu del personal acadèmic.

Així mateix, diferents indicadors sobre l'activitat investigadora col·loquen les dones en una posició desfavorable. Per exemple, el rendiment sexennal ofereix una xifra bastant inferior en el cas de les dones, excepte en la categoria de catedràtics d'universitat, en què tendeix a equiparar-se. I també es comprova una infrarepresentació de les dones en tribunals de tesi, en les llicències concedides per any sabàtic o en les 55 comissions per a l'elaboració dels estudis de grau, de les quals 33 han estat presidides per homes, en 17 no hi ha hagut cap dona del PDI i tan sols un 27% d'aquest col·lectiu han estat dones.

- Les estadístiques de les places d'ajudants que s'han ocupat en els últims vint anys, i de les beques per a la formació del personal investigador del darrer quinquenni,

palesen que en l'accés a la carrera universitària no es produeix la desigualtat per sexes característica del període anterior. Les dones han obtingut el 49% de les places d'ajudants i més del 52% de les beques. Una qüestió diferent és si la promoció futura també tendirà a una major equitat.

- Pel que fa al personal d'administració i serveis (PAS), hi ha diversos fets remarcables. Primer, l'accés de la població femenina a aquestes places ha estat més primerenc i més notori quantitativament, cosa que explica que el 66% siguen dones. Segon, en el PAS femení hi ha més funcionariat interí i en el masculí, més contractat laboral. Tercer, la presència de les dones és bastant més elevada en l'administració general (72%) que en l'administració especial (56%). Quart, el desequilibri per grups professionals és acusat, ja que al començament de 2009 pertanyia al grup A el 7% de les dones i el 12% dels homes, i es produeix una significativa discriminació del PAS femení en l'administració especial. No obstant això, les dades semblen assenyalar un major equilibri en les cohorts més joves. Cinquè, les estadístiques sobre canvi de categoria, fins i tot amb les limitacions assenyalades, mostren que la mobilitat és de menor abast en el personal femení, ja que 119 dones i 106 homes han ascendit més d'una categoria, xifres molt semblants però molt diferents en termes relatius. De tota manera, convé assenyalar que es podria fer un diagnòstic més exhaustiu de la situació del PAS en la Universitat de València amb la millora de la base de dades.
- El personal vinculat a projectes d'investigació també dona una xifra superior de població femenina, el 53%. No obstant això, tal com hem indicat, les dades d'aquest col·lectiu són escasses i confuses. Tenint en compte que es tracta d'un grup nou i en creixement, caldria analitzar com es desenvolupen les carreres professionals dels homes i les dones per tal d'identificar possibles situacions de desigualtat o precarietat.
- L'accés als càrrecs i als òrgans de representació és desigualitari. Els homes ocupen la major part, la qual cosa mostra que l'exercici del poder en la nostra universitat és sexista. Com en moltes altres grans organitzacions, els homes tenen més pes en els diferents càrrecs i òrgans de gestió, especialment en els de més responsabilitat jeràrquica o poder dins de la institució acadèmica. Així, per exemple, en el Claustre les dones solen representar al voltant del 37% en els últims anys.
- L'anàlisi de les xifres és revelador de les desigualtats de gènere en la nostra comunitat universitària. Cal anar més enllà de les dades objectives a la recerca del significat subjectiu. En aquest sentit, és inqüestionable que la divisió sexual del treball implica que les dones compatibilitzen més difícilment la carrera professional amb la vida familiar, però no pot atribuir-se la desigualtat exclusivament a la difícil conciliació sense escoltar abans la veu de les dones i indagar quins altres elements poden explicar aquest fenomen.

La veritat és que la proporció de dones entre el personal acadèmic va minvant a mesura que augmenta la categoria professional, tarden més a promocionar-se, ocupen menys càrrecs i estan menys presents en els òrgans de govern del que correspondria a la seua presència en el PDI. Davant aquest cúmulo de discriminacions, cal explorar totes les raons vinculades a la construcció social de gènere que acaben situant les dones en un clar desavantatge enfront de l'altre sexe.

L'objectiu que hem perseguit respecte al PAS ha estat obtenir una fotografia dels llocs de treball i poder identificar possibles situacions de manca d'igualtat i d'oportunitats. Aquestes dades inicials s'haurien de completar amb informació sobre expectatives i

valoracions sobre les carreres laborals de dones i d'homes, la qual cosa ajudaria a conèixer els motius i les raons de la diferència de comportaments.

Així mateix, seria convenient fer un estudi sobre l'ús del temps del personal de la nostra universitat, ja que podria aportar informació rellevant per aprofundir en la interpretació dels desequilibris assenyalats.

- No volem deixar de destacar dues qüestions relacionades amb la informació que hem analitzat. En primer lloc, els documents que utilitzen el nombre singular per referir-se a un subjecte haurien d'incloure el gènere masculí i femení; i en segon lloc, caldria anar en compte amb el llenguatge que s'empra en els documents administratius per tal d'evitar l'ús sexista.
- Tot i que l'avanç en la separació de les dades per sexes ha estat considerable, es podrien millorar encara les fonts estadístiques per tal d'aprofundir en les desigualtats de sexe i incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi. En aquest sentit, cal disposar d'informació sobre la participació dels estudiants i també recollir la informació sobre excedències i reducció de jornada en la base de dades del PAS de manera que en possibilita l'explotació i estudi.

En definitiva, hi ha diferències entre les dones i els homes de la Universitat de València que són evitables i injustes, per la qual cosa s'han d'adoptar mesures que ajuden a construir una universitat que beneficie totes les persones que la integren.

7. Bibliografía

- BOTELLA, J. (2007): “¿Sesgos de género en la evaluación de la investigación? Algunos datos relativos a la evaluación de los tramos de investigación”, en IZQUIERDO, M. J. et al, *I Congreso Internacional Sesgo de Género y desigualdades en la evaluación de la calidad académica. Foros y Talleres de trabajo*. Bellaterra, Observatori per a la Igualtat-UAB. Disponible en la página del Congreso: <http://selene.uab.es/observatori-igualtat/CongresAvaluacio/index.htm>
- CENTRO DE INVESTIGACIÓN Y DOCUMENTACIÓN EDUCATIVA (2004): *Mujeres en cargos de representación del sistema educativo*. Madrid, CIDE- Instituto de la Mujer.
- GARCÍA, M.; ARRANZ, F.; DEL VAL, C.; AGUDO, Y.; VIEDMA, A.; JUSTO, C., y PARDO, P. (2006). *Mujeres y hombres en la ciencia española. Una investigación empírica*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- GONZÁLEZ, M. A.; LAPUERTA, I.; QUIROGA, A. (2007): Fins on hem arribat? L'estructura de gènere a la Universitat Pompeu Fabra. Departament de Ciències Polítiques i Socials. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona.
- GRAÑERAS, M. et a (2001): *Las mujeres en el sistema educativo*. Madrid, Instituto de la Mujer.
- HERNÁNDEZ ARMENTEROS, J. (dir.) (2008): *La Universidad Española en Cifras 2008*. En <http://www.crue.org/pdf/UEC%202008.pdf>
- INSTITUT NACIONAL D'ESTADÍSTICA: *Mujeres y Hombres en España 2008*. En <http://www.ine.es/prodyser/pubweb/myh/myh.htm>
- Izquierdo BENITO, M.J. (dir.) (2008): *Cuidado y provisión: el sesgo de género en las prácticas universitarias y su impacto en la función socializadora de la universidad*. Instituto de la Mujer. En: http://www.migualdaes/mujer/mujeres/estud_inves/738.pdf
- IZQUIERDO, M.J.; LEÓN, F. J.; MORA, E. (2008): “Sesgo de género y desigualdades en la evaluación de la calidad académica”, *Arxius de Ciències Socials* (19): 75-90.
- MINISTERI DE CIÈNCIA I INNOVACIÓ: *Avance de Alumnado Universitario. Curso 2007-08*. En: http://web.micinn.es/contenido.asp?menu1=5&menu2=3&menu3=&dir=04_Universidades/02@EstInf/02@Est/01-EstadisticaA/aa-2007-08

- MINISTERI DE CIÈNCIA I INNOVACIÓ (2009): *Datos básicos del Sistema Universitario Español. Curso 2008/09*. En: http://web.micinn.es/04_Universidades/02@EstInf/00Novedades/Datos%20y%20Cifras%20del%20Sistema%20Universitario%20Español%20Curso%202008-09.pdf
- MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA (2007): *Académicas en cifras*. Madrid, Unidad de Igualdad, Ministerio de Educación y Ciencia.
- OBSERVATORI PER A LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS (2008) Universidad de las Islas Baleares.
- PARAMIO NIETO, M. T. (2007): “Indicadores que permitan evaluar la actividad docente desde la perspectiva de género”, en IZQUIERDO, M. J. et al, *I Congreso Internacional Sesgo de Género y desigualdades en la evaluación de la calidad académica. Foros y Talleres de trabajo*. Bellaterra, Observatori per a la Igualtat-UAB. Disponible en la página del Congreso: http://selene.uab.es/observatori-igualtat/CongresAvaluacio/Documents_PDF/Informe%20Congreso%20Sesgo.pdf
- PLA D'IGUALTAT DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (2008) Claustre de 24 de maig de 2007. Tarragona, 2008.
- SERVEI D'ANÀLISI I PLANIFICACIÓ (SAP) (2008): *La Universitat de València des de la perspectiva de gènere 2003/07*. Uiversitat de València. En: http://www.uv.es/sap/uv/2007_genere.pdf
- SERVEI D'ANÀLISI I PLANIFICACIÓ (SAP) (2009): *Recull de dades estadístiques 06/07/08*. Universitat de València. En: <http://www.uv.es/sap/v/docs/reculls.htm>
- VIDAL, J. y QUINTANILLA, M. A. (2000): “The teaching and research relationships within institutional evaluation”, en *Higher Education*, 40, pp. 221-229.

8. Annexos

TAULA A1
Evolució de la matrícula durant el segle XX, per sexe

CURS	OFICIAL		NO OFICIAL		
	TOTAL	DONES	TOTAL	DONES	
1900/01	L. Ciències Químiques	134	0	0	0
	L. Dret	223	0	0	0
	L. Filosofia i Lletres	65	0	0	0
	L. Medicina	312	0	0	0
	TOTAL	734	0	0	0
1912/13	Comares	3	3	24	24
	Practicants	46	0	47	2
	L. Ciències Químiques	153	0	71	1
	L. Dret	245	0	111	0
	L. Filosofia i Lletres	112	1	68	0
1920/21	L. Medicina	353	1	102	0
	TOTAL	912	5	323	27
	Comares	6	6	20	20
	Practicants	63	4	59	5
	L. Ciències Químiques	192	5	78	3
1930/31	L. Dret	160	0	54	1
	L. Filosofia i Lletres	59	2	43	0
	L. Medicina	466	7	131	3
	TOTAL	946	24	385	32
	Comares	0	0	2	2
1945/46	Practicants	3	1	46	6
	L. Ciències Químiques	230	7	87	5
	L. Dret	346	3	341	3
	L. Filosofia i Lletres	75	21	13	4
	L. Medicina	568	6	323	6
1955/56	TOTAL	1222	38	812	26
	L. Ciències Químiques	492	84	148	15
	L. Dret	513	16	314	8
	L. Filosofia i Lletres	133	80	39	5
	L. Medicina	622	25	233	1
1965/66	TOTAL	1760	205	734	29
	L. Ciències Químiques	569	118	93	15
	L. Dret	706	54	467	10
	L. Filosofia i Lletres	186	154	90	37
	L. Medicina	556	46	361	22
1965/66	TOTAL	2017	372	1011	84
	L. Ciències Químiques	1043	225	171	36
	L. Dret	669	103	283	28
	L. Filosofia i Lletres	757	469	435	207
	L. Medicina	1447	213	241	32
	TOTAL	3916	1010	1130	303

Font: Dades de diverses fonts facilitades pel Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 1

Evolució de la matrícula durant el segle XX, per sexe (continuació)

	CURS							
	1981/82		1985/86		1991/92		1994/95	
	TOTAL	D	TOTAL	D	TOTAL	D	TOTAL	D
C. Empresarials	810	230	2948	1297	6702	3511	5992	3459
Infermeria	429	295	555	441	588	484	587	280
Treball Social			195	166	743	626	741	630
Fisioteràpia			207	149	393	275	384	263
F. Professorat*	128	79	2000	1589	2608	2009	2755	2167
Graduat Social/R. L.	445	156	1344	636	3660	2408	3862	2605
E. Criminologia	12	6	105	45	596	278	836	451
Filologia**	791	557	3069	2206	3477	2549	3458	2556
Geografia i Història**	1021	587	2966	1732	2601	1449	5255	1516
Filosofia i C. de l'E.	1622	1048	2160	1483	1396	988	1101	823
Filosofia							238	92
Pedagogia							538	495
C. Econòmiques i E.**	3205	848	4660	1716	8154	3906	7842	3979
Biològiques	604	317	1949	979	1608	893	1892	1180
Físiques	246	53	696	140	1159	293	1307	396
Químiques	299	117	980	401	1537	747	1763	954
Matemàtiques	230	114	677	333	960	537	1315	735
Farmàcia	1142	739	2520	1663	2694	1934	3273	2352
Dret	2459	1114	7936	3944	10728	6227	10200	6219
Psicologia	2260	1573	3158	2283	4882	3778	5075	3976
Medicina***	5398	1471	4033	1734	2807	1609	2501	1536
Odontologia					313	210	363	265
Educació Física					421	115	451	132
Òptica							196	123
Comunicació A.							227	149
Enginyeria Química							146	54
Enginyeria Informàtica							183	39
Enginyeria Electrònica							166	18
C. i T. Aliments							141	111
TOTAL	21101	9304	42158	22937	58027	34826	62788	37555

Font: Dades de diverses fonts facilitades pel Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

* Inclou totes les diplomatures de l'Escola de Magisteri.

** Inclou totes les llicenciatures de la facultat corresponent.

*** No hi ha dades de totes les matrícules els cursos 81/82 i 85/86.

TAULA A 2
Taxa d'abandó, per titulació i sexe

TITULACIÓ	2003/04		2004/05		2005/06		2006/07	
	D	H	D	H	D	H	D	H
Eng. Química 1993								
Biologia 1993	23,68	13,16						
Física 1993	10,24	9,45						
Matemàtiques 1993	29,09	25,56						
Química 1993	39,76	61,40						
Eng. Informàtica 93	19,18	21,62						
C. Tèc. Estadís.99	46,67	24,14						
Odontologia 96	16,67	11,11	35,71	18,18	37,50	33,33	28,57	22,22
Infermeria 98	14,00	15,38						
Medicina 99	6,29	14,29	5,00	12,50	5,13	12,00	6,16	5,56
Farmàcia 99			9,39	11,76	8,38	7,25	10,16	10,94
Turisme 97	19,44	21,25	16,00	26,32	15,12	17,46	25,54	24,64
C. T. Aliments 99	14,38	25,00	25,75	19,05	17,30	12,20	18,86	20,75
Treb. Social 1999	23,64	20,00	34,78	25,00	11,36	26,32	22,22	71,43
Fisioteràpia 99	14,17	21,57	16,67	17,95	17,51	34,62	22,11	10,53
C. A. Finan. 1999	2,56	3,23	10,38	11,63	7,83	2,63	13,59	11,11
Dret 1993	32,65	41,94	53,49	31,25	39,13	48,00	38,10	45,00
Economia 1993	21,80	26,69	27,79	33,52				
ADE 1993	18,89	21,38	0,00	33,33				
Psicologia 1993	18,01	23,70	25,00	44,44				
Sociologia 98	20,15	35,78	100,00	100,00	66,67	100,00		
GEDE 2003 (Tp)	100,00		69,44	75,00	50,00	61,11	50,00	68,75
Fil. Clàssica 93					45,00	45,45	100,00	100,00
Fil. Hispàn. 93	57,58	60,00						
Fil. Franc. 93	23,02	28,30						
Fil. Cat. 93	58,06	63,64						
Fil. Anglesa 93	43,24	50,00						
Fil. Alemanya 93	29,30	28,57						
Filosofia 93	32,50	55,56						
Geografia 93	59,76	58,89						
Història 93	59,52	36,51						
Història Art 93	33,33	37,16						
Comunic. Audio. 93	16,04	28,24						
Pedagogia 94	11,32	18,75	33,33	0,00	50,00			100,00
CAFE 1999	26,34	37,50	66,67	100,00	0,00			100,00
ITM 2001	3,45	12,31	12,00	8,70	14,29	9,46	29,63	13,58
C. Treball 2001	13,16	11,76	26,53	36,11	40,91	45,65	42,59	20,00
Eng. Química 2000	22,12	16,33	29,32	26,39	23,13	27,42	34,29	41,18
Òptica Optom. 2000			53,66	27,03	25,00	35,00	50,00	34,29
Biologia 2000	14,04	30,43	7,69	23,53	6,56	33,33	8,00	29,41
Física 2000			31,09	39,50	31,82	28,85	28,79	37,62
Matemàtiques 2000			52,27	53,06	35,29	36,36	35,00	41,38
Química 2000			58,57	70,00	46,94	55,81	41,30	61,70
Bioquímica 2000			26,95	28,40	29,32	43,90	30,77	28,57
Eng. Informàtica 2000	7,32	6,67	5,88	12,50	5,00	38,46	10,00	16,67
Eng. Electr. 2000			53,33	29,59	28,57	47,25	54,55	36,36
ETT Sist. Electr. 2000	0,00	15,79	75,00	24,32	0,00	25,00	50,00	34,62
CC Ambientals 2001	33,33	25,23	0,00	25,93	9,09	26,67	0,00	38,46
ETT Telemàtica 2002					8,00	20,00	11,76	22,58
Itt. Telemàtica 02			11,11	25,00	28,57	28,57	23,53	30,00

TAULA A 2
Taxa d'abandó, per titulació i sexe (continuació)

TITULACIÓ	2004		2005		2006		2007	
	D	H	D	H	D	H	D	H
Dret 2001								
Economia 2000					31,10	35,00	31,41	44,00
ADE 2000			17,83	22,86	28,26	31,90	21,29	32,53
C. Empr. 2000			23,35	26,03	30,16	27,54	19,52	31,64
Psicologia 2000	22,46	26,48	22,05	24,31	25,76	23,87	22,89	27,62
Logopèdia 2000			22,83	36,36	23,57	26,88	27,02	37,23
R. Laborals 2000	21,21	33,33	14,52	14,29	13,11	14,29	16,67	33,33
C. Empr. 2000	23,68	31,77	19,05	27,10	21,85	19,42	23,64	29,86
Fil. Clàssica 2000	26,32	23,68	25,49	25,00	29,79	37,78	31,58	32,61
Fil. Hispàn. 2000			66,67	20,00	40,00	50,00	68,75	50,00
Fil. Francesa 2000			29,86	45,24	39,55	25,00	27,72	41,18
Fil. Cat. 2000			48,00	66,67	44,44	40,00	34,78	33,33
Fil. Anglesa 2000			39,66	32,35	36,11	41,67	37,14	50,00
Fil. Alemanya 2000			26,80	36,84	30,14	35,56	27,03	33,33
Filosofia 2000			34,38	66,67	47,06	66,67	66,67	66,67
Geografia 2000			53,09	56,25	67,21	45,45	45,10	67,11
Història 2000			45,95	67,35	36,36	56,67	54,55	46,81
Història Art 2000			51,32	50,25	46,96	40,67	40,18	37,67
Comunic. Audio. 2000			30,00	34,43	31,01	24,32	30,67	51,67
Bibliot. Docum. 2000			8,33	11,54	4,35	10,34	9,84	11,11
Periodisme 2000	19,05	25,00	27,06	45,71	26,19	39,47	30,19	39,13
Odontologia 2000			7,02	25,00	18,97	11,76	28,36	25,00
Dip. Podolog.			12,50	7,69	7,46	0,00	1,67	0,00
M. Educ. Infantil 2000			27,78	20,00	7,69	8,33	26,09	25,00
M. Educ. Primària 2000	9,76	0,00	10,00	33,33	9,46	25,00	10,53	16,67
M. Llengua Estrang. 2000	13,75	12,50	8,96	40,00	14,29	25,00	8,57	21,43
M. Educ. Física 2000	14,29	14,29	16,42	25,00	16,18	33,33	24,29	18,18
M. Educ. Musical 2000	5,88	24,49	13,51	18,18	10,87	17,65	13,89	15,56
Educ. Especial 2000	14,89	16,13	22,81	33,33	36,36	30,00	19,61	29,17
M. Audic. Lleng. 2000	20,55	0,00	12,33	16,67	25,35	25,00	13,24	18,18
Educ. Social 2000	25,00	37,50	8,22	0,00	10,29	16,67	13,33	20,00
Pedagogia 2000	24,44	13,33	14,02	35,29	14,00	7,41	11,76	20,59
Psicopedagog. 2000			25,00	50,00	35,25	38,89	25,35	47,62
Nutric. Hum. Diet	21,49	29,03	23,70	23,53	22,40	33,33	27,91	35,71
M. Educ. Infan. 2000 (Ont.)	15,15	16,67	14,67	35,71	21,90	16,67	10,00	16,00
Llic. Criminologia 2000	22,67	28,57	12,66	0,00	12,33	16,67	9,38	6,25
Lic.Criminología 200							11,69	16,50

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 3
Taxa de graduació, per titulació i sexe

ANY DE GRADUACIÓ	2004		2005		2006	
	D	H	D	H	D	H
Eng. Química 1993	7,89	15,79				
Biologia 1993	38,91	43,31				
Física 1993	23,64	26,67				
Matemàtiques 1993	21,69	22,81				
Química 1993	23,97	32,43				
Eng. Informàtica 93	0,00	8,05				
C. Tèc. Estadís. 99	25,00	22,22	57,14	18,18	37,50	58,33
Odontologia 96	84,00	76,92				
Infermeria 98	85,53	85,71	86,25	62,50	78,21	64,00
Medicina 99			82,32	70,59	85,47	76,81
Farmàcia 99	48,15	45,00	51,50	35,09	44,19	36,51
Turisme 97	61,25	37,50	47,90	42,86	51,89	39,02
C. T. Aliments 99	41,82	40,00	41,30	60,00	59,09	47,37
Treb. Social 1999	57,49	49,02	63,33	48,72	60,37	38,46
Fisioteràpia 99	94,02	74,19	82,08	86,05	82,61	84,21
C. A. Finan. 1999	14,29	6,45	16,28	15,63	8,70	28,00
Dret 1993	36,85	26,98	35,03	26,87		
Economia 1993	52,78	49,66	50,00	33,33		
ADE 1993	64,45	49,63	75,00	44,44		
Psicologia 1993	54,55	35,78	0,00	0,00	33,33	0,00
Sociologia 98	0,00		25,00	25,00	24,24	8,33
Fil. Clàssica 93	30,30	30,00				
Fil. Hispàn. 93	54,68	41,51				
Fil. Frances. 93	25,81	18,18				
Fil. Cat. 93	38,74	33,93				
Fil. Anglesa 93	42,68	31,43				
Fil. Alemanya 93	35,00	27,78				
Filosofia 93	24,39	26,67				
Geografia 93	26,19	36,51				
Història 93	29,85	31,65				
Història Art 93	49,73	47,06				
Comunic. Audio. 93	86,79	75,00	66,67	100,00	50,00	
Pedagogia 94	59,14	37,50	33,33	0,00	100,00	
CAFE 1999	93,10	76,92	84,00	76,81	71,43	75,68
ITM 2001	60,53	26,47	38,78	36,11	34,09	36,96
C. Treball 2001	39,42	53,06	33,08	43,06	35,37	30,65
Eng. Química 2000			7,32	8,11	9,38	10,00
Òptica Optomet. 2000	61,40	30,43	40,38	17,65	24,59	46,67
Biologia 2000			37,45	36,13	33,18	37,50
Física 2000			25,00	16,33	26,47	34,85
Matemàtiques 2000			17,14	15,71	26,53	16,28
Química 2000			18,44	18,52	18,05	13,41
Bioquímica 2000	65,85	86,67	82,35	50,00	70,00	38,46
Eng. Informàtica 2000			0,00	5,10	4,76	10,99
Eng. Electrònica 2000	25,00	23,68	0,00	29,73	50,00	37,50
E.T.T. Sist. Electr. 2000	41,67	13,51	25,00	13,58	27,27	13,33
C. Ambientals 2001					68,00	45,00
E.T.T. Telemàtica 2002			11,11	15,91	14,29	22,45

TAULA A 3

Taxa de graduació, per titulació i sexe (continuació)

ANY DE GRADUACIÓ	2004		2005		2006	
	D	H	D	H	D	H
Dret 2001					31,32	25,63
Economia 2000			53,50	41,71	37,68	28,83
ADE 2000			51,27	49,32	48,15	32,93
C. Empr. 2000 (Val.)	33,54	27,40	38,06	31,65	33,24	29,63
Psicologia 2000			60,98	38,64	57,14	48,39
Logopèdia 2000	68,18	66,67	75,81	71,43	81,97	42,86
R. Laborals 00	31,32	29,17	36,51	23,87	34,07	28,78
C. Empr. 2000 (Ont.)	34,21	26,32	47,06	25,00	29,79	24,44
Fil. Clàssica 2000			26,67	60,00	53,33	33,33
Fil. Hispànica 2000			48,61	26,19	41,04	36,11
Fil. Francesa 2000			28,00	16,67	33,33	40,00
Fil. Cat. 2000			41,38	44,12	47,22	37,50
Fil. Anglesa 2000			47,06	23,68	28,77	22,22
Fil. Alemanya 2000			31,25	33,33	29,41	16,67
Filosofia 2000			20,99	17,19	19,67	34,85
Geografia 2000			27,03	18,37	45,45	16,67
Història 2000			21,71	23,62	24,35	29,33
Història Art 2000			46,11	45,90	41,77	43,24
Comunic. Audio. 2000			77,08	69,23	93,48	72,41
Bibliot. Docum. 2000	59,52	43,75	54,12	42,86	34,52	21,05
Periodisme 2000			80,70	62,50	67,24	82,35
Odontologia 2000			79,17	84,62	83,58	77,78
Dip. Podolog.			55,56	70,00	74,36	66,67
Educ. Infantil 2000	81,71	100,00	80,00	66,67	81,08	50,00
M. Educ. Primària 2000	71,25	75,00	74,63	50,00	80,00	62,50
M. Llengua Estrang. 2000	68,25	78,57	70,15	58,33	77,94	60,00
M. Educ. Física 2000	73,53	67,35	72,97	61,36	78,26	67,65
M. Educ. Musical 2000	74,47	51,61	59,65	62,50	60,00	55,00
M. Educ. Especial 2000	64,38	60,00	73,97	50,00	63,38	33,33
M. Audic. Lleng. 2000	59,21	37,50	65,75	75,00	76,47	50,00
Educ. Social 2000	62,22	46,67	57,01	41,18	73,33	51,85
Pedagogia 2000			60,64	22,22	51,64	44,44
Psicopedagog. 2000	52,07	45,16	48,15	47,06	35,20	29,63
Nutric. Humana Diet.	62,12	33,33	58,67	35,71	50,48	50,00
M. Educ. Infan. 2000 (Ont.)	73,33	57,14	78,48	100,00	76,71	66,67

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 4
Taxa d'eficiència, per titulació i sexe

TITULACIÓ	2004		2005		2006		2007	
	M	H	M	H	M	H	M	H
Eng. Química 1993	67,04	67,75						
Òptica Optomet. 93		60,92						
Eng. Informàtic. 93		65,70						
Eng. Electrò. 93		55,91						
ETT Sist. Electr. 95	60,92	70,46						
C. Tèc. Estadís. 99	88,85	74,49	83,17	77,97	74,46	72,37	75,20	80,50
Infermeria 98	87,59	89,80	89,70	90,34	87,32	82,57	90,15	84,28
Medicina 99			96,26	95,10	93,67	90,61	91,60	88,49
Farmàcia 99	93,79	93,11	83,66	80,30	75,52	77,27	74,34	71,44
Turisme 97	88,84	85,77	86,87	85,76	86,63	84,48	84,01	87,92
C. T. Aliments 99	79,85	84,90	85,01	82,60	78,63	74,33	80,00	84,33
Treb. Social 1999	83,06	80,57	83,52	79,51	84,10	86,97	84,86	74,33
Fisioteràpia 99	92,50	86,34	92,61	93,34	93,68	89,81	91,22	86,93
C. A. Finan. 1999	74,87	79,81	83,07	95,24	72,95	80,70	70,14	77,15
Dret 1993	45,11							
Economia 1993		61,16						
ADE 1993		64,40		73,37				
Psicologia 1993	67,10							
Sociologia 98			84,39		87,21	88,69	83,92	86,33
TG Criminolog.	81,76	76,77	83,05	81,60	78,87	83,86	78,23	78,45
GEE 2003 (Tp.)				90,91				
GEDE 2003 (Tp.)	99,38	98,22	98,38	97,09	96,12	96,77	97,92	100,00
Bibliot. Docum. 96	61,39	69,76						
Comunic. Audio. 93	86,62	76,82	80,05	89,02				
Educ. Especial 93	77,95							
Educ. Social 97	93,62		75,43					
Pedagogia 94	76,94	84,78	76,39		84,18			
CAFE 1999	94,44	90,63	88,78	89,02	92,84	86,98	96,22	88,81
Medicina 73	79,63	83,07	46,61	48,44	37,53	39,78	37,54	28,35
Farmàcia 1973	54,51	53,18	49,65	48,03	40,90	35,87	38,01	41,51
Educ. Física 89	57,51	63,22		53,55				
I.T.M. 2001	86,28	89,99	88,36	88,06	86,43	83,60	84,44	89,63
Est. Criminologia	58,18	77,93						
C. Treball 2001	83,80	87,72	82,27	88,96	80,57	78,99	86,02	81,81
Eng. Química 2000	74,27	78,46	70,03	77,06	67,96	71,50	67,55	73,95
Òptica Optomet. 2000	78,10	74,15	74,56	66,25	68,38	65,69	69,88	76,53
Biologia 2000	79,36	76,51	77,69	78,49	77,21	78,08	77,85	77,90
Física 2000	62,97	65,46	62,51	63,71	62,95	72,61	69,13	63,08
Matemàtiques 2000	61,83	62,78	63,10	65,31	61,23	64,16	61,87	66,10
Química 2000	73,89	65,15	71,60	67,58	71,03	69,64	71,88	70,22
Bioquímica 00	87,70	87,88	84,31	75,38	81,52	72,02	89,96	88,30
Eng. Informàtic. 2000	80,36	70,89	57,92	67,17	56,43	70,27	67,60	69,21
Eng. Electrònic. 2000	80,45	85,77	82,56	80,54	80,91	77,25	70,12	77,74
ETT Sist. Electr. 2000	76,12	75,27	74,14	74,87	64,10	69,28	66,18	66,33
CC Ambientals 2001					93,66	94,37	88,02	91,91
ETT Telemàtic. 2002	98,61	95,22	98,44	95,63		95,11	97,41	92,57
Dret 2001	71,69	69,15	68,03	69,37	67,65	68,95	69,17	69,12
Economia 2000	73,12	71,38	73,33	74,35	71,54	71,07	69,43	73,76
ADE 2000	73,44	70,64	77,43	72,14	76,39	74,92	78,34	77,49
C. Empr. 2000	68,95	66,24	69,62	65,27	70,88	65,83	69,23	70,16
Psicologia 2000	81,61	78,01	80,38	78,20	80,52	81,02	80,77	75,94

TAULA A 4
Taxa d'eficiència, per titulació i sexe (continuació)

TITULACIÓ	2004		2005		2006		2007	
	M	H	M	H	M	H	M	H
Logopèdia 2000	89,96	81,77	91,79	93,22	89,12	94,90	86,86	89,55
R. Laborals 2000	70,37	71,20	72,45	71,25	71,34	68,82	70,06	71,69
C. Empr. 2000 (Nti.)	77,25	78,86	76,06	72,70	70,67	76,86	74,16	63,17
Fil. Clàssica 2000	84,71	81,37	96,66	95,24	73,82	73,12	77,99	90,67
Fil. Hispànica 2000	77,95	81,67	78,79	76,16	81,42	75,85	81,89	72,39
Fil. Francesa 2000	82,14		88,29	79,58	87,25	75,54	81,48	75,98
Fil. Cat. 2000	74,05	75,12	71,16	77,25	67,84	68,73	68,54	67,92
Fil. Anglesa 2000	80,01	72,73	77,13	77,59	77,95	78,96	77,13	67,52
Fil. Alemanya 2000	80,73	71,64	79,33	69,39	73,08	59,41	71,43	77,92
Filosofia 2000	75,84	76,60	69,95	72,41	75,81	67,76	73,07	76,92
Geografia 2000	68,35	79,62	71,59	77,26	72,53	67,75	64,70	71,52
Història 2000	76,00	77,66	73,82	75,96	74,33	74,25	70,18	72,44
Història Art 2000	83,42	83,74	83,55	84,54	82,80	84,06	81,79	84,44
Comunic. Aud. 2000			95,42	88,52	95,62	95,10	93,81	94,65
Bibliot. Docum. 2000	86,81	85,54	88,17	81,36	81,16	81,98	86,12	69,94
Periodisme 2000			94,89	95,27	95,26	97,39	95,67	88,06
Odontologia 2000	92,39	78,15	96,99	92,37	95,80	93,15	94,90	92,31
Dip. Podologia			95,41	91,63	92,83	87,79	91,27	82,02
Educ. Infantil 2000	90,91	97,60	88,67	91,88	89,82	97,54	90,75	89,86
Educ. Primària 2000	91,73	82,90	89,84	90,02	91,12	84,00	83,65	89,62
Llengua Estran.2000	88,49	84,80	86,77	79,55	90,91	89,87	85,14	94,35
M. Educ. Física 2000	88,97	89,05	86,12	87,13	86,07	82,39	85,59	87,63
Educ. Musical 00	90,39	91,12	92,00	88,71	92,10	83,76	89,75	91,96
Educ. Especial 00	93,01	91,14	92,29	95,94	87,57	87,56	89,59	82,90
M. Audic .Lleng.00	92,74	90,51	91,62	92,31	87,91	94,06	87,08	84,26
Educ. Social 00	84,79	74,65	81,89	82,52	90,66	90,39	85,48	82,42
Pedagogia 00	84,00	72,47	87,05	85,86	86,22	82,69	87,39	75,98
Psicopedagog.00	94,20	91,38	91,35	85,22	93,47	86,67	92,71	94,62
Nutric. Hum. Diet.	94,15	94,37	87,75	87,81	85,59	89,60	88,03	89,70
Educ. Inf. 2000 (Ont.)	95,03	92,85	90,86	89,19	90,61	92,58	89,67	97,93
Criminologia 2006					97,31	96,28	88,21	86,23

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 5
Comparació matriculades/graduades. Doctorat

CURSOS					
	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Psicologia					
% matriculades	72,5	72,6	71,0	73,2	74,3
% graduades	76,3	69,2	68,5	64,5	75,0
Biològiques					
% matriculades	62,2	60,4	57,7	59,9	60,7
% graduades	64,7	61	57,7	57,6	66,2
Medicina					
% matriculades	62,4	64,9	62,3	65,2	65,6
% graduades	58,8	63,6	62,3	64,8	62,9
Filosofia / Educació					
% matriculades	52,8	51,6	47,2	49,7	51,0
% graduades	48,2	57,7	55,5	45,6	60,7
Filologia					
% matriculades	62,3	63,9	61,9	59,7	65,8
% graduades	68	64,2	71,8	49,2	59,0
Economia					
% matriculades	44,7	48,9	41,3	39,8	35,9
% graduades	76,2	53,0	46,0	40,0	44,0
Geografia / Història					
% matriculades	43,1	42,0	48,1	48,4	46,7
% graduades	40,0	36,0	43,6	55,8	39,6
Físiques					
% matriculades	21,5	25,6	39,4	32,2	30,3
% graduades	32,2	14,4	40,6	43,3	39,4
Tècniques					
% matriculades	26,5	43,1	31,7	20,5	20,5
% graduades	0,0	27,5	43,7	18,1	20,0
Dret					
% matriculades	51,8	54,4	57,9	49,5	45,0
% graduades	41,5	45,1	53,4	50,0	42,0
Indefinit					
% matriculades	52,2	55,5	57,2	58,2	51,6
% graduades	45,0	48,6	53,4	72,1	46,1

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 6
Distribució del PDI, per sexe i edat. %

EDAT	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
< de 30	6,8	2,2	7,3	3,3	5,0	2,9	4,0	2,0	2,9	1,3	2,0	0,7
De 30 a 40	36,8	29,2	34,6	27,1	34,5	25,0	32,8	22,8	29,8	20,1	27,5	17,9
> de 40	56,4	68,6	58,1	69,6	60,5	72,1	63,2	75,2	67,3	78,6	70,5	81,4
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 7
Distribució de les dones i dels homes del PDI, per categoria

GRUP	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Catedràtic univers.	58	277	58	277	57	272	60	273	67	284	77	325
Catedràtic E. U.	39	64	39	63	39	61	36	60	35	59	16	39
Titular universitat	524	898	542	907	538	900	532	901	533	884	556	892
Titular E. U.	168	181	178	187	175	187	174	186	173	182	166	180
Emèrit		5		6		7		6		6		8
Ajudant facultat	61	55	28	27	22	15	9	5		1		
Ajudant E. U.	8	12	6	9	6	9	2					
Ajudant doctor			14	8	26	16	36	26	30	28	15	25
Ajudant			4	1	14	9	21	18	21	19	22	18
Contractat doctor			3		5	11	17	22	39	36	56	45
Col·laborador				1		2	2	8	1	10	2	9
Investigador contr.	8	18	15	33	23	43	29	42		1		
Professor visitant		1		1		2	3	1	3	2	2	1
Associat	224	384	235	419	276	443	286	465	312	505	304	494
Associat C. Salut	84	198	89	196	86	195	104	202	102	200	119	201
Becari	53	39	65	54	38	31	15	18				
Becari V Segles							2	3	1	1	1	1
TOTAL												

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 8
Catedràtics/es d'universitat, per àrea i sexe (%)

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Ciències Experimentals	11,1	88,9	11,0	89,0	12,0	88,0	13,4	86,6	14,2	85,8	14,9	85,1
Ciències de la Salut	17,0	83,0	17,4	82,6	15,9	84,1	16,3	83,7	15,9	84,1	14,3	85,7
C. Socials i Jurídiques	21,6	78,4	21,4	78,6	20,8	79,2	21,6	78,4	23,9	76,1	22,8	77,1
Educació	20,0	80,0	18,2	81,8	18,2	81,8	18,2	81,8	20,0	80,0	18,2	81,8
Ensenyaments Tècnics	-	100	-	100	-	100	-	100	-	100	-	100
Humanitats	23,0	77,0	23,7	76,3	25,9	74,1	25,9	74,1	24,6	75,4	25,7	74,3

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 9
Catedràtics/es d'escola universitària*, per àrea i sexe (%)

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Ciències Experimentals	100	-	100	-	100	-	100	-	100	-	-	-
Ciències de la Salut	15,4	84,6	15,4	84,6	15,4	84,6	15,4	84,6	15,4	84,6	12,5	87,2
C. Socials i Jurídiques	35,0	65,0	36,6	63,4	37,5	62,5	35,9	64,1	36,8	63,2	37,0	63,0
Educació	40,0	60,0	41,4	58,6	42,8	57,1	40,0	60,0	40,0	60,0	18,2	81,8
Humanitats	52,6	47,4	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	47,1	52,9	33,3	66,7

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

* No hi ha professorat d'aquesta categoria en Ensenyaments Tècnics.

TAULA A 10
Titulars d'universitat, per àrea i sexe (%)

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Ciències Experimentals	33,3	66,7	33,6	66,4	33,7	66,3	33,7	66,3	33,6	66,4	34,0	66,0
Ciències de la Salut	33,2	66,8	33,9	66,1	34,0	66,0	34,2	65,8	34,6	65,4	35,6	64,4
C. Socials i Jurídiques	43,8	56,2	44,4	55,6	44,6	55,4	43,7	56,3	44,8	55,2	45,2	54,8
Educació	25,9	74,1	29,6	70,4	28,3	71,7	29,6	70,4	29,1	70,9	35,8	64,2
Ensenyaments Tècnics	23,5	76,5	25,0	75,0	25,0	75,0	25,5	74,5	23,5	76,5	22,6	77,4
Humanitats	38,7	61,3	38,0	62,0	37,5	62,5	37,5	62,5	37,8	62,2	38,2	61,8

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 11
Titulars d'escola universitària, per àrea i sexe (%)

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Ciències Experimentals	29,4	70,5	33,3	67,7	29,4	70,5	33,3	66,7	27,8	72,2	26,3	76,7
Ciències de la Salut	25,6	74,4	26,2	73,8	25,0	75,0	25,0	75,0	28,6	71,4	29,3	70,7
C. Socials i Jurídiques	51,4	48,6	51,9	48,1	52,4	47,6	52,4	47,6	52,5	47,5	51,4	48,6
Educació	61,6	38,4	61,6	38,4	60,6	39,4	60,0	40,0	59,4	40,6	59,1	40,9
Ensenyaments Tècnics	12,5	87,5	17,6	82,4	17,6	82,4	17,6	82,4	23,5	76,5	23,5	76,5
Humanitats	60,0	40,0	57,7	42,3	57,7	42,3	57,7	42,3	57,7	42,3	58,3	41,7

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 12
Professorat associat, per àrea i sexe (%)

ÀREES	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
Ciències Experimentals	34,0	66,0	31,6	68,4	38,3	61,7	32,1	67,9	26,5	73,5	29,7	70,3
Ciències de la Salut	33,5	66,5	35,1	64,9	35,7	64,3	38,0	62,0	39,2	60,8	39,5	60,5
C. Socials i Jurídiques	36,8	63,2	35,2	64,8	38,1	61,9	36,2	63,8	34,6	65,4	32,3	65,4
Educació	32,2	67,8	29,7	70,3	37,7	62,3	40,2	59,8	42,2	57,8	42,4	57,6
Ensenyaments Tècnics	14,7	85,3	14,3	85,7	20,0	80,0	15,6	84,4	15,8	84,2	14,3	85,7
Humanitats	44,9	55,1	41,8	58,2	38,9	61,2	42,1	58,9	41,3	58,7	46,0	54,0

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 13

Direcció i secretaries de departaments, per sexe i centre a què estan adscrits*

CENTRE	DIRECCIÓ		SECRETARÍA		TOTAL Departamentos
	Mujeres	Hombres	Mujeres	Hombres	
Biologia	3	5	4	4	8
Activitat Física i Esport	0	1	0	1	1
Dret	3	7	6	4	10
Econòmiques	2	7	3	6	9
Infermeria	0	1	0	1	1
Farmàcia	0	3	2	1	3
Filologia i Traducció	1	5	3	3	6
Filosofia i C. de l'Educació	0	7	2	5	7
Física	2	3	1	4	5
Fisioteràpia	0	1	0	1	1
Geografia i Història	2	5	0	7	7
Enginyeria	0	3	0	3	3
Magisteri	1	3	1	3	4
Matemàtiques	0	6	2	4	6
Medicina	3	6	2	7	9
Psicologia	4	2	5	1	6
Química	0	4	2	2	4
Socials	2	0	1	1	2
TOTAL	23	69	34	58	92

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

* Dades corresponents a juny de 2008.

TAULA A 14

Sexennis i períodes sexennals, per categoria i sexe

DESCRIPCIÓ	SEXE	Dades	2004	2005	2006	2007	2008
Càtedres E. U.	D	Suma de SEXENNIS	18	21	22	9	7
		Suma de SEXENNALS	125	117	113	58	46
	V	Suma de SEXENNIS	40	43	46	31	25
		Suma de SEXENNALS	164	166	161	114	103
Suma de SEXENNIS càtedres E. U.			58	64	68	40	32
Suma de SEXENNALS càtedres E. U.			289	283	274	172	149
Catedràtic/a universitat	D	Suma de SEXENNIS	185	198	229	268	285
		Suma de SEXENNALS	235	253	283	320	333
	V	Suma de SEXENNIS	954	991	1.041	1.145	1.145
		Suma de SEXENNALS	1.137	1.186	1.222	1.323	1.324
Suma de SEXENNIS càtedres universitat			1.139	1.189	1.270	1.413	1.430
Suma de SEXENNALS càtedres universitat			1.372	1.439	1.505	1.643	1.657
Titular E. U.	D	Suma de SEXENNIS	21	23	29	26	4
		Suma de SEXENNALS	381	408	424	432	369
	V	Suma de SEXENNIS	28	31	34	32	1
		Suma de SEXENNALS	380	415	421	445	357
Suma de SEXENNIS titular E. U.			49	54	63	58	5
Suma de SEXENNALS titular E. U.			761	823	845	877	726
Titular universitat	D	Suma de SEXENNIS	749	786	813	861	913
		Suma de SEXENNALS	1.278	1.335	1.379	1.505	1.594
	V	Suma de SEXENNIS	1.294	1.364	1.388	1.412	1.460
		Suma de SEXENNALS	2.172	2.300	2.323	2.412	2.502
Suma de SEXENNIS titular universitat			2.043	2.150	2.201	2.273	2.373
Suma de SEXENNALS titular universitat			3.450	3.635	3.702	3.917	4.096
Total Suma de SEXENNIS			3.289	3.457	3.602	3.784	3.840
Total Suma de SEXENNALS			5.872	6.180	6.326	6.609	6.628

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 15
Composició dels tribunals de tesi, per sexe

CENTRE	2006			2007			2008			TOTAL	
	Total	M	H	Total	M	H	Total	M	H	Mujeres	Hombres
E.T.S. Enginyeria	15	4	11	30	2	28	10	0	10	6	49
E.U. Magisteri							5	1	4	1	4
F. C. A. F. i E.	20	6	14	35	7	28	10	0	10	13	52
F. C. Socials	10	6	4	25	8	17				14	21
F. Geografia Hist.	50	12	38	35	8	27	45	14	31	34	96
F. Medicina i Od.	195	20	175	370	46	324	276	49	227	115	726
F. Biològiques	159	37	122	226	57	169	229	61	168	155	459
F. Dret	54	13	41	91	15	76	56	16	40	44	157
F. Farmàcia	110	49	61	140	56	84	98	35	63	140	208
F. Filologia	95	31	64	85	23	62	140	44	96	98	222
F. Filosofia	65	18	47	100	25	75	59	13	46	56	168
F. Físiques	120	12	108	90	9	81	124	11	113	32	302
F. Matemàtiques	10	1	9	34	2	32	35	8	27	11	68
F. Psicologia	65	30	35	105	54	51	110	57	53	141	139
F. Químiques	99	20	79	100	26	74	68	10	58	56	211
F. Economia	49	16	33	95	21	74	95	28	67	65	174
TOTAL	1116	275	841	1561	359	1202	1360	346	1013	981	3056

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 16
Ajudes per a la formació del personal investigador, per sexe

TIPUS D'AJUDES	2003		2004		2005		2006		2007	
	M	H	M	H	M	H	M	H	M	H
V Segles	47	32	41	37	42	41	47	44	50	41
Pròpies de la UV	94	71	101	76	104	71	87	63	60	48
Administració autonòmica	86	61	59	46	54	46	41	39	37	33
Administració de l'Estat	131	122	148	135	175	149	173	148	166	152
TOTAL	358	286	349	294	375	307	348	294	313	274

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 17
Enquesta de valoració del professorat. Materials i programa

CURS	DONES	HOMES
2002/03	3.706	3.667
2003/04	3.712	3.686
2004/05	3.769	3.772
2005/06	3.858	3.793
2006/07	3.903	3.847
2007/08	3.915	3.891

Font: Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu.

TAULA A 18

Enquesta de valoració del professorat. Desenvolupament de la classe

CURS	DONES	HOMES
2002/03	3.706	3.656
2003/04	3.690	3.673
2004/05	3.737	3.750
2005/06	3.806	3.750
2006/07	3.848	3.808
2007/08	3.866	3.857

Font: Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu.

TAULA A 19

Enquesta de valoració del professorat. Tutories

CURS	DONES	HOMES
2002/03	-	-
2003/04	-	-
2004/05	-	-
2005/06	3.821	3.688
2006/07	3.816	3.811
2007/08	3.851	3.849

Font: Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu.

TAULA A 20

Enquesta de valoració del professorat. Actitud amb els/les estudiants

CURS	DONES	HOMES
2002/03	4.128	4.078
2003/04	4.132	4.088
2004/05	4.185	4.179
2005/06	4.239	4.184
2006/07	4.263	4.235
2007/08	4.281	4.286

Font: Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu.

TAULA A 21

Règim contractual de dones i d'homes del PAS

RÈGIM CONTRACTUAL	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H
Funcionari de carrera	707	368	708	361	708	361	714	375	700	373	718	375
Funcionari Interí	152	72	174	80	211	88	248	103	299	123	350	138
Laboral	68	81	61	75	59	71	51	61	52	64	46	64
Laboral interí	32	30	35	31	37	34	37	35	33	34	16	23
Eventual	55	15	59	20	65	19	43	19	32	28	30	9
Pràctiques	-	-	-	-	-	-	-	-	7	3	-	-
TOTAL	1014	566	1037	567	1080	573	1093	593	1123	625	1160	609

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Universitat de València. Elaboració pròpia.

TAULA A 22
Composició de la Junta de Centre. Ciències Biològiques

	PDI	Becaris	PAS	Estudiants
DONES	10	1	3	7
HOMES	15	0	1	4

Font: Facultat de Ciències Biològiques. Elaboració pròpia.

TAULA A 23
Composició de la Junta de Centre. Fisioteràpia

	PDI	PAS	Estudiants
DONES	5	0	2
HOMES	9	2	5

Font: Escola Universitària de Fisioteràpia. Elaboració pròpia.

TAULA A 24
Composició de la Junta de Centre. Farmàcia⁹⁵

	PDI	PDI (no funcionari)	Becaris	PAS	Estudiants
DONES	10	2	0	2	9
HOMES	11	1	1	2	2

Font: Facultat de Farmàcia. Elaboració pròpia.

TAULA A 25
Composició de la Junta de Centre. Ciències Socials

	PDI	PDI (no funcionari)	Becaris	PAS	Estudiants
DONES	10	2	1	3	3
HOMES	15	2	0	2	10

Font: Facultat de Ciències Socials. Elaboració pròpia.

TAULA A 26
Composició de la Junta de Centre. Infermeria

	PDI	PAS	Estudiants
DONES	5	1	3
HOMES	9	1	4

Font: Escola Universitària d'Infermeria. Elaboració pròpia.

⁹⁵ L'article 5 del RRI de la Facultat de Farmàcia estableix que la Junta de Centre estarà formada pel degà i 41 membres. Després de les eleccions realitzades el 27 de novembre de 2008, hi va quedar vacant la plaça del representant d'institucions sanitàries, per la qual cosa el total de membres electes és actualment de 40 més la degana.

TAULA A 27
Composició del PDI, per centres. Branca d'Art i Humanitats (%)

CENTRES	DONES	HOMES	TOTAL
Geografia i Història	61 (36,0)	109 (64,0)	170 (100,0)
Filosofia i C. Educació	73 (44,0)	94 (56,0)	167 (100,0)
Filologia, Traducció i Comunicació	123 (45,0)	150 (55,0)	273 (100,0)
TOTAL	257 (42,0)	353 (58,0)	610 (100,0)
PDI en comissions	4 (8,0)	48 (92,0)	52 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

TAULA A 28
Composició del PDI, per centres. Branca de Ciències (%)

CENTRE	DONES	HOMES	TOTAL
Biològiques	84 (33,0)	152 (64,0)	236 (100,0)
Matemàtiques	24 (27,0)	66 (73,0)	90 (100,0)
Química	59 (38,0)	95 (62,0)	154 (100,0)
Física	18 (13,0)	125 (83,0)	143 (100,0)
TOTAL	185 (30,0)	438 (70,0)	623 (100,0)
PDI en comissions	9 23,0	30 77,0	39 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

TAULA A 29
Composició del PDI, per centres. Branca de Ciències de la Salut (%)

CENTRES	DONES	HOMES	TOTAL
Psicologia	130 (57,0)	99 (13,0)	229 (100,0)
Fisioteràpia	50 (53,0)	44 (46,0)	94 (100,0)
Infermeria	66 (56,0)	52 (44,0)	118 (100,0)
Farmàcia	75 (50,0)	74 (50,0)	149 (100,0)
Medicina	133 (26,0)	382 (74,0)	515 (100,0)
Físiques	18 (13,0)	125 (83,0)	143 (100,0)
TOTAL	472 (38,0)	776 (62,0)	1248 (100,0)
PDI en comissions	28 (42,0)	39 (58,0)	67 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

TAULA A 30

Composició del PDI, per centres. Branca d'Enginyeria i Arquitectura (%)

CENTRES	DONES	HOMES	TOTAL
ETSE	28 (18,0)	124 (82,0)	152 (100,0)
PDI en comissions	4 (11,0)	32 (89,0)	36 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

TAULA A 31

Composició PDI, per centres. Branca de Ciències Socials i Jurídiques (%)

CENTRES	MUJERES	HOMBRES	TOTAL
Magisteri	55 (47,0)	53 (61,0)	116 (100,0)
Dret	150 (41,0)	215 (59,0)	365 (100,0)
Socials	43 (45,0)	53 (55,0)	96 (100,0)
C. A. F. E.	5 (12,0)	36 (88,0)	41 (100,0)
Geografia i Història	61 (36,0)	109 (64,0)	170 (100,0)
Filosofia i Ciències de l'Educació	73 (44,0)	94 (56,0)	167 (100,0)
Filologia, Traduc. i Comuni.	123 (45,0)	150 (55,0)	273 (100,0)
Economia	159 (34,0)	307 (66,0)	466 (100,0)
Total	669 (39,0)	1025 (61,0)	1694 (100,0)
PDI en comissions	40 (35,0)	74 (65,0)	114 (100,0)

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Oficina de Plans d'Estudi. Elaboració pròpia.

TABLA A 32
Composició de les CEPE de postgrau, per sexe

TÍTOL DE MÀSTER	Homes	Dones	Total
Administració, Direcció d'Empreses i Entitats no Lucratives d'Economia Social	3	2	5
Advocacia	6	1	7
Anàlisi del Rendiment Esportiu	5	1	6
Aproximacions Moleculars en C. de la Salut	3	4	7
Aqüicultura	3	6	9
Arqueologia	5	2	7
Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: Aplicacions al Context Valencià	4	3	7
Atenció Sociosanitària a la Dependència	5	1	6
Avanços en Investigació i Tractaments en Psicopatologia i Salut	0	7	7
Banca i Finances Quantitatives	5	2	7
Benestar Social: Intervenció Individual, Familiar i Grupal	2	5	7
Biodiversitat: Conservació i Evolució	6	1	7
Bioestadística	5	2	7
Biologia Molecular, Cel·lular i Genètica	4	3	7
Biotecnologia de la Reproducció Humana i Assistida	6	1	7
Ciència i Tecnologia de Col·loides i Interfases	5	1	6
Ciències Actuarials i Financeres	2	4	6
Ciències Avançades de les Telecomunicacions Modernes	7	1	8
Ciències Odontològiques	5	2	7
Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió	6	3	9
Contaminació i Toxicologia Ambientals	4	2	6
Continguts i Formats Audiovisuals	9	0	9
Cooperació al Desenvolupament	2	4	6
Creació i Gestió d'Empreses Innovadores i de Base Tecnològica	7	1	8
Criminologia, Seguretat i Sistema Penal	5	1	6
Cultura i Desenvolupament	3	2	5
Desenvolupament, Institucions i Integració Econòmica	3	3	6
Direcció de Recursos Humans	7	2	9
Dret de l'Administració Pública	6	0	6
Dret de l'Empresa	5	2	7
Dret i Integració de la Unió Europea	7	2	9
Dret, Mercat i Justícia	3	3	6
Drets Humans, Democràcia i Justícia Internacional	5	3	8
Drets Humans, Pau i Desenvolupament Sostenible	4	3	7
Economia	3	3	6
Economia Industrial	3	4	7
Electroquímica, Ciència i Tecnologia	8	1	9

TABLA A 32
Composició de les CEPE de postgrau, per sexe (continuació)

TÍTOL DE MÀSTER	Homes	Dones	Total
Enginyer de Telecomunicacions	6	1	7
Enginyeria Ambiental	4	1	5
Enginyeria Biomèdica	5	2	7
Enginyeria Electrònica	8	1	9
Estratègia d'Empresa	4	3	7
Estudis Hispànics: Aplicacions i Investigació	2	4	6
Estudis Internacionals i de la Unió Europea	5	2	7
Estudis Medievals de la Corona d'Aragó	6	1	7
Ètica i Democràcia	6	1	7
Evolution, Gens and Genomes	5	0	5
Física Avançada	6	1	7
Física Mèdica	4	2	6
Fisiologia	3	3	6
Fisioteràpia dels Processos d'Envelliment. Estratègies Sociosanitàries	4	5	9
Formació de Persones Adultes	4	3	7
Formació de Professorat de Secundària	6	3	9
Gènere i Polítiques d'Igualtat	0	7	7
Gestió i Promoció del Desenvolupament Local	4	5	9
Gestió Cultural	8	1	9
Gestió de la Qualitat	5	4	9
Història Contemporània	1	5	6
Història de la Ciència i la Comunicació Científica	2	6	8
Història de l'Art i la Cultura Visual	5	3	8
Història i Identitats Hispàniques al Mediterrani Occidental (segles XV-XIX)	3	2	5
Infermeria Oncològica	3	5	8
Aplicacions Informàtiques Avançades	7	2	9
Innovació i Desenvolupament de Projectes de Negoci	5	4	9
Interculturalitat i Polítiques Comunicatives en la Societat de la Informació	6	1	7
Internacional de Migracions	4	3	7
Internacional en Malalties Parasitàries Tropicals	4	3	7
Internacionalització Econòmica: Integració i Comerç Internacional	4	3	7
International Master in Business Administration (IMBA)	4	3	7
Investigació Biomèdica	3	4	7
Investigació en Didàctica Específica	4	2	6
Investigació en Didàctica de les Ciències Experimentals	5	2	7
Investigació en Llengües i Literatures	3	6	9
Investigació i Tècniques de Mercat	3	6	9
Investigació i Ús Racional del Medicament	4	5	9
Investigació Matemàtica (INVESMAT)	5	2	7

TAULA A 32
Composició de les CEPE de postgrau, per sexe (continuació)

TÍTOL DE MÀSTER	Homes	Dones	Total
La Seguretat Social i el Sistema de Protecció Social a Espanya	4	3	7
Lectura i Comprensió de Textos	4	1	5
Màrqueting i Investigació de Mercats	3	5	8
MBA - Màster de Direcció i Gestió d'Empreses	5	3	8
Nanociència i Nanotecnologia Molecular	5	0	5
Neurociència	3	4	7
Neurociència Cognitiva i Necessitats Educatives Específiques	3	4	7
Ocupació i Intervenció en el Mercat Laboral	5	3	8
Optometria Avançada i Ciències de la Visió	5	1	6
Patrimoni Cultural	5	2	7
Pensament Filosòfic Contemporani	7	2	9
Planificació i Gestió de Processos Empresarials	5	1	6
Polítiques i Gestió d'Institucions Educatives	4	3	7
Prevençió de Riscos Laborals	4	3	7
Psicogerontologia	1	5	6
Psicologia de la Intervenció Social i Comunitària	3	4	7
Psicologia de l'Educació i Desenvolupament Humà en Contextos Multiculturals	3	4	7
Psicologia del Treball, les Organitzacions i els Recursos Humans (Erasmus Mundus i Interuniversitari)	4	2	6
Psicologia i Psicopatologia Perinatal i Infantil	3	2	5
Psicopedagogia	4	5	9
Qualitat i Seguretat Alimentària	1	6	7
Química Orgànica Experimental i Industrial	2	3	5
Química Sostenible	3	4	7
Química Teòrica i Modelització Computacional	5	2	7
Sistemes i Serveis en la Societat de la Informació	9	0	9
Sociologia i Antropologia de les Polítiques Públiques: Canvis Institucionals, Riscos i Vulnerabilitats Socials	5	2	7
Tècniques en la Gestió del Medi Ambient i del Territori	5	3	8
Tècniques Experimentals en Química	3	3	6
Teledetecció	3	4	7
Traducció Creativa i Humanística	6	2	8
Treball Social Comunitari: Gestió i Avaluació de Serveis Socials	2	5	7
Direcció i Planificació del Turisme	3	6	9
Tècniques de Caracterització de Materials			0
Total	468	302	770

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Elaboració pròpia.

TAULA A33
PDI per centres i sexe

CENTRE	1 de gener de 2008	
	Dones	Homes
Escola Tèc. Sup. d'Enginyeria	28	124
E. U. de Fisioteràpia	50	44
E. U. de Magisteri Ausiàs March	55	61
E. U. d'Infermeria i Podologia	66	52
Facultat de C. l'Activitat Física i l'Esp.	5	36
Facultat de Ciències Biològiques	84	152
Facultat de Ciències Socials	43	53
Facultat de Dret	150	215
Facultat de Farmàcia	75	74
Facultat de Filologia, Trad. i Comunicació	123	150
Facultat de Filosofia i C. Educació	73	94
Facultat de Física	18	125
Facultat de Geografia i Història	61	109
Facultat de Matemàtiques	24	66
Facultat de Medicina i Odontologia	133	382
Facultat de Psicologia	130	99
Facultat de Química	59	95
Facultat d'Economia	159	307
Total	1.336	2.238

Font: Servei d'Anàlisi i Planificació. Elaboració pròpia.